

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych
Uniwersytetu Warszawskiego
dokonanej w dniach 17-19 grudnia 2014 r.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Pulikowski – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Wanda Gaczek – członek PKA, ekspert ds. jakości

prof. dr hab. Zdzisław Michalczyk – ekspert PKA

dr hab. Krystyna Dwucet – członek PKA, ekspert PKA

mgr Jerzy Springer - ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców

Mateusz Prucnal - ekspert PKA, przedstawiciel PSRP

mgr Marcelina Ścigała - ekspert PKA, przedstawiciel KRD

mgr Agnieszka Socha-Woźniak – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

prof. Andrzej Pedryc - ekspert międzynarodowy

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Należy wskazać czy jest to pierwsza czy kolejna ocena (ocena, uchwała), wskazać jej przesłanki (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni).

Ocena instytucjonalna przeprowadzona była na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego po raz pierwszy. Odbędzie się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej zgodnie z harmonogramem prac wyznaczonym przez Prezydium Komisji na rok akademicki 2014/15 i poprzedzona była pozytywną oceną jakości kształcenia dokonaną przez PKA na podstawie przepisów obowiązujących do 30 września 2011 roku, na kierunkach: „geografia” (Uchwała Nr 204/2009) oraz „gospodarka przestrzenna” (Uchwała Nr 196/2011).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą dotyczącą ocen instytucjonalnych dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Raport Zespołu Oceniającego opracowano na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, oceny zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, nauczycielami akademickimi, pracownikami administracyjnymi, pracodawcami, doktorantami oraz studentami.

Przed wizytacją członkowie Zespołu zapoznali się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni i raportami z dotychczasowych ocen kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW.

Wizytacja w Uniwersytecie Warszawskim rozpoczęła się spotkaniem z Władzami Uczelni oraz Wydziału, następnie Zespół Oceniający odbył spotkania z interesariuszami wewnętrznymi: studentami, doktorantami, pracownikami naukowo-dydaktycznymi i administracyjnymi, a także z interesariuszami zewnętrznymi: pracodawcami, którzy reprezentują lokalny rynek pracy. Odbyły się też spotkania z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale oraz spotkania z Dziekanem, Prodziekanami i osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie studiów. Przeprowadzono także wizytację bazy dydaktycznej Wydział wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizyty dokonano

wstępnego podsumowania jej wyników, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

1. Strategia określona przez jednostkę¹

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych posiada wieloobszarowy charakter kształcenia obejmujący problematykę przeobrażeń środowiska przyrodniczego, organizacji przestrzennej struktur społeczno-ekonomicznych oraz interakcji człowiek-środowisko w skali lokalnej, regionalnej i globalnej. Wydział kształci studentów na dwóch kierunkach studiów: geografia (I i II stopień) oraz gospodarka przestrzenna (I i II stopień) w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Kierunek Geografia zajął najlepsze miejsce w Polsce w międzynarodowym rankingu (QS International University Ranking 2014). Studia III stopnia są prowadzone w dyscyplinie geografia. Wydział kształci ponad 2,2 % wszystkich studentów na UW; 1,4 doktorantów i około 2% słuchaczy studiów podyplomowych.

Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych: doktora i doktora habilitowanego nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia.

- 1) Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia,

Strategia Uniwersytetu Warszawskiego została przyjęta uchwałą nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego. Uszczegółowieniem tej strategii jest Strategia średnioterminowa Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2014-2018, przyjęta uchwałą nr 248 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 25 czerwca 2014 r.

Uniwersytet Warszawski w swojej misji nawiązuje do celów wskazanych w roku 1816 przez jego założycieli: ***Uniwersytet ma nie tylko utrzymywać w narodzie nauki i umiejętności w takim stopniu, na jakim już w świecie uczonej stanęły, ale nadto doskonalić je, rozkrzewiać i teorię ich do użytku społeczności zastosowywać.***

Strategia jest podzielona na 3 zasadnicze obszary: nauczanie, nauka oraz Uniwersytet w swoim otoczeniu. Na uwagę zasługuje umieszczenie na pierwszym miejscu zadań dotyczących kształcenia. W ramach tego zadania sformułowano 11 celów szczegółowych m. in.: *doskonalenie nauczania i programów edukacyjnych, zapewnienie jakości kształcenia, kształcenie i dobór kadry naukowo-dydaktycznej, staże i praktyki studenckie*. Przyjęta strategia jednoznacznie wskazuje na przykładanie przez Uczelnię dużej wagi do jakości kształcenia i przygotowania absolwenta. W strategii nie przedstawiono mierników służących do oceny stopnia jej realizacji.

W strategii średnioterminowej sformułowano cztery cele w tym: *Poprawa jakości kształcenia i poszerzenie oferty kształcenia na Uniwersytecie, w ramach którego zakłada się: wzmocnienie jakości kształcenia; inicjowanie współpracy między wydziałami; poszerzanie i uelastycznianie oferty kształcenia; strategiczne kształtowanie oferty edukacyjnej Uniwersytetu; studia po angielsku, Life long learning: szeroka i nowoczesna oferta kształcenia ustawicznego, szkoleń oraz kursów komercyjnych; stworzenie ram organizacyjnych dla przeprowadzania walidacji.*

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Wydział opracował Misję i strategię rozwoju Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, która została zatwierdzona uchwałą Rady Wydziału nr 83/2012 z dnia 25 września 2012 r. **„Za swoją misję przyjmuje – zgodnie z misją Uniwersytetu Warszawskiego – harmonijne łączenie badań naukowych i dydaktyki, które dotyczą zmian środowiska przyrodniczego, struktur społeczno-przestrzennych oraz interakcji społeczność–środowisko, rozpatrywanych we wszystkich skalach przestrzennych, Społeczną misją Wydziału jest zapewnienie dostępu do wiedzy i nauczania wszystkim tym, którzy mają do tego prawo i chcą poznać i zrozumieć otaczający świat. Obywatelską misją Wydziału jest kształtowanie elit intelektualnych odpowiedzialnych za stan ekosystemów i zasobów Ziemi.... ”**, która ściśle nawiązuje do misji Uczelni.

Strategia Wydziału ma strukturę ściśle korespondującą ze strukturą strategii przyjętej Uczelni, opiera się na 3 celach strategicznych (kształcenie, nauka i relacje z otoczeniem) uzupełniona czwartym celem dotyczącym poprawy struktury i funkcjonowania Wydziału. Tematyka dotycząca współpracy międzynarodowej pojawia się w postaci celów szczegółowych, określonych w poszczególnych celach strategicznych. Udział studentów w procesie formułowania strategii został zrealizowany poprzez uczestnictwo studentów w posiedzeniach organów kolegialnych Uniwersytetu oraz powołanej w tym celu komisji.

Cel strategiczny dotyczący dydaktyki został podzielony na siedem celów szczegółowych i każdy z nich w znacznej części dotyczy podnoszenia jakości kształcenia, począwszy od selekcji kandydatów na studia a skończywszy na badaniu opinii o absolwentach wśród interesariuszy zewnętrznych oraz organizowanie kształcenia przez całe życie. Zapisy strategii mają dość ogólny charakter, więc zostały doprecyzowane przez przyjęcie *Koncepcji kształcenia* uchwalonej przez Radę Wydziału w dniu 23 września 2014 r. W tym dokumencie wskazano aż 15 elementów składających się na system gwarantujący dążenie do najwyższej jakości kształcenia, m.in. *Jakość kształcenia jest priorytetem dla społeczności akademickiej WGSR UW i w związku z tym proces kształcenia podlega stałej kontroli i ewaluacji. Ewaluacji dokonują nauczyciele akademicy oraz studenci w rozbudowanym systemie ankietowania. Ponadto prowadzone są konsultacje z interesariuszami. Na tej podstawie podejmowane są działania doskonalące proces kształcenia poprzez nowe formy pracy ze studentami, wspieranie ich na rynku pracy, doskonalenie umiejętności kadry oraz uwzględnienie w modyfikowaniu oferty dydaktycznej zdania studentów i interesariuszy.*

Wszystkie te dokumenty stanowią bardzo dobre wytyczne do prowadzenia kształcenia na najwyższym poziomie, jednak mają wspólny mankament – brak mierników pozwalających na monitorowanie stopnia i ich osiągnięcia.

Misja strategia Wydziału jest zbieżna ze strategią Uczelni, w pełni pozwala na realizację zasadniczych celów pro jakościowych w obszarze dydaktyki i wymaga jednak uzupełnienia o mierniki oceny jej realizacji.

- 2) jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi,

Kształcenie w zakresie geografii w Uniwersytecie Warszawskim ma długą tradycję, gdyż formalnie rozpoczęte zostało w 1918 roku, w momencie powołania Zakładu Geograficznego. Wcześniej, w Królewskim Uniwersytecie Warszawskim w latach 1816 – 1831 na Wydziale Filozofii i na Wydziale Nauk i Sztuk Pięknych prowadzone były wykłady z geodezji i kartografii, a w Obserwatorium Astronomicznym Uniwersytetu zajęcia z meteorologii.

Z dniem 1 września 1951 roku Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego formalnie zatwierdziło powołanie Instytutu Geografii w strukturze organizacyjnej Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. W 1969 r. nastąpił podział Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi na Wydział Biologii i samodzielny Instytut Geografii, który został przekształcony 1.IX.1977 na Wydział Geografii i Studiów Regionalnych. Przez

cały okres istnienia formalnego i podziemnego odbywało się kształcenie geografów – w ramach różnych specjalności, zgodnie ze specjalizacją profesorów. W roku 2003 powołano drugi kierunek studiów gospodarka przestrzenna. Przez cały okres istnienia geografii na Uniwersytecie Warszawskim odbywało się kształcenie na poziomie doktoranckim i podyplomowym. Na Wydziale istnieją studia podyplomowe, które cieszą się uznaniem słuchaczy i zainteresowaniem jednostek zewnętrznych: Geoinformatyka w ochronie środowiska i planowaniu przestrzennym, Przyrodnicze uwarunkowania gospodarki przestrzennej, Rozwój w dobie globalizacji - Global Development, Studia podyplomowe geografii dla nauczycieli, Międzywydziałowe studia podyplomowe pomocy humanitarnej.

Wydział opracował spójną koncepcję kształcenia, opartą na Krajowych Ramach Kwalifikacji, obejmującą studia I, II i III stopnia oraz studia podyplomowe powiązaną działalnością naukowo-badawczą. Podstawą wysokiej jakości kształcenia, jest dorobek naukowy kadry dydaktycznej świadczący o nowatorskim charakterze badań prowadzonych na Wydziale oraz umożliwiającą przekazywanie studentom najnowszych osiągnięć nauki polskiej i światowej.

Cele i działania strategiczne ocenianej jednostki przyporządkowane są naczelnym wartościom i tradycjom uniwersyteckim i uwzględniają znaczenie jakości kształcenia, co dobrze wpisuje się w realizację celów strategicznych i misji Wydziału oraz Uczelni.

Badania naukowe i studia na kierunku *geograficznym* ma wieloletnią tradycję. Drugi kierunek *gospodarka przestrzenna* również na stałe dobrze wpisał się w główny nurt kształcenia oraz badań naukowych prowadzonych na Wydziale. Programy studiów budowane są w oparciu o własną kadre, aktualni przepisy oraz standardy międzynarodowe. W przygotowywaniu kierunków kształcenia i weryfikacji jego efektów biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni (jednostki administracji terenowej i centralnej oraz firmy międzynarodowe - ESRI i krajowe). Oferta kształcenia, uwzględniająca realizowane specjalizacje na studiach licencjackich, magisterskich, doktoranckich i podyplomowych jest szeroka - ściśle powiązana z prowadzonymi badaniami oraz stanowi odpowiedź na bieżące potrzeby rynku pracy.

Na podkreślenie zasługuje fakt uznania w kolejnej ocenie prowadzonej w ramach Quaquarelli Symmonds World University Ranking, w którym analizowano ponad 10 tys. programów prowadzonych na uczelniach całego świata, Uniwersytet Warszawski znalazł się na liście najlepszych uczelni dla 7 przedmiotów, w tym **geografii**. Wskazuje to, że przedmiot geografia w Polsce jest najlepiej realizowany na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego.

- 3) jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia,

Wydział prawidłowo postrzega swoją rolę na rynku edukacyjnym, wynikająca chociażby z położenia w mieście stołecznym. Wydział promuje ofertę edukacyjną poprzez wydawanie informatorów, umieszczanie informacji na stronie internetowej, a przede wszystkim popularyzację nauki wśród licealistów i maturzystów, które odbywa się przez: wykłady dla licealistów w ramach „Geograficznych spotkań na Krakowskim”, „Ogarnij Gegre” – wykłady dla maturzystów, Festiwal Nauki, Dzień Geografa, warsztaty „Mistrz i Uczeń” oraz współorganizację warszawskiego GIS Day. Przyjęta koncepcja kształcenia jest dostosowana do potrzeb rynku pracy, liczne kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozwalają na dostosowanie oferty do potrzeb pracodawców. Wydział prawidłowo identyfikuje rolę wysokiej jakości usług edukacyjnych na kierunkach, które decydują o innowacyjności i konkurencyjności regionu i kraju.

- 4) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

W tworzeniu oferty edukacyjnej udział brali interesariusze wewnątrzni (pracownicy, studenci i doktoranci) oraz zewnątrzni będący potencjalnymi pracodawcami. Główną rolę w opracowaniu oferty edukacyjnej odegrały RW, Komisja Dydaktyczna, Rady Programowe, Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, udział studentów został zrealizowany poprzez ich uczestnictwo w posiedzeniach ww. organów kolegialnych. Wizytowana jednostka w swojej strategii zawarła cel „rozwój partnerskich relacji z podmiotami otoczenia”. Zasadniczym celem podporządkowano i uszczegółowiono działania operacyjne. Dla relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w podpunktach d, e, f, zapisano:

- szersze otwarcie na otoczenie z uwzględnieniem badań i ekspertyz na potrzeby instytucji państwowych i prywatnych,
- prowadzenie w otoczeniu monitoringu zapotrzebowania na prace naukowe związane z profilem naukowo-dydaktycznym Wydziału,
- zacieśnianie współpracy z absolwentami, w tym ze Stowarzyszeniem Absolwentów w celu wykorzystywania ich doświadczenia dla doskonalenia programów studiów zgodnie z potrzebami rynku pracy.

Strategia Wydziału wpisuje się w strategię i misję Uniwersytetu szczególnie w zapisach odnoszących się do:

- spełniania oczekiwań rynku pracy oraz reakcji na płynące stamtąd impulsy, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb swoich partnerów,
- służenia bezpośredniemu otoczeniu – społeczności poprzez upowszechnienie i popularyzację nauki.

Na uwagę zasługuje zapis dotyczący obszaru oddziaływania jakimi są nie tylko Warszawa i Mazowsze, ale także cały kraj i ta część Europy, z którą Uczelnia i Wydział czuje się związany poprzez historię, tradycję i położenie. Zespół Wizytujący rekomenduje podjęcie kolejnego kroku w zakresie wydziałowej strategii. Dotyczyć on powinien stworzenia harmonogramu z uwzględnieniem poszczególnych po sobie następujących lat akademickich. Takie ujęcie ma szansę na usystematyzowanie, monitorowanie oraz doskonalenie współpracy z otoczeniem. Wypełniając zapisy założeń strategicznych Wydziału oraz koncepcji kształcenia brane są pod uwagę opinie interesariuszy zewnętrznych. Od 2013 roku funkcjonuje Zespół Doradców Zewnętrznych. Z dokumentacji dostarczonej w trakcie wizytacji wynika, że spotkał się on do czasu wizytacji jeden raz. Zadania jakie w trakcie spotkania ZDZ określono dotyczyły:

- oceny realizowanych programów studiów I stopnia,
- oceny nowego programu studiów II stopnia,
- doskonalenia ogólnej oceny kształcenia na Wydziale w kontekście potrzeb rynku pracy,
- możliwości poszerzenia oferty staży zawodowych,
- poszerzenia oferty studiów podyplomowych na „konkretne zapotrzebowanie”.

Dokumentacja zawiera także uwagi firm na temat programów studiów. Nie bez znaczenia pozostają opinie opiekunów zakładowych po odbytych praktykach studenckich. Główne elementy uwag dotyczą efektów kształcenia, posiadanych przez studenta zasobów wiedzy oraz umiejętności technicznych. Za słabą stronę pracodawcy uznali umiejętności współpracy w zespołach pracowniczych. Część pracodawców obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdziła swoje formalne jak i niesformalizowane kontakty z jednostką wizytowaną. Potwierdzali także uczestnictwo w formułowaniu własnych opinii dotyczących programów kształcenia. Nie bez

znaczenia na jakość kształcenia pozostaje realizowana w formie udokumentowanych porozumień współpraca naukowo – dydaktyczna. Do ciekawszych z merytorycznego punktu widzenia należą:

- Porozumienie z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.
- Umowa z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Wymieniona współpraca obfituje w treści niezbędne do właściwego kształtowania absolwenta uzbrojonego w umiejętności szybkiego poszukiwania informacji. Na szeroko rozumiany proces kształcenia niewątpliwym wpływ mają opracowania badawcze środowiska przyrodniczego i społeczno-ekonomicznego Warszawy i województwa Mazowieckiego. Podejmowana współpraca definiowana jako wkład geografów Uniwersytetu Warszawskiego w ocenę potencjału krajobrazowego z możliwościami wykorzystania zasobów środowiskowych a także z zakresu geografii człowieka wzbogaca treści kształcenia. Wśród dalszych umów partnerskich o szerokim zakresie współdziałania i realizacji programów edukacyjnych oraz badawczych z uwzględnieniem wzajemnego dostępu do badań, programów nauczania, wdrażania innowacyjnych metod i technik wymienia się:

- Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej,
- ESRI Polska Sp. Z o.o.,
- Karkonoski Park Narodowy,
- Tatrzański Park Narodowy,
- WASAT Sp. Z o.o.,
- Międzynarodowe Centrum Rozwoju Lokalnego „CIFAL” Płock Sp. Z o.o.,

Wymienione obszary integrują środowisko gospodarcze i naukowo – dydaktyczne wzbogacając w wiedzę niezbędną do prawidłowego kierowania kształcenia studenta. Zespół Oceniający dostrzega w tym zakresie dobre praktyki zwracając jednak uwagę na konieczność sformalizowania tej współpracy .

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że interesariusze zewnętrzni mają przypisane role i w pełni uczestniczą w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej Jednostce - stan na 30 listopada 2014 r.

Forma kształcenia	Liczba studentów					Liczba uczestników studiów doktoranckich*		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych *	
	Uczelni			Jednostki		Uczelni *	Jednostki *	Uczeln i*	Jednostk i*
	I st.	II st.	jednolite studia magisterskie	I st.	II st.				
studia stacjonarne	18 767	10 441	2 901	524	318	2 721	45	3 927	77
studia niestacjonarne	4 939	4 680	3 007	88	102	446	-	-	-
RAZEM:	23 706	15 121	5 908	612	420	3 167	45	3 927	77

*) stan na 30 listopada 2013 r.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wizja i strategia Wydziału została prawidłowo sformułowana i jest zbieżna z misją Uczelni. Przyjęta strategia określa cele w zakresie kształcenia i w pełni pozwala na realizację zasadniczych celów jakościowych w tym obszarze. Ważnym elementem strategii w zakresie kształcenia jest *Koncepcja kształcenia*. - przyjęta przez Radę Wydziału. Jej mankamentem jest brak mierników oceniających poziom realizacji przyjętej strategii.
- 2) Koncepcja kształcenia na dobrze wpisuje się w realizację zapisanych celów strategicznych. Jest zgodna z misją Wydziału i Uczelni, poprzez budowanie przestrzeni edukacyjnej w oparciu o obecnie obowiązujące standardy krajowe i międzynarodowe. Obejmuje wszystkie rodzaje studiów i poziomy kształcenia, znajduje pełne odzwierciedlenie w specjalizacji naukowej nauczycieli akademickich i prowadzonych badaniach naukowych. Koncepcja kształcenia obejmująca studia I, II i III stopnia oraz studia podyplomowe jest systematycznie dyskutowana z interesariuszami zewnętrznymi. Oferta dydaktyczna jest dość szeroka i atrakcyjna, oparta na kompetencjach własnej kadry naukowo-dydaktycznej, na prowadzonych badaniach oraz kontaktach krajowych i międzynarodowych.
- 3) Wydział prawidłowo postrzega swoją rolę na rynku edukacyjnym, w tym korzyści płynące z położenia w mieście stołecznym, ale również zagrożenia związane z nadchodzącym niżem demograficznym. Podejmuje działania, zakrojone na szeroką skalę, mające na celu popularyzację swoich kierunków studiów wśród młodzieży w szkołach ponadgimnazjalnych.
- 4) Pracownicy, studenci i doktoranci uczestniczą w kształtowaniu oferty edukacyjnej Wydziału poprzez udział w pracach organów kolegialnych. Interesariusze zewnętrzni mają przypisane role i w pełni uczestniczą w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia ekspert ds. jakości

- 1) Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia;

Rada Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW wprowadziła zasady i procedury kontroli jakości procesu dydaktycznego w czerwcu 2008 r. Można uznać, że był to początek wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Powołano Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego zadaniem było podejmowanie działań na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Zespół ten zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami przekazywał Dziekanowi wnioski i projekty, a także sprawozdania przekazywane władzom Uczelni. Określono w niej zasady projektowania dydaktyki i realizacji programów nauczania, zasady oceniania studentów i doktorantów oraz zasady realizacji zgłaszanych wniosków w zakresie podnoszenia jakości dydaktyki. Realizacja tych zasad w procesie dydaktycznym następowała poprzez przeglądy organizacji studiów i procesu kształcenia, programów nauczania, planów studiów, obsady zajęć i treści sylabusów, a także prowadzenie studenckich badań ankietowych i hospitacje zajęć.

W trakcie akredytacji programowej kierunku *gospodarka przestrzenna* na Wydziale (Uchwała PKA 196/2011) pozytywnie oceniono przyjęte zasady dążenia do podniesienia jakości kształcenia. Wskazano jednocześnie potrzebę przyspieszenia prac nad poprawą programów zajęć terenowych

² Według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

oraz uszczegółowieniem badania głosów absolwentów, a także zwiększenia możliwości zewnętrznych ocen programów kształcenia (przez recenzentów spoza Uczelni i przez interesariuszy zewnętrznych).

Należy podkreślić, że wysoka jakość kształcenia na wszystkich poziomach studiów realizowanych na Wydziale została osiągnięta w wyniku długoletniej tradycji akademickiej. Nadal na Wydziale duże znaczenie w procesie dydaktycznym mają relacje mistrz-uczeń (student, doktorant, słuchacz studiów podyplomowych). Atmosfera akademicka oraz naukowa, a także relacje między studentami i władzami Wydziału wypracowane w długiej historii rozwoju Wydziału pozwalają kształtować politykę jakości.

Obecnie funkcjonujący Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia (WSZiDJK) Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW opracowany przez Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia jest powiązany z uczelnianymi zasadami określonymi w zarządzeniu nr 76 Rektora Uczelni z 4 grudnia 2012 r. W listopadzie 2012 r. zarządzeniem Rektora powołano Uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia na kadencję 2012-2016. Zespół ten opracowuje dla poszczególnych jednostek organizacyjnych UW formularz, w którym dla każdej z nich określono zakres ewaluacji i terminy składania sprawozdań. Z Wydziału sprawozdania takie były składane.

Rada Wydziału w dniu 18 czerwca 2013 r. przyjęła Uchwałę zatwierdzającą Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. System ten zawiera spis reguł i zasad stosowanych na Wydziale określonych uchwałami Rady Wydziału, zarządzeniami Dziekana, a także wynikających z tradycji akademickiej. Zgodnie z udostępnioną dokumentacją system porządkuje zasady, relacje i kompetencje, co ma służyć zapewnieniu jak najlepszej jakości kształcenia na Wydziale. Podstawą WSZiDJK Wydziału są wartości akademickie uznawane i akceptowane przez społeczność akademicką, tradycja Wydziału, doświadczenia i wnioski wynikające z kontroli procesu kształcenia, a także dobre praktyki innych jednostek. Przyjęte zasady i rozwiązania determinują prowadzenie i organizację procesu dydaktycznego, a także kontrolę i doskonalenie jakości kształcenia.

Zgodnie z zarządzeniem Rektora UW system działa na podstawie uchwały nr 70/2013 Rady Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych. Proces podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysty i można go uznać za prawidłowy. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu sprawuje Rektor UW poprzez uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Natomiast nadzór nad funkcjonowaniem systemu wewnątrzwydziałowego sprawują: Dziekan Wydziału, Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia i Rada Wydziału.

Oceną jakości kształcenia i czynników o niej decydujących zajmuje się Komisja Dydaktyczna przy współdziałaniu Rad Programowych kierunków *geografia* i *gospodarka przestrzenna*, Rada Studium Doktoranckiego, Zespół Doradców Zewnętrznych oraz Komisja Studiów Podyplomowych. Nadzór nad wynikami tych prac sprawuje Dziekan przy współdziałaniu Prodziekana ds. Studenckich i Prodziekana ds. Osobowych. Realizacją zadań na rzecz zapewnienia jakości na Wydziale zajmują się – zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami – nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia, studenci, doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych, pracownicy administracji i obsługi.

Przyjęte rozwiązania systemowe zapewniają wystarczający udział pracowników dydaktycznych w podejmowaniu decyzji o jakości kształcenia (obecnie czterech pracowników w Komisji Dydaktycznej, pięciu w Wydziałowym Zespole Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK) i pięciu w Radzie Programowej kierunku *geografia* oraz sześciu w Radzie Programowej kierunku *gospodarka przestrzenna*). W pracach Komisji Dydaktycznej Wydziału, zgodnie z udostępnionymi dokumentami powołał przez Dziekana, uczestniczą przewodniczący Rad Programowych każdego z kierunków, a w WZZJK przewodniczącą jest osoba powołana również do Komisji Dydaktycznej. Zaproponowany skład WZZJK, Komisji Dydaktycznej i Rad Programowych kierunków zapewnia możliwości przepływu informacji i ułatwia współpracę. Warto podkreślić, że we wszystkich powołanych na

Wydziale jednostkach związanych z zapewnieniem jakości kształcenia uczestniczą studenci, a tym samym mogą oddziaływać na kształtowanie modyfikacji programów i jakość kształcenia.

Wszyscy pracownicy będący członkami Rady Wydziału w ramach prac podczas posiedzeń mogą uczestniczyć w dyskusjach nad sprawozdaniami Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Udział interesariuszy zewnętrznych w dbałości o jakość kształcenia, szczególnie w zakresie formułowania zmian dotyczących kierunkowych efektów umiejętności i kompetencji społecznych powiązanych z wymaganiami rynku pracy, jest zapewniony poprzez prace Zespołu Doradców Zewnętrznych. W pracach tego Zespołu uczestniczą także absolwenci realizowanych kierunków (np. nauczyciele geografii, pracownicy administracji). Struktura podejmowania decyzji tworzy możliwości uczestnictwa doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych w podnoszeniu jakości kształcenia.

W proces podejmowania decyzji związanych z jakością kształcenia są włączeni studenci wizytowanej Jednostki. Funkcjonujący system jest dla studentów w pełni zrozumiały i przejrzysty. Studenci są świadomi, kiedy powinni zgłaszać swoje uwagi i w jaki sposób to robić. W trakcie spotkania Zespołu Oceniającego PKA z Wydziałowym Samorządem Studentów stwierdzono, że studenci mają możliwość wypowiedzania się na temat jakości kształcenia zarówno w zespołach wydziałowych, jak i senackich oraz w trakcie posiedzeń Senatu Akademickiego oraz Rady Wydziału. Z przedstawionych dokumentów wynika, że studenci zabierają głos podczas dyskusji. Warto zaznaczyć, że w ich ocenie najskuteczniejszym mechanizmem uczestnictwa w procesie zapewniania jakości są bieżące nieformalne konsultacje z Dziekanem ds. studenckich. Warto zaznaczyć, że Samorząd Studentów ma możliwość wnoszenia swoich inicjatyw w strukturę systemu zapewniania jakości kształcenia zarówno na szczeblu Wydziału jak i ogólnouniwersyteckim.

- 2) wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:

Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie jest jeszcze systemem w pełni kompleksowym. Jest to system w fazie wdrażania. Obejmuje on wprawdzie zarówno studia I i II stopnia, ale nie obejmuje wszystkich elementów studiów III stopnia i studiów podyplomowych. Nie uwzględnia też niektórych czynników mających wpływ na jakość kształcenia. Nie precyzuje narzędzi służących ocenie infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia studentów i doktorantów.

- a) ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów,

Obowiązujący od 2013 r. Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale obejmuje swoim zakresem siedem obszarów: 1) *zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programów nauczania oraz ich efektów*, 2) *ocenie studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych*, 3) *zasady dyplomowania*, 4) *zapewnianie jakości kadry dydaktycznej*, 5) *monitorowanie, przegląd i podnoszenie zasobów do nauki*, 6) *gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie informacji o kształceniu*, 7) *publikowanie informacji na temat kształcenia*.

Na ocenianym Wydziale realizowane są dwa kierunki studiów pierwszego i drugiego stopnia, studia doktoranckie i studia podyplomowe. Przyjęte procedury systemowe w stopniu wystarczającym zapewniają możliwość oceny realizacji efektów kształcenia na studiach pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studiach podyplomowych. Można więc uznać, że system obejmuje zakresem oddziaływania wszystkie poziomy kształcenia.

W obszarze *zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programów nauczania oraz ich efektów* WSZiDJK określono procedury, które pozwalają oceniać realizację efektów kształcenia. Są to procedury określone odrębnie dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, studiów doktoranckich i studiów podyplomowych.

Procedura: analiza i ocena efektów kształcenia na studiach I i II stopnia zakłada, że co roku po zakończeniu zajęć dydaktycznych (koniec semestru letniego), przeprowadzana jest ocena efektów kształcenia przez poszczególne katedry. W procesie oceny realizacji efektów przedmiotowych biorą udział wszyscy prowadzący zajęcia, a ocenie poddawane są wszystkie zajęcia koordynowane przez pracowników katedry. Przyjmuje się, że podstawą oceny są zdefiniowane przedmiotowe efekty kształcenia wskazane w sylabusach. Raz na trzy lata przeprowadzana jest wśród pracowników ankieta dotycząca weryfikacji efektów kształcenia. Dotychczas pełnej analizy oceny realizowanych efektów nie przeprowadzono ponieważ system funkcjonuje w obecnym kształcie zbyt krótko. Sprawozdanie Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia z listopada 2014 r. stwierdza, że w czerwcu 2014 r. analizie poddano realizację efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia.

Procedura zakłada przeprowadzenie ankiet wśród studentów odbywających praktyki zawodowe, które mają na celu ocenę stopnia przygotowania zawodowego. Przewidziano także ankietę wśród pracodawców przyjmujących studentów na praktyki zawodowe. Sprawozdanie podsumowujące ocenę efektów realizacji programu studiów w danym roku Komisja Dydaktyczna przedstawia Radzie Wydziału na początku następnego roku akademickiego (październik). Jednocześnie procedura przewiduje, że Dziekan (lub upoważniona przez niego osoba) na kolejnej Radzie Wydziału przedstawia sprawozdanie z monitorowania efektów kształcenia. Ponadto Komisja Dydaktyczna może przeprowadzać własne analizy i oceniać realizację programu oraz oceniać weryfikację efektów kształcenia. Na podstawie przeprowadzonych analiz – informacji z ankiet studenckich i ankiet interesariuszy zewnętrznych – Komisja Dydaktyczna może rekomendować zmiany w programach i efektach kształcenia, a także zmiany efektów przedmiotowych (modułowych) oraz zmiany sposobów ich realizacji. Zmiany dotyczące programów studiów zatwierdza Rada Wydziału, a Komisja przekazuje ustalenia koordynatorom zajęć i kierownikom zakładów/katedr.

Udostępnione sprawozdanie Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (listopad 2014) pokazuje, że w czerwcu 2014 r. dokonano analizy i weryfikacji efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia kierunków *geografia* i *gospodarka przestrzenna*. Analizie poddano przedmioty obowiązkowe – wybrano tylko te lata studiów, które wdrożyły i realizowały nowy program studiów. Stwierdzono, że na większości zajęć podlegających ocenie osiągnięto zadowalający poziom realizacji zakładanych efektów. Przeprowadzone analizy pozwalają stwierdzić, które przedmioty nie zrealizowały w 100% zakładanych efektów. Należy zwrócić uwagę, że w odniesieniu do niektórych typów przedmiotów zrealizowano 70-80% zakładanych efektów (np. drugi rok pierwszego stopnia kierunku *gospodarka przestrzenna* i przedmioty do wyboru na tym kierunku).

Procedura: analiza i ocena efektów kształcenia na studiach III stopnia zakłada, że Rada Studium Doktoranckiego przynajmniej raz do roku ocenia realizację programu studiów w celu weryfikacji uzyskiwania zakładanych efektów. Wnioski z corocznych ocen realizacji są wykorzystywane do koordynowania metod realizacji programu, sugerowaniu zmian w sylabusach, a także sposobów weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez doktorantów. Sugerowane zmiany

wprowadzają wykładowcy na wniosek Kierownika Studium Doktoranckiego. Analizie poddano stopień zrealizowania efektów kształcenia na studiach doktoranckich. Na posiedzeniu Rady Studiów Doktoranckich (8.08.2014) oceniono zdawalność egzaminów, terminowość przygotowywania prac doktorskich oraz uzyskiwanych przez doktorantów doświadczeń badawczych i dydaktycznych. Udostępnione ZO PKA sprawozdanie w niewielkim stopniu odnosi się do zakładanych efektów kształcenia na tych studiach. Stwierdzono jednak, że realizowany program studiów nie budził kontrowersji, a zdawalność egzaminów i terminowość przygotowywania rozpraw doktorskich była zadowalająca.

Procedura: analiza i ocena efektów kształcenia na studiach podyplomowych zakłada, że przynajmniej raz do roku Komisja Studiów Podyplomowych ocenia realizację programu poszczególnych studiów podyplomowych w celu weryfikacji uzyskiwanych efektów kształcenia. W tym celu wykorzystuje się analizę zdawalności egzaminów, analizę ocen prac dyplomowych i terminowości ukończenia studiów, a także opinie wykładowców i promotorów oraz opinie słuchaczy w przeprowadzonych ankietach. Wnioski z corocznych ocen będą wykorzystywane do korygowania sposobów realizacji programów, metod prowadzenia zajęć oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia. Zmiany w wyniku przeprowadzonych analiz wprowadzają wykładowcy na wniosek Kierownika Studium Podyplomowego oraz Komisji Studiów Podyplomowych. W sprawozdaniu Zespołu Wydziałowego Zapewnienia Jakości Kształcenia uwzględniono także analizę programów kształcenia na studiach podyplomowych *Geoinformatyka w ochronie środowiska i planowaniu przestrzennym* oraz *Studiach Podyplomowych dla Nauczycieli*. Komisja stwierdziła, że opinie uczestników o efektach kształcenia są uwzględniane na bieżąco w procesie przygotowywania opisu efektów i kształtowania programów dla poszczególnych typów studiów.

Można ocenić, że przyjęte w WSZiDJK wewnętrzne procedury oceny stopnia realizacji efektów kształcenia obejmują wszystkie realizowane studia licencjackie i magisterskie oraz studia doktoranckie i podyplomowe. Rozwiązania proponowane w tych procedurach są prawidłowe. Wewnętrzne procedury zapewniania jakości kształcenia mają charakter kompleksowy. Obejmują swoim działaniem wszystkie poziomy studiów – studia pierwszego i drugiego stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe. Wyodrębnione w WSZiDJK Wydziału obszary uwzględniają wszystkie elementy istotne dla podnoszenia jakości kształcenia: monitorowanie i przeglądy programów nauczania oraz ich efektów, ocenianie studentów, doktorantów i słuchaczy, zasady dyplomowania, jakość kadry dydaktycznej, monitorowanie i podnoszenie jakości zasobów do nauki, gromadzenie i wykorzystywanie informacji oraz zasady ich publikowania. Zaproponowane dla poszczególnych obszarów procedury są właściwie wyczerpujące.

- b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia,

Pracodawcy reprezentujący otoczenie społeczno-gospodarcze biorą udział w ocenie koncepcji kształcenia na realizowanych kierunkach studiów. Przyjęta *Koncepcja Kształcenia Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych* (Uchwała Rady Wydziału z dnia 23 września 2014 roku) wskazuje konieczność nawiązywania w procesie dydaktycznym do wymagań rynku pracy. W części *Zasadnicze elementy kształcenia w jednostce* (pkt 8 *Koncepcji* ...) podaje się, że jakość i stała kontrola procesu kształcenia są priorytetem. Zalecane jest też prowadzenie konsultacji z interesariuszami w celu doskonalenia kształcenia, wspierania studenta na rynku pracy, doskonalenia umiejętności kadry akademickiej oraz osób współpracujących z Wydziałem. Wydziałowy WSZiDJK w załączniku *Polityka Jakości* porządkuje zasady, relacje oraz kompetencje dotyczące współpracy ze środowiskiem zewnętrznym związanym z ochroną i kształtowaniem środowiska, planowaniem przestrzennym, doradztwem i projektowaniem z zastosowaniem analizy

i geowizualizacji danych przestrzennych. W strukturze systemu w zakresie oceny jakości kształcenia uwzględnia się Wydziałowy Zespół Doradców Zewnętrznych. Wskazano siedem obszarów, w których przedstawiciele rynku pracy oddziałują na zakres pożądaných efektów kształcenia i mogą wskazywać potrzebę ich weryfikacji. Do obszarów przypisano procedury, które precyzyjnie opisują sposoby działania. System wskazuje aktywności dotyczące oceny osiągniętych efektów kształcenia, na które wpływ wywarły kontakty ze środowiskiem pracy. Protokół Rady Wydziału z dnia 23 września 2014 roku formalnie potwierdza prawidłową reakcję na braki w kształceniu zgłaszane przez pracodawców, a potwierdzone także w trakcie wizytacji. Do ciekawszych uwag dotyczących kształcenia zaliczyć można:

- trudności łączenia różnych informacji oraz zwięzłości formułowania myśli i wyciągania wniosków,
- sposób prowadzenia wykładu z jednoczesnym wyjściem w teren,
- zawodność sprzętu oraz aktualizacji oprogramowania i sprzętu,
- słabe przygotowanie absolwentów szkół średnich, w tym w zakresie matematyki, samodzielnego myślenia i wyobraźni.

Analiza przedstawionej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji potwierdziła prawidłową konstrukcję efektów kształcenia w zakresie umiejętności oraz kompetencji miękkich ważnych z punktu widzenia rynku pracy. Istotny wpływ na realizację efektów kształcenia mają praktyki studenckie, które zapewniają:

- poszerzenie wiedzy teoretycznej z równoczesnym rozwinięciem umiejętności,
- poznanie zasad funkcjonowania środowiska pracy,
- kształtowanie umiejętności analitycznych i organizacyjnych w zespołach,
- przygotowanie studenta do samodzielnej pracy i odpowiedzialności za powierzone mu zadania,
- poznanie przez studentów własnych możliwości na rynku pracy z możliwością aktywizacji zawodowej.

Dokumentacja praktyk zawodowych na Wydziale zawiera oprócz bazy instytucji i firm przyjmujących studentów na praktyki oraz dokumentów dotyczących organizacji praktyk, także:

- przykładowe zaświadczenia o odbyciu praktyk wraz ze sprawozdaniami z ich przebiegu,
- zmiany dotyczące praktyk w programach studiów,
- analizę efektów kształcenia na zlecenie Wydziałowego Zespołu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia,
- kwestionariusz zakończenia praktyk dla przedsiębiorcy, opiekuna praktykanta, studenta oraz wyniki badań efektów kształcenia z udziałem interesariuszy zewnętrznych.

Dla roku akademickiego 2014/2015 przygotowano sylabus dla zajęć „praktyka w gminie” na studiach kierunku *gospodarka przestrzenna*. Wskazuje się w nim formy praktyk, efekty jakie osiąga student podczas ich odbywania oraz określa kryteria oceniania praktyki. Zaproponowany sylabus pokazuje przywiązywanie dużej wagi do praktyk zawodowych studentów w trakcie których pracodawcy/interesariusze zewnętrzni mogą formułować i przekazywać do Uczelni uwagi na temat pożądaných efektów kształcenia. Warto zauważyć, że studenci mogą wykorzystywać dokument *Zasady odbywania praktyk na studiach pierwszego stopnia WGiSR na kierunku gospodarka przestrzenna* dostępny na stronie internetowej Wydziału.

Zespół Oceniający PKA szczególną uwagę zwrócił na dokumentację dotyczącą sposobu współdziałania z pracodawcami oraz opracowania ich opinii na temat efektów kształcenia. Przedstawione zasady zawierają właściwą formę zasięgnięcia opinii o praktykancie i jego kwalifikacjach. Ponadto Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk w formie uzupełnienia prowadzi pogłębione wywiady z opiekunami praktyk. Na bieżąco są zatem aktualizowane informacje dotyczące kwalifikacji studenta, poziomu kształcenia oraz potrzeb rynku pracy. Forma opracowania danych nie budzi zastrzeżeń. Także metody badawcze i techniki wywiadów

pojętych (IDI) pozwalają na uzupełnienie i usystematyzowanie informacji oraz wniosków uzyskanych od opiekunów praktyk zawodowych. Dalsze postępowanie polegające na przekazaniu wyników badań do Komisji ds. Restrukturyzacji Programu Studiów oraz Wydziałowego Zespołu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia jest właściwe.

Całość dokumentacji przedstawionej do analizy ZO jest prowadzona starannie, a wnioski zmierzające do zwiększenia umiejętności oraz kompetencji niezbędnych według pracodawców są prawidłowe. Należy zwrócić jednak uwagę na pojawiający się w niektórych przypadkach niski poziom zadowolenia z przebiegu praktyk, zarówno po stronie studenta, jak i opiekuna praktyk. Wprowadzenie elementu naprawczego w tym zakresie wydaje się niezbędne.

Uzupełnieniem oddziaływania pracodawców na ocenę i określanie efektów kształcenia jest działalność Biura Karier, a w nim Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów. W ramach aktywności tych instytucji organizowane są Uniwersyteckie Spotkania z Rynkiem Pracy, współorganizowane Akademickie Targi Pracy oraz Targi Pracy i Przedsiębiorczości. Wśród realizowanych projektów do ważnych zaliczyć można Mazowiecki Program Transferu Wiedzy. Docieranie z informacją do i od pracodawcy następuje za pomocą tradycyjnych oraz nowoczesnych technik nie zaniedbując żadnej z nich. W zakresie obsługi absolwentów i pracodawców studenci Wydziału łatwo odnajdują swoje miejsce i zawsze mogą liczyć na pomoc ze strony pracowników Biura Karier. Wszelkie dane z raportów i analiz badań rynku pracy udostępniane są na stronie www Biura Karier. Z analizy przedstawionych materiałów oraz na podstawie odbytych w trakcie wizytacji rozmów należy uznać, że przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczą w określaniu i ocenie efektów kształcenia realizowanych kierunków studiów na Wydziale. Z analizy przedstawionych materiałów oraz na podstawie odbytych rozmów w trakcie wizytacji należy uznać, że przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego w pełni uczestniczą w określaniu i ocenie efektów kształcenia.

c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy,

Zasady śledzenia karier zawodowych absolwentów uczelnie opracowują w oparciu o ustawę z 18 marca 2011 roku (*Prawo o Szkolnictwie Wyższym*). Zgodnie z nią jednostka jest zobligowana do badania kariery absolwentów po trzech i po pięciu latach od momentu ukończenia studiów. Z analizy schematu organizacyjnego Uczelni wynika, że badaniem losów absolwentów zajmuje się Biuro Karier. Proces ten rozpoczęto w czerwcu 2011 roku, a ostatni raport z badań przygotowano w styczniu 2014 roku. Projekt *Monitorowanie Losów Absolwentów Uczelni Wyższych* zakłada wykorzystanie danych administracyjnych ZUS i składa się z czterech modułów:

- badanie historii edukacyjnej i zawodowej absolwentów na podstawie danych administracyjnych uczelni i ZUS,
- badanie wzajemnych oczekiwań pracodawców, studentów i absolwentów,
- badanie panelowe dotyczące oceny sytuacji absolwentów wchodzących na rynek pracy,
- analiza aktywności zawodowej w świetle danych zastanych i badań opinii.

O realizacji przedsięwzięcia zadecydowała dynamicznie zmieniająca się sytuacja na polskim rynku pracy, przeobrażenia systemu kształcenia oraz wymogi ustawy w zakresie badania losów zawodowych absolwentów. Ostatecznym wykonawcą projektu był Zespół Badawczy Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego. Metodologiczny cel projektu został osiągnięty, natomiast dały znać o sobie bariery administracyjno-formalne, w tym ochrona danych osobowych. Raport jest opracowany profesjonalnie, jednak w nikłym stopniu odnosi się do studentów Wydziału. Obejmuje i ujawnia działania systemowe oraz dane statystyczne. Dokument na takim poziomie ogólności nie daje podstaw do wprowadzania dla Wydziału elementów niezbędnej reakcji naprawczej wynikającej ze zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego. Na szczególne podkreślenie zasługuje moduł *Wzajemne oczekiwania*

pracodawców, studentów i absolwentów (Raport, s. 55-69). Schemat badania oraz przedmiot dotyczący wzajemnych relacji w kontekście „dobrej pracy” jest prawidłowy. Zespół Oceniający PKA rekomenduje prowadzenie dalszych badań z uwzględnieniem bardziej szczegółowych analiz odnoszących się do wizytowanego Wydziału. Uszczegółowienie danych oraz ich analiza dla kolejnych roczników absolwentów umożliwią reakcję Wydziału w zakresie oceny jakości kształcenia i przydatności zakładanych efektów kierunkowych (specjalnościowych) na rynku pracy. System badania losów absolwentów jest formalnie wdrożony. Wprowadza na obecnym etapie głównie dane statystyczne z elementami reakcji w postaci modelu podejmowania decyzji. Można zatem uznać, że jest on prowadzony zgodnie z obowiązującymi zasadami, konieczne jednak jest podniesienie skuteczności wykorzystywania informacji zwrotnych do doskonalenia kierunkowych i specjalnościowych programów kształcenia.

d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia,

Aktualny WSZiDJK Wydziału obejmuje obszar: *zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programów nauczania i ich efektów.* Założono, że celem działań w tym obszarze jest zapewnienie programu studiów dającego absolwentom możliwości kreowania długofalowej kariery na rynku pracy. Proces planowania, monitorowania oraz aktualizacji programów studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia realizowany jest przez Prodziekana ds. Studenckich i Komisję Dydaktyczną z uwzględnieniem wniosków Rad Programowych dwóch oferowanych kierunków studiów na Wydziale. Dla studiów podyplomowych prace koordynuje Prodziekan ds. Osobowych oraz Komisja Studiów Podyplomowych, a studiów doktoranckich również Prodziekan ds. Osobowych oraz Kierownik i Rada Studium Doktoranckiego.

Zakłada, że Komisja Dydaktyczna Wydziału na bieżąco w systemie ciągłym przeprowadza analizę jakościową sylabusów poszczególnych przedmiotów. Nie rzadziej niż co trzy lata dla studiów pierwszego stopnia i nie rzadziej niż co dwa lata dla studiów drugiego stopnia, dokonywana jest ocena realizowanego programu studiów uwzględniająca postęp naukowy oraz zgodność realizowanego programu z przyjętą sylwetką absolwenta kierunku. Ponadto Komisja Dydaktyczna w cyklu pięcioletnim dokonuje oceny aktualności sylwetki absolwenta i celów kształcenia na każdym kierunku oraz poziomie kształcenia.

Procedura: planowanie, modyfikowanie i zatwierdzanie programu kształcenia na studiach I i II stopnia zakłada, że Komisja Dydaktyczna formułuje cele kształcenia dla każdego kierunku i specjalności. Komisja ta poleca Radom Programowym kierunków opracowanie/modyfikację programu kształcenia uwzględniające obowiązujące w tym czasie efekty. Rady Programowe opracowują program kształcenia, jego modyfikację uwzględniając wnioski z przeprowadzonych analiz porównawczych, badania rynku pracy oraz wnioski Samorządu Studenckiego. Rady Programowe kierunków, zgodnie z przyjętymi zasadami, konsultują programy kształcenia z Zespołem Doradców Zewnętrznych. Komisja Dydaktyczna sprawdza propozycję programu pod względem spójności wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dyskusje podczas wizytacji Zespołu Oceniającego PKA na Wydziale potwierdziły, że przeprowadzono takie konsultacje. Jak wynika ze sprawozdania Wydziałowego Zespołu (listopad 2014) w wyniku przeprowadzonych analiz i prac Rad Programowych zarekomendowano nowy program specjalności na studiach drugiego stopnia kierunku *geografia*. Propozycja uwzględniała wnioski Samorządu Studenckiego oraz konsultacje z Zespołem Doradców Zewnętrznych. Przeprowadzone analizy pozwoliły na modyfikację programów nauczania i zaproponowanie nowych programów specjalności na kierunku *geografia* w roku akademickim 2013/2014.

Procedura: planowanie, modyfikowanie i zatwierdzanie programu kształcenia na studiach III stopnia zakłada, że Rada Studium Doktoranckiego raz w roku ocenia program studiów doktoranckich, a wnioski wynikające z analizy mogą być wykorzystywane do projektów zmian

programu studiów. Zmiany muszą uwzględniać efekty kształcenia określone w Regulaminie Studiów Doktoranckich UW. Ewentualne zmiany w programie uchwała Rada Wydziału. Jak wynika ze sprawozdania Wydziałowego Zespoły Zapewnienia Jakości Kształcenia (listopad 2014) program studiów doktoranckich nie budził kontrowersji i nie wymagał poprawek.

Procedura: planowanie, modyfikowanie i zatwierdzanie programu kształcenia na studiach podyplomowych zakłada, że Komisja Studiów Podyplomowych raz w roku ocenia program każdego studium wykorzystując badania rynku pracy, opinie absolwentów, wnioski z analizy popytu na zajęcia, wnioski z analiz porównawczych programów studiów na innych uczelniach a także kompetencje pracowników Wydziału i innych osób z sektora praktyki prowadzących zajęcia. Wnioski z oceny programów służą opracowywaniu programów nowych studiów bądź modyfikacji już działających. Prodziekan ds. Osobowych i Prodziekan ds. Finansowych opiniuje inicjatywę powołania nowych studiów, która jest przedstawiana Radzie Wydziału. Określa się, że studia podyplomowe powołuje i likwiduje Senat UW na podstawie wniosku Dziekana i Rady Wydziału, a zmiany w programie studiów podyplomowych uchwała Rada Wydziału.

Można przyjąć, że monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia są w wystarczającym zakresie gwarantowane rozwiązaniami WSZiDJK na ocenianym Wydziale. Przykładem prawidłowego działania tych mechanizmów są zmiany wprowadzone w programach studiów

- e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia,

Zasady weryfikacji efektów kształcenia na UW zostały wprowadzone uchwałą Senatu nr 512 z dnia 16 maja 2012 r. Wynikało to z chęci ujednoczenia całej procedury na Uczelni. Dodatkowo władze Uniwersytetu zwróciły się do Zespołów Wydziałowych ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia o szczegółowe przygotowanie procedur, aby lepiej dostosować efekty kształcenia do specyfiki realizowanych kierunków. WSZJK w obszarze *Zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych ...* określa, że celem systemowym jest zapewnienie wyraźnych i jasno określonych kryteriów w procesie oceniania efektów kształcenia. W systemie wskazuje się jednostki odpowiedzialne za monitorowanie tego procesu. Procedury zakładają, że Dziekanat studiów sporządza zestawienia dotyczące liczby studentów, którzy nie zaliczyli danego etapu studiów, a kierownik Studium Doktoranckiego zestawienie liczby doktorantów zaliczających bądź niezaliczających określony przedmiot. Kierownicy Studiów Podyplomowych sporządzają zestawienie o liczbie słuchaczy, którzy nie ukończyli studiów. Poszczególne zestawienia są przedmiotem merytorycznej oceny i stanowią element corocznych sprawozdań składanych Radzie Wydziału.

Kryteria oceniania studentów zawarte są w sylabusach poszczególnych przedmiotów, w których wskazuje się szczegółowe zasady zaliczania zajęć.

Przygotowano odrębną procedurę przeprowadzania egzaminów na studiach I, II i III stopnia oraz na studiach podyplomowych. Procedura jest wystarczająco szczegółowa i dostępna dla pracowników oraz studentów w dokumentach WSZiDJK Wydziału.

Pozytywnie należy ocenić także szczegółowo określone w Systemie *zasady dyplomowania*, gdzie podaje się *procedurę wyboru specjalności oraz uruchamiania seminariów dyplomowych na studiach licencjackich i magisterskich* oraz *procedurę przygotowywania prac dyplomowych*, a także *procedurę przystąpienia do egzaminu dyplomowego na studiach I i II stopnia, przebieg egzaminu i zasady wystawiania ocen na dyplomie*, a także *procedurę oceniania prawidłowości dyplomowania na studiach I i II stopnia*. Procedury są szczegółowe i zgodne z obowiązującym *Regulaminem Studiów*.

Przyjęte zasady i procedury dyplomowania na Wydziale zapewniają szerokie możliwości doboru tematyki prac dyplomowych, odpowiedzialność studenta i promotora za rzetelność prowadzonych prac i ich poziom, jawność oraz powszechna dostępność zasad i kryterium oceny. Zapewniają też dbałość o wysoki poziom prac dyplomowych, zwłaszcza prac magisterskich. Proponowane procedury pozwalają na bieżąco oceniać proces dyplomowania, a na podstawie wniosków z przeprowadzanych analiz Prodziekan ds. Studenckich, który przedstawia wyniki analiz przed Radą Wydziału może wskazywać ewentualne działania naprawcze.

W trakcie wizytacji pracownicy Wydziału zwrócili uwagę, że efekty kształcenia weryfikowane są dwuetapowo. Jednym ze sposobów jest weryfikacja bieżąca, która obejmuje kolokwia, prace indywidualne i grupowe oraz aktywność na zajęciach. Zdaniem studentów jest to odpowiednia forma, aby sprawdzić czy dana osoba przygotowuje się do zajęć i ile poświęciła nakładu pracy. Drugim sposobem weryfikacji są egzaminy przedmiotowe, opinie pracodawców po praktykach oraz prace i egzaminy dyplomowe.

Podczas spotkania ZO PKA ze studentami stwierdzono, że studenci nie mają pewności czym są efekty kształcenia. Jednak po przytoczeniu kilku przykładów byli w stanie stwierdzić czy dany przedmiot realizuje określone efekty. Studenci zwrócili uwagę, że najczęściej wyrażają swoją opinię o zasadach weryfikacji zakładanej wiedzy i osiągniętych efektach w trakcie wypełniania kwestionariusza ankiety oceniającej nauczycieli akademickich (przedmiotów), która przeprowadzana jest raz na semestr. Z analizy wyników ankietyzacji wynika, że studenci oceniani są sprawiedliwie. Bardzo istotny jest fakt, że przedstawiciele studentów, którzy uczestniczą w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości przedstawiają krótkie podsumowanie wyników ankiet w trakcie spotkań ze starostami poszczególnych roczników realizowanych kierunków studiów, a później informacja ta trafia do studentów. W ten sposób wyniki ankietyzacji znane są studentom na całym Wydziale.

Kolejnym sposobem weryfikacji efektów kształcenia jest monitoring losów absolwenta oraz opinie pracodawców po przeprowadzonych praktykach. Dodatkowo Władze Wydziału chcą wprowadzić własną ankietę, aby łatwiej można było wykorzystywać sugestie zgłaszane przez absolwentów do programów studiów.

Zaleca się, aby weryfikację efektów kształcenia prowadzić również dla praktyk zawodowych (obligatoryjne). W trakcie spotkania ZO PKA ze studentami wskazano, że system praktyk zawodowych Wydziału nie jest dobrze opracowany. Władze Wydziału podkreśliły, że z uwagi na specyfikę kierunku weryfikacja efektów kształcenia odbywa się także w trakcie dyskusji z interesariuszami zewnętrznymi.

Procedura analizy i oceny *efektów kształcenia* na studiach III stopnia zakłada, że Rada Studium Doktoranckiego przynajmniej raz do roku ocenia realizację programu studiów doktoranckich w celu weryfikacji uzyskiwanych efektów kształcenia posługując się zarówno opiniami wykładowców i promotorów, jak i opiniami doktorantów wyrażonymi w ankietach.

Wnioski z tych ocen pozwalają korygować sposoby realizacji programu, a zwłaszcza sugerować zmiany w sylabusach i metodach prowadzenia zajęć oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez doktorantów. Zmiany wprowadzają wykładowcy na wniosek Kierownika Studium Doktoranckiego.

Z informacji przekazanych przez Wydział podczas wizytacji wynika, że dotychczas odbyła się jedna analiza w tym zakresie przeprowadzona przez Radę Studiów Doktoranckich. Zgodnie z protokołem z posiedzenia Rady Studiów Doktoranckich w dniu 8 września 2014 r. oceniono realizację programu studiów doktoranckich w celu weryfikacji uzyskanych efektów kształcenia. Program studiów został przeanalizowany w zakresie zdawalności egzaminów, terminowości przygotowywania prac doktorskich oraz uzyskiwania przez doktorantów doświadczeń badawczych i dydaktycznych. Analizowano także wyniki ankiet doktorantów. Przedmiotem tych ankiet była ocena zajęć prowadzonych na studiach III stopnia, która oprócz oceny przygotowania

prowadzącego i sposobu realizacji przez niego zajęć, zawierała także elementy oceny zasad oceniania poszczególnych kursów np. „czy kryteria oceny prac zleconych do wykonania były przejrzyste?, czy stopień zaawansowania zadań na kolokwiah odpowiadał trudności zadań rozwiązywanych na zajęciach?, czy kryteria zaliczenia przedmiotu były znane odpowiednio wcześniej?. Doktorant może jednak wybrać tylko odpowiedzi *tak-nie*. Rekomendowane jest wprowadzenie skali Likerta (np. nie, raczej nie, nie mam zdania, raczej tak, tak), w celu zwiększenia czułości badania.

Z przeprowadzonej przez Radę Studiów Doktoranckich analizy wynika, że wszystkie aspekty zostały ocenione jako zadowalające, a przyjęte sposoby weryfikacji efektów kształcenia jako niewymagające zmian. Z informacji przekazanych przez Wydział wynika jednak, że wśród członków Rady Studiów Doktoranckich, która dokonuje analiz, nie ma przedstawiciela doktorantów, dlatego sugerowane jest jego dołączenie do składu gremium.

Zgodnie z informacjami Raportu Samooceny ocena realizacji efektów kształcenia na studiach doktoranckich dokonywana jest poprzez analizę wyników egzaminów, postępów w realizacji rozprawy doktorskiej, publikacji oraz udziału w konferencjach naukowych. Doktoranci wyrazili jednak zastrzeżenia, co do kryteriów przyznawania stypendiów, które w większości przypadków nie uwzględniają wszystkich obszarów, np. dydaktyki, różnorodności realizowanych kursów, czy działalności organizacyjnej.

W Jednostce nie była dotychczas przeprowadzona systemowa analiza zasad oceniania doktorantów, jednak podczas spotkanie ZO z doktorantami, stwierdzili oni, że ewentualne uwagi w tym zakresie mogą zgłaszać kierownikowi studiów doktoranckich, promotorowi oraz prowadzącemu zajęcia. Takie rozwiązanie w tym zakresie oceniają jako wystarczające.

Przyjęte w WSZiDJK Wydziału procedury oceniania studentów oraz ich monitorowanie i weryfikację można ocenić pozytywnie. Zasady postępowania w procesie dyplomowania zostały określone szczegółowo i nie budzą wątpliwości.

- f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej,

Obecnie obowiązujący Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia Wydziału wyodrębnia obszar *Zasady zapewniania jakości kadry dydaktycznej gwarantujące prowadzenie zajęć przez kompetentną i wykwalifikowaną kadre*, gdzie celem jest zagwarantowanie prowadzenia zajęć dla studentów, doktorantów i słuchaczy na wysokim poziomie, a także umożliwienie nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji.

Monitorowanie jakości kadry dydaktycznej na Wydziale prowadzi Prodziekan ds. Studenckich, Komisja Dydaktyczna, kierowniczy zakładów i katedr, Prodziekan ds. Osobowych, Rada Studium Doktoranckiego i Komisja Studiów Podyplomowych. W systemie przyjęto, że przy zgłaszaniu obsady zajęć na kolejny rok akademicki musi być uwzględniony dorobek naukowo-badawczy oraz doświadczenie dydaktyczne pracowników. Katedra proponująca obsadę zajęć uwzględnia ocenę jakości wyrażoną w ankietach studenckich. Założono też, że wykłady, konwersatoria i seminaria samodzielnie prowadzą osoby ze stopniem co najmniej doktora.

W ramach tego obszaru wskazuje się procedurę *obsady zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia*, która dokładnie określa harmonogram przedstawiania obsady oraz zasady, jakie muszą być przestrzegane przy zgłaszaniu. Określono także *procedurę umożliwiającą nauczycielowi akademickiemu dostęp do opinii studentów na temat jego pracy dydaktycznej*. Przyjmuje się, że oprócz osoby zainteresowanej, wgląd w wyniki ankiet studenckich ma Dziekan, Prodziekani oraz

kierownicy zakładów bądź katedr. W procedurze zapisano, że osoby uzyskujące przez trzy kolejne lata oceny poniżej średniej będą podlegały hospitacji. W wyniku dyskusji na Radzie Wydziału zdecydowano o rozszerzeniu zakresu hospitacji, a zarządzenie Dziekana z dnia 26.11.2014 r. zobligowało przeprowadzenie hospitacji na studiach pierwszego i drugiego stopnia w dniach 1.12.2014 do 27.01.2015 nie uzależniając ich odbycia od poprzednich ocen.

Ocena nauczycieli akademickich oraz pracowników wspierających proces kształcenia jest realizowana na podstawie zarządzenia nr 16 Rektora UW z dnia 2 marca 2010 roku. Ankietyzacja na wizytowanej jednostce odbywa się dwa razy w roku na zakończenie każdego z semestrów. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci wypowiadali się bardzo pozytywnie na temat prowadzonej oceny nauczycieli akademickich. Zdaniem studentów wykorzystywanie informacji zwrotnej z ankiet studenckich jest prawidłowe - studenci zauważają poprawę w sposobie prowadzenia zajęć dydaktycznych. Dodatkowo studenci podkreślali partnerskie relacje z nauczycielami, co sprawia, że prowadzący zajęcia zachęcają studentów do wzięcia udziału w ankietyzacji. Bardzo ważną kwestią jest fakt, że dzięki promocji prowadzonej przez Władze Wydziału i Wydziałowy Samorząd Studentów zwrotność ankiet jest bardzo duża, jednak i w przypadku niektórych roczników zbyt niska. Prodziekan ds. Studenckich przekazuje wszystkim studentom elektronicznie informacje o dacie rozpoczęcia ankietyzacji. Jednocześnie – jak wynika z udostępnionych dokumentów – Prodziekan wyjaśnia, jaki jest cel tych ankiet i do kiedy można je wypełniać. Forma zwracania się do studentów w sprawie zachęty o udziale w procesie ankietyzacji jest wyjątkowo przyjazna i można ją uznać za potwierdzenie wysokiej kultury jakości w Uczelni. Podejmowane działania będą w przyszłości skutkowały zwiększeniem udziału studentów w badaniach ankietowych oceniających zajęcia, a jednocześnie przekazane studentom sugestie o potrzebie i celach angażowania się w proces ankietyzacji będą oddziaływały na kształtowanie obywatelskiej postawy absolwentów.

Zdaniem studentów kwestionariusz oceny nauczycieli akademickich jest w pełni zrozumiały. Na zakończenie całego procesu sporządzany jest raport, który omawiany jest w trakcie posiedzenia Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Warto zaznaczyć, że Wydziałowy Samorząd Studentów organizuje spotkania ze starostami poszczególnych roczników, aby przekazać informacje na temat wyników badań.

Na Wydziale przygotowano wydziałowe kwestionariusze ankiet zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Odrębną formułę ankiety przygotowano dla ćwiczeń terenowych (10 pytań). Studenci mieli możliwość oceny w skali pięciostopniowej, co pozwala na szczegółową ocenę każdego z typu zajęć: wykłady, ćwiczenia i konwersatorium (po 10 pytań, w tym jedno o charakterze ogólnej oceny wykładowcy i jedno wyjaśniające ile zajęć student opuścił). Udostępnione formularze kwestionariusza umożliwiają szczegółową ocenę zajęć, a analiza uzyskanych wyników może być wykorzystywana w okresowej ocenie pracowników, a przede wszystkim w procesie doskonalenia realizacji przedmiotów koordynowanych przez poszczególne zakłady i katedry. Szczególnie wartościowe jest wyodrębnienie w arkuszu ankiet nie tylko ćwiczeń i wykładów, ale także konwersatoriów oraz odrębny formularz zajęć terenowych. Należy rozważyć także możliwość wprowadzenia ankiety oceniającej przez studentów sposób organizacji i efekty uzyskane podczas praktyk studenckich. Podczas spotkania z pracownikami Wydziału z Zespołem Część pracowników dydaktycznych Wydziału uczestniczących w spotkaniu była początkowo sceptycznie nastawiona do przydatności przeprowadzania ankietyzacji. Jednak zdecydowana większość w podsumowaniu spotkania twierdziła, że jest zainteresowana wynikami ankiet studenckich i są one przydatne w procesie dydaktycznym. Te ostatnie opinie potwierdzono podczas rozmowy z Prodziekan ds. Studenckich, która umożliwiła wgląd w indywidualne arkusze ocen (w wersji elektronicznej), gdzie studenci dodają komentarze o osobach prowadzących zajęcia, wskazała też, że pracownicy są bardzo zainteresowani okresem kiedy analizy ankiet zostaną przygotowane i kiedy będą mieli wgląd do ich treści. Stwierdzono też, że pracownicy wykorzystują wyniki ankiet do doskonalenia prowadzenia i organizacji zajęć.

W trakcie spotkania studentów z ZO PKA stwierdzono, że studenci nie spotykali się z hospitacjami zajęć. Z wyjaśnień pracowników Wydziału wynika, że do obowiązującego od czerwca 2013 r. WSZiDJK wprowadzona została autopoprawka wymagająca przeprowadzenia hospitacji na studiach pierwszego i drugiego stopnia (zarządzenie Dziekana z dnia 26.11.2014 r.).

Ocena jakości kadry dydaktycznej prowadzona jest poprzez doktoranckie ankiety. Procedurę badań ankietowych i wykorzystywania ich wyników szczegółowo określono (*Polityka jakości. Wewnętrzny System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia Wydział Geografii i Studiów Regionalnych*). Badania ankietowe przeprowadzone są po zakończeniu zajęć. Procedura zakłada też przeprowadzanie badań ankietowych wśród słuchaczy studiów podyplomowych.

Zgodnie ze *Szczegółowymi Zasadami Studiowania na WGSR* wyniki ankiet dla studiów pierwszego i drugiego stopnia udostępniane są dziekanom, kierownikom zakładów/katedr oraz osobom, których zajęcia zostały ocenione, a także Komisji Dydaktycznej i Zarządowi Samorządu Studentów. Wyniki ankiet oceny zajęć i prowadzących zajęcia na studiach trzeciego stopnia przekazywane są Kierownikowi Studium Doktoranckiego i Zarządowi Samorządu Doktorantów. Wyniki ankiet dotyczących zajęć na studiach podyplomowych przekazywane są kierownikom studiów podyplomowych.

Podczas spotkania z ZO PKA doktoranci stwierdzili, iż w związku z brakiem obowiązku wypełniania ankiet przez studentów, zajęcia prowadzone przez doktorantów nie zawsze są oceniane. Stwierdzili także, że jeżeli otrzymują wyniki ocen prowadzonych zajęć to pytania ankietowe nie dają pełnego obrazu oceny. W opinii doktorantów pytania powinny zostać rozszerzone o opinie studentów o tym, czy przedmiot spełnił ich oczekiwania względem tematu, który był na nich realizowany oraz czy studenci chcieliby, aby przedmiot był prowadzony w inny sposób, poruszał inne zagadnienia lub które z zagadnień należy pogłębić. Z informacji przekazanych podczas wizytacji przed doktorantów wynika też, że w Jednostce nie odbywają się hospitacje zajęć prowadzonych przez doktorantów. Jednostka potwierdziła tę informację przekazując, że formularz i zasady hospitacji są w trakcie opracowywania. Rekomendowane jest włączenie doktorantów w proces ich tworzenia.

W Jednostce nie jest przeprowadzana ocena kadry wspierającej proces kształcenia (pracownicy administracyjni). Ewentualne uwagi doktoranci mogą zgłaszać Kierownikowi Studiów Doktoranckich. Rekomendowane jest wprowadzenie systemowej oceny w tym zakresie, w formie np. ankiet. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA z pracownikami administracji, w którym uczestniczyli pracownicy Dziekanatu i Biblioteki, pracownicy naukowo-techniczni oraz obsługi pracowni komputerowych potwierdzono, że nie znają oni wyników ocen studenckich i nie wiedzą czy takie badania były prowadzone. Jednocześnie można potwierdzić, że zaangażowanie tych pracowników w doskonalenie jakości jest duże. Pracownicy przekazali, że corocznie w listopadzie odbywają się zebrania z władzami dziekańskimi oraz że mogą uczestniczyć w bezpłatnych szkoleniach dla pracowników naukowo-technicznych i administracyjnych. Wskazane jest jednak zaproponowanie oceny ankietowej pracy Biblioteki, Dziekanatu i sekretariatów katedr przez studentów.

Warto podkreślić, że od roku akademickiego 2014/2015 określono zasady awansu zawodowego na Wydziale wskazując kryteria minimalne, jakie muszą być spełnione na stanowisko adiunkta i stanowisko profesora UW. Proces oceny kadry dydaktyczny jest poprawny i skuteczny, należy go uzupełnić o hospitacje.

g) ocenę poziomu naukowego jednostki,

Wydział posiada duży potencjał naukowo-badawczy i wysoko wykwalifikowaną kadrę, co przekłada się na wysoki poziom naukowy Jednostki. Efektem prowadzonych na Wydziale badań są publikacje naukowe o różnicowanej jakości, których liczba w ostatnich pięciu latach przekroczyła tysiąc

pozycji. Jednym z narzędzi monitorowania i doskonalenia poziomu działalności naukowej na Wydziale jest Karta Okresowej Oceny Pracownika Naukowo-Dydaktycznego uzupełniająca kwestionariusz ogólnouniwersytecki. Celem Karty weryfikującej poziom działalności naukowej, obejmujący cykliczne przeglądy dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego jest zapewnienie realizacji dokumentu *Misja i strategia rozwoju WGSR UW* przyjętego przez Radę Wydziału w dniu 25 września 2012 r., a w szczególności osiągnięcie wyższej kategorii naukowej oraz właściwe i równomierne rozłożenie obowiązków między pracownikami naukowo-dydaktycznymi ocenianej Jednostki. Za działalność naukową, twórczą oraz dydaktyczną i organizacyjną przydzielane są punkty według przyjętych zasad (np. w zależności od liczby i jakości publikacji). Osiągnięcia/punktacja zawarte w Wydziałowej Karcie Okresowej Oceny Pracownika Naukowo-Dydaktycznego uwzględniane są w zasadach awansu zawodowego na stanowisko adiunkta oraz profesora UW. Działania związane ze zwiększaniem aktywności i efektywności badawczej pracowników dydaktycznych są realizowane także poprzez motywacyjny system gratyfikacji uznaniowej. Wszystkie te przedsięwzięcia rozwoju Wydziału i osiągnięcia z nimi związane mają korzystny wpływ na podnoszenie jakości kształcenia.

- h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów,

Obecnie obowiązujące procedury WSZiDJK w obszarze *zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki* mają na celu dbałość o zapewnienie zasobów materialnych wspomagających proces kształcenia oraz badania naukowe, w tym dostosowanie wyposażenia sal dydaktycznych i biblioteki do potrzeb związanych z kształceniem. W założeniu procedury te mają też zapewnić modernizację i odnawianie zasobów informatycznych wymaganych w procesie kształcenia. Procedury wskazują, że w procesie monitorowania zasobów materialnych Wydziału biorą udział Dziekan, Prodziekani, Dyrektor Administracyjny i Kierownik Biblioteki. W ramach tego obszaru przewidziano następujące procedury: 1) *procedura weryfikacji zasobów materialnych wspomagających proces kształcenia* (ocena posiadanych zasobów, decyzja o ich odnawianiu, cykliczna analiza i monitoring potrzeb materialnych, lista potrzeb zakupowych w formie zamówień publicznych, uzupełnienia bieżące zasobów Biblioteki), 2) *procedura modernizacji wyposażenia sal dydaktycznych* (ocena wyposażenia sal przez Dyrektora Administracyjnego na wniosek kadry naukowo-dydaktycznej oraz studentów, zakupy bieżące i planowane w ramach zamówień publicznych), 3) *procedura aktualizacji zasobów informatycznych* (analiza zasobów informatycznych dokonywana przez Kierownika Pracowni Edukacji Komputerowej po sugestii Komisji Dydaktycznej, kadry dydaktycznej oraz studentów, bieżące i planowane zakupy), 4) *procedura odnawiania zasobów bibliotecznych* (ocena zasobów bibliotecznych z udziałem Komisji Bibliotecznej, zasady zgłaszania zakupów podręczników, przeglądy księgozbioru i baz danych, akceptacja zakupów przez Prodziekana ds. Finansowych i Prodziekana ds. Studenckich), a także 5) *procedura popierania osób niepełnosprawnych*, 6) *procedura organizowania pomocy psychologicznej dla studentów* oraz 7) *procedura organizowania pomocy prawnej dla studentów*.

Przyjęte procedury pozwalają w pełni monitorować i podnosić jakość zasobów materialnych umożliwiających realizację programów studiów wszystkich poziomów na Wydziale. Warto także w ankiecie studenckiej oceniającej zajęcia na studiach pierwszego i drugiego stopnia zadać pytanie o to czy warunki, w jakich odbywały się zajęcia były odpowiednie do realizowanych treści. Będzie można wtedy uzyskać także ocenę infrastruktury dydaktycznej przez studentów (np. warunki techniczne przygotowywania rycin, dostęp do programów komputerowych, wyposażenie sal dydaktycznych itd.).

Z przedstawionych dokumentów wynika, że studenci nie wypełniają ankiety ukierunkowanej na ocenę warunków zapewnianych przez infrastrukturę dydaktyczną Wydziału. Jediną możliwością, gdzie mogą się na ten temat wypowiedzieć jest ogólny kwestionariusz ankiety uczelnianej w pozycji *inne uwagi*. Zdaniem studentów Władze Wydziału starają się zapewnić najbardziej nowoczesny sprzęt, aby zapewnić odpowiednie warunki do realizacji procesu kształcenia.

Dziekan co roku powołuje opiekuna, który wybierany jest spośród pracowników dydaktycznych Wydziału. Jego zadaniem jest pomoc studentom, szczególnie pierwszego roku. Ponadto każdy pracownik dydaktyczny prowadzi konsultacje. W trakcie spotkań ze studentami prowadzone są dyskusje, czy studenci są zadowoleni z całego systemu zapewniania jakości i co należałoby poprawić.

Warto podkreślić, że z inicjatywy studentów UW przygotowywany jest już od 2010 r. *Poradnik pierwszorocznika – czyli pierwsze koty za płoty na WGiSR*. W poradniku tym Zarząd Samorządu Studentów Wydziału podaje informacje ogólne o programach studiów, miejscach dostępu do informacji, organizacji roku na Uniwersytecie, a także kołach naukowych. Inicjatywę przygotowywania takich informacji należy ocenić bardzo wysoko.

Zdaniem studentów Wydziału warto byłoby opracować osobną ankietę, która byłaby ukierunkowana na ocenę infrastruktury dydaktycznej, naukowej oraz wsparcia materialnego studentów UW. Mogłaby ona być gwarantem lepszego monitoringu tego obszaru na Uczelni.

Uczestnicy studiów doktoranckich nie przeprowadzają oceny zasobów materialnych Wydziału. Jednak podczas spotkania z Zespołem Oceniającym podczas wizytacji doktoranci stwierdzili, że ewentualne uwagi w tym zakresie mogą zgłaszać Kierownikowi Studiów Doktoranckich, promotorom oraz prowadzącym zajęcia. Takie rozwiązanie oceniają jako wystarczające. Rekomendowane jest jednak wprowadzenie systemowej oceny pozwalającej na ocenę przez doktorantów zasobów materialnych, w tym zasobów Biblioteki. Na pozytywną ocenę zasługuje zaangażowanie pracowników dydaktycznych, w tym Prodziekana, w rozwiązywanie sporadycznie pojawiających się indywidualnych trudności (zarówno natury materialnej, jak i psychologicznej) i pomoc dla studentów. System oceny zasobów materialnych (infrastruktury) jest niewystarczający i rekomenduje się jego doskonalenie.

- i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia,

WSZiDJK Wydziału formalnie zapewnia dostępność do pełnych i wiarygodnych danych na temat efektów oraz potencjalnych trudności w procesie kształcenia. Gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie informacji o kształceniu na Wydziale jest prowadzone przez Prodziekana ds. Studenckich, Komisję Rekrutacyjną, Biuro Rekrutacji i Promocji, Pełnomocnika ds. Rekrutacji, Dziekanat oraz Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia. Zdefiniowano dwie procedury: 1) *procedura analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia* (Prodziekan ds. Studenckich i Komisje Rekrutacyjne kierunków przeprowadzają analizę powiązania możliwości zapewnienia realizacji efektów kształcenia z ocenami uzyskiwanymi na maturze bądź na studiach pierwszego stopnia kandydatów na studia pierwszego lub drugiego stopnia; przygotowują coroczne sprawozdania z rekrutacji; Kierownik Studium Doktoranckiego i Kierownicy Studiów Podyplomowych także przygotowują sprawozdania na temat rekrutacji) oraz 2) *procedura: analiza i wykorzystywanie wniosków z raportów Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia* (pracownia prowadzi co kilka lat ogólnoakademickie badania absolwentów, wyniki badań PEJK przekazywane są Kolegium Dziekańskiemu i Komisji Dydaktycznej, która formułuje wnioski i rekomendacje przedstawione następnie Radzie Wydziału.

Można stwierdzić, że przyjęte zasady gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia – przede wszystkim dla studiów pierwszego i drugiego stopnia każdego z kierunków, ale w mniejszym stopniu także studiów doktoranckich i podyplomowych – są poprawne i nie budzą większych zastrzeżeń.

- j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,

Podstawą WSZiDJK na Wydziale jest Uchwała Rady z dnia 18 czerwca 2013, która jest spójna z Uchwałą nr 240 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. Uchwały obejmują wymogi, jakie jednostki organizacyjne muszą spełnić w związku z zapewnieniem powszechnego dostępu do informacji. W Obecnie obowiązującym systemie określa się zasady publikowania informacji na temat kształcenia, w tym *procedurę umieszczania informacji na stronie www* i *procedurę umieszczania sylabusów w USOS*. Dokładnie określa się obowiązki pracowników dydaktycznych, administratora strony, dziekanatu i sekretariatu dziekana. Przyjęte rozwiązania formalnie nie budzą zastrzeżeń i zapewniają dostępność studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych i pracowników, a także kandydatów do informacji na temat kształcenia na Wydziale.

Studenci wizytowanej Jednostki mają zapewniony elektroniczny dostęp do programów studiów, terminów realizacji prac dyplomowych, opisów zakładanych efektów kształcenia oraz informacji o organizacji i procedurach toku studiów. Dodatkowo sylabusy dostępne są w Bibliotece, a także sekretariatach poszczególnych instytutów. Wydział posiada system informatyczny, który zdaniem studentów zdecydowanie ułatwia znalezienie potrzebnych informacji.

Za narzędzie badania publicznego dostępu do aktualnych informacji można też uznać ogólnouczelnianą ankietę ewaluacyjną nauczycieli dydaktycznych, w której studenci mogą wskazać czy prowadzący zajęcia przekazują im obowiązujące sylabusy. Informacje na temat organizacji i procedur toku studiów są również powszechnie dostępne na stronie internetowej Uniwersytetu. Dodatkowo wszyscy studenci są informowani na pierwszych zajęciach każdego przedmiotu na temat wymagań, jakie muszą spełnić, aby uzyskać zaliczenie. Osoby zainteresowane mogą również znaleźć informacje w gablotach umieszczonych przed dziekanatem.

Informacje dotyczące studiów trzeciego stopnia są również umieszczone na stronie internetowej Uczelni, Biura ds. studiów doktoranckich i kształcenia podyplomowego Wydziału, stronie Samorządu Doktorantów oraz w systemie USOSweb. Dokumentacja ta obejmuje m.in.: *Regulamin studiów doktoranckich*, program i plan studiów, efekty kształcenia, zasady przyznawania stypendiów doktoranckich, rekrutacji. Dodatkowo doktoranci mogą uzyskać informacje nt. studiów doktoranckich w Dziekanacie Studiów Doktoranckich, u Kierownika Studiów Doktoranckich oraz u promotora. W opinii doktorantów dostęp do informacji związanych ze studiami doktoranckimi jest wystarczający. Rekomendowane jest jednak wprowadzenie systemowej oceny pozwalającej na ocenę przez doktorantów dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Informacje o studiach podyplomowych (*Geografia dla nauczycieli, Rozwój w dobie globalizacji, Nauczania geografii i przyrody, Geoinformatyka w ochronie środowiska i planowaniu przestrzennym*) są również dostępne w formie elektronicznej, a także przekazywane przez kierowników studiów podyplomowych oraz rozpowszechniane przez pracodawców.

Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie ma wyspecjalizowanego narzędzia przeciwdziałania powstawaniu zjawisk patologicznych. Skargi oraz informacje w tym zakresie studenci mogą zgłaszać do opiekuna roku, a doktoranci do Kierownika studiów doktoranckich lub

opiekuna naukowego. Zdaniem studentów przedstawiony powyżej schemat postępowania w przypadku złożenia skargi jest skuteczny. Najczęściej konflikty są rozwiązywane w sposób polubowny w trakcie rozmowy z opiekunem roku. W niektórych przypadkach rozmowy prowadzone są w obecności Prodziekana ds. studenckich. Z informacji przekazanych przez Kierownika studiów doktoranckich wynika, że w ciągu ostatnich lat nie wystąpiły sytuacje konfliktowe z udziałem doktorantów, co potwierdzili także doktoranci podczas spotkania z ZO. W opinii doktorantów obecne rozwiązania w postaci zgłaszania uwag do Kierownika studiów doktoranckich, Dziekana oraz opiekuna naukowego są wystarczające.

- 3) jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

Dla każdego z wyodrębnionych w WSZiDJK siedmiu obszarów wskazano zasady oceny działania rozwiązań systemowych. Zgodnie z zapisami formalnymi funkcjonowanie systemu corocznie ocenia Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Zespół ten ocenia warunki i jakość studiowania na Wydziale na podstawie opinii absolwentów, pracowników, studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych, a także wyników badań ankietowych zajęć dydaktycznych, analiz monitorowania losów zawodowych absolwentów oraz opinii pracodawców. Zespół przedstawia Radzie Wydziału opinie na temat funkcjonowania WSZiDJK i proponuje ewentualne działania na rzecz jego modyfikacji. Rekomendowane zmiany może wprowadzać Rada Wydziału w formie uchwały. Formalny opis oceny działania systemu zawarty w dokumencie *Polityka jakości* jest prawidłowy. Obejmuje wszystkie obszary, które są decydujące dla podnoszenia jakości na Wydziale. Warto zauważyć, że ocenę działalności systemu (z różną częstotliwością) dokonuje każdorazowo Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Sprawozdanie z oceny zasad funkcjonowania WSZiDJK przedstawiono Radzie Wydziału 25 listopada 2014 r. (*Raport oceniający wprowadzenie i funkcjonowanie WSZiDJK w roku akademickim 2013/2014*) przez Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia w zakresie wszystkich siedmiu branż pod uwagę obszarów istotnych dla jakości kształcenia i budowania kultury jakości w ocenianej Jednostce. Zespół stwierdził, że przeprowadzone analizy pozwalają sformułować wniosek, że w ubiegłym roku zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programów oraz efektów kształcenia działa poprawnie i nie wymaga w roku akademickim 2014/2015 radykalnych zmian. Zaproponowano jednak, aby ocena efektów kształcenia na studiach magisterskich obu kierunków kształcenia była przeprowadzana raz na dwa lata, czyli po zakończeniu „cyklu kształcenia dla danej kohorty studentów”. Zespół nie stwierdził błędów w zakresie stosowania kryteriów ocen studentów. Po analizach zaproponowano, aby w roku 2015 po przeprowadzonym cyklu egzaminów dyplomowych i magisterskich, przeprowadzić analizę rozkładu średniej z toku studiów absolwentów w porównaniu do ocen uzyskanych za prace i ocen z egzaminu dyplomowego.

Przyjęte w WSZiDJK rozwiązania dotyczące zapewnienia wystarczająco wysokiej jakości kadry dydaktycznej uwzględniające ocenę pracowników w oparciu o ankiety studenckie (zarówno ankiety ogólnouczelniane, jak i wnikliwe ankiety opracowane dla Wydziału uwzględniające specyfikę zajęć na realizowanych kierunkach) nie ujawniły nieprawidłowości. Ocena obsady przedmiotów była w zasadzie zgodna z kompetencjami merytorycznymi i dydaktycznymi prowadzącego. Do systemu wprowadzono autopoprawkę Dziekana dotyczącą hospitacji. Dbając o zapewnienie wszechstronnej i obiektywnej oceny kompetencji pracowników władze Wydziału przygotowały Wydziałową Kartę Okresowej Oceny Pracownika Naukowo-Dydaktycznego. Jest ona wypełniana wraz z ankietą uniwersytecką przy okazji okresowego przeglądu pracowników i kładzie

nacisk na określone, często specyficzne dla Wydziału, kierunki aktywności zawodowej. W roku akademickim 2013/2014 Karta Wydziałowa została zaakceptowana przez Radę Wydziału i była wypełniana w ramach programu pilotażowego. Od roku 2014/2015 karta będzie obowiązkowym elementem okresowej oceny pracownika. Dodatkowo przygotowana została także odpowiednia karta dla starszych wykładowców. Podjęte działania doskonalące System w obszarze zapewnienia jakości kadry dydaktycznej sugerują, że systematycznie doskonalili się politykę zapewnienia jakości na ocenianym Wydziale.

Nie zidentyfikowano trudności funkcjonowania systemu w zakresie monitorowania, przeglądu i podnoszeniu zasobów do nauki. Warto jednak rozszerzyć analizy ocen infrastruktury dydaktycznej i dostępnych pomocy naukowych o opinie studentów. Należy też umożliwić przygotowanie i wykorzystywanie studenckich ocen w procesie doskonalenia jakości pracy instytucji pomocniczych dla dydaktyki. Przegląd zasad gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia zawarty w aktualnym systemie pozwolił rekomendować przez członków Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia „dalsze wielokierunkowe działania mające na celu propagowanie studiów na Wydziale”.

W obszarze *Zasady publikowania informacji na temat kształcenia* do listopada 2014 r. Zespół sugerował potrzebę „uaktualnienia danych na poziomie zakładów oraz rozważanie możliwości umieszczania na stronie informacji z Rad Wydziału ważnych dla całej społeczności”.

Podejmowane działania na Wydziale potwierdzone sprawozdaniami Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia w listopadzie i grudniu 2014 r. potwierdzają, że Jednostka podejmuje próby oceny efektywności WSZiDJK i wykorzystuje je do doskonalenia polityki jakości. Warto dodać, że podejmowanie takich działań było także widoczne podczas spotkań Zespołu Oceniającego z pracownikami Wydziału.

Pełna i wyczerpująca ocena efektywności funkcjonowania WSZiDJK na ocenianym Wydziale będzie jednak możliwa dopiero po zakończeniu cyklu kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. Dotychczas podejmowane na Wydziale działania modyfikujące funkcjonowanie systemu pozwalają jednak stwierdzić, że jest on doskonały, a uzyskiwane wyniki z realizacji poszczególnych procedur są wykorzystywane do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia ekspert ds. jakości

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością kształcenia zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami WSZiDJK na Wydziale jest przejrzysta. Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia Wydziału jest dobrze powiązany z rozwiązaniami ogólnouczelnianymi Uniwersytetu Warszawskiego. Przyjęte rozwiązania i obowiązujące procedury zapisane w Systemie zapewniają wystarczający udział pracowników dydaktycznych, studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych oraz interesariuszy zewnętrznych (pracodawców przyjmujących studentów na praktyki i członkowie Zespołu Doradców Zewnętrznych) w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz w podnoszeniu jakości kształcenia. Na podkreślenie zasługuje budowanie kultury jakości w ocenianej Jednostce i dbałość o tradycyjne, ogólnoakademickie zasady postępowania w procesie dydaktycznym, a także bardzo dobre relacje pracowników i władz Wydziału ze studentami. Zakres działalności i odpowiedzialności określony dla powołanych na Wydziale instytucji, takich jak: Komisja Dydaktyczna, Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, Rada Programowa kierunku *geografia* i kierunku *gospodarka przestrzenna*, a**

także Rada Studium Doktoranckiego i Komisja Studiów Podyplomowych został określony prawidłowo, a podejmowane przez te gremia działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie.

Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta dla studentów i zapewnia im udział w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia.

- 2) Wewnętrzne procedury zapewniania jakości kształcenia mają charakter kompleksowy. Obejmują swoim działaniem wszystkie poziomy studiów – studia pierwszego i drugiego stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe. Wyodrębnione w WSZiDJK Wydziału obszary uwzględniają wszystkie elementy istotne dla podnoszenia jakości kształcenia: monitorowanie i przeglądy programów nauczania oraz ich efektów, ocenianie studentów, doktorantów i słuchaczy, zasady dyplomowania, jakość kadry dydaktycznej, monitorowanie i podnoszenie jakości zasobów do nauki, gromadzenie i wykorzystywanie informacji oraz zasady ich publikowania. Zaproponowane dla poszczególnych obszarów procedury są właściwie wyczerpujące. Wskazane jest zapewnienie możliwości przeprowadzania studenckiej oceny zajęć prowadzonych przez doktorantów, a także poszerzenie zakresu oceny zajęć prowadzonych na studiach podyplomowych. Ponadto należy bardziej wnikliwie analizować wyniki wydziałowej ankiety oceny zajęć przez studentów i przez doktorantów. Wskazane jest przeprowadzenie studenckiej ankiety oceniającej jakość infrastruktury dydaktycznej i jej przydatność dla realizacji konkretnych przedmiotów i modułów. Pożądane jest również zwiększenie zakresu wykorzystywania opinii absolwentów do doskonalenia jakości kształcenia.

W opinii doktorantów Wydział posiada częściowo wdrożone wewnętrzne procedury, które kompleksowo zapewniają jakość kształcenia na studiach doktoranckich oraz skuteczną weryfikację i ocenę efektywności czynników wpływających na jakość kształcenia. W ramach obecnych rozwiązań doktoranci nie biorą udziału w systemowej ocenie zasad oceniania oraz weryfikacji efektów kształcenia, ocenie zasobów materialnych oraz systemu informacyjnego i dostępu do informacji. Jednostka jest także w trakcie określania i wdrażania zasad hospitacji. Rozwiązania w powyższych zakresach mają charakter nieformalny i polegają na doraźnym zgłaszaniu przez doktorantów uwag do Kierownika Studiów Doktoranckich lub opiekuna naukowego. Rekomendowane jest wprowadzenie systemowej oceny tych obszarów, pozwalające na stałe ich monitorowanie.

Opinie studentów potwierdzają, że wewnętrzne procedury zapewnienia jakości w pełni wspomagają proces kształcenia. Studenci mają zapewniony dostęp do informacji oraz pozytywnie wypowiadają się na temat kadry dydaktycznej, natomiast ich zdaniem należałoby wprowadzić osobną ankietę oceny pracowników wspierających proces kształcenia. Zaleca się, aby wizytowana Jednostka wprowadziła do systemu i zwróciła większą uwagę na weryfikację praktyk studenckich.

Z analizy przedstawionych materiałów oraz na podstawie odbytych rozmów w trakcie wizytacji należy uznać, że przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczą w określaniu i ocenie efektów kształcenia. System badania losów absolwentów jest wdrożony oraz sformalizowany, ale na obecnym etapie wprowadza głównie dane statystyczne i ich ogólna analizę słabo przydatną do doskonalenia jakości kształcenia na poziomie Wydziału.

Wskazane jest zapewnienie wykorzystywania informacji od absolwentów realizowanych kierunków do modyfikowania i doskonalenia oferty dydaktycznej Wydziału (na przykład specjalności i studiów podyplomowych).

- 3) Obecny WSZiDJK Wydziału funkcjonuje od roku 2013. Pierwsza ocena zasad jego funkcjonowania została przeprowadzona na początku roku akademickiego 2014/2015. Sformułowane przez Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia wnioski pokazują, że przewiduje się – zgodnie z przyjętymi procedurami – działania na rzecz jego doskonalenia.

W trakcie dotychczasowego funkcjonowania Systemu wprowadzono dodatkowe rozwiązania pozwalające podnieść efektywność systemu i tym samym zapewnić wyższą jakość kształcenia na Wydziale w zakresie wszystkich poziomów studiów oraz poszczególnych czynników wpływających na procesy dydaktyczne (autopoprawka na rzecz hospitacji, Wydziałowa Karta Okresowej Oceny Pracownika Naukowo-Dydaktycznego, wydziałowa edycja oceny ankietowej zajęć przez studentów).

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

- 1) Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora,

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego posiada uprawnienia do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego dziedzinie nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia. Prowadzonym w ocenianej Jednostce studiom doktoranckim (utworzonym w 1994 r. zgodnie z ustaleniami przyjętymi na posiedzeniach Rady Wydziału we wrześniu i październiku 1994 r.), przewodniczy Kierownik Studiów Doktoranckich (powołany przez Rektora UW na okres od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2016 r.).

Powyższe studia funkcjonują na podstawie *Regulaminu Studiów Doktoranckich na Uniwersytecie Warszawskim* (tekst jednolity: Obwieszczenie nr 7 Rektora UW z dnia 17 kwietnia 2014 r.). Rada Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych przyjęła w dniu 24 czerwca 2014 r. Uchwałę w sprawie programu, planowanych efektów kształcenia, zasad odbywania studiów i warunków rekrutacji na studia doktoranckie WGSR. Wytyczne określone w wymienionej Uchwale obowiązują od 1 października 2014 r.

Współczesny kształt Studium Doktoranckiego wynika z Uchwały Rady Wydziału z dnia 24 września 2013 r. w sprawie zmian programów studiów, planowanych efektów kształcenia, zasad odbywania studiów oraz warunków rekrutacji na Studium Doktoranckim oraz z Uchwały Senatu UW z dnia 22 stycznia 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów kształcenia i planów studiów doktoranckich.

Zgodnie z Regulaminem Studiów (Monitor Uniwersytetu Warszawskiego poz. 106 z dnia 17 kwietnia 2014 r.), studia doktoranckie są tworzone i likwidowane przez Rektora w drodze zarządzenia na wniosek rady jednostki organizacyjnej uprawnionej do ich prowadzenia. Rektor może również – po zasięgnięciu opinii rady właściwej jednostki organizacyjnej – zarządzić zawieszenie lub zamknięcie naboru na studia doktoranckie. Wniosek uwzględnia także dodatkowe wymogi przewidziane w odrębnych przepisach dla tworzenia niestacjonarnych studiów doktoranckich, jeżeli takie mają być prowadzone.

Obecny regulamin studiów doktoranckich został określony na podstawie uchwały nr 494 Senatu UW z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów Doktoranckich na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor Uniwersytetu Warszawskiego poz. 106 z dnia 17 kwietnia 2014 r.). W nawiązaniu do w/w regulaminu Rada Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych przyjęła w dniu 25.09. 2012 roku uchwałę w sprawie programu, planowanych efektów kształcenia, zasad odbywania studiów i warunków rekrutacji. Rada Wydziału modyfikowała – udoskonalała – regulamin i zasady studiów doktoranckich. Obecnie na Wydziale obowiązują następujące uchwały:

- Zasady obowiązujące doktorantów, którzy rozpoczęli studia przed 1.10.2012 r
- Zasady obowiązujące doktorantów, którzy rozpoczęli studia od 1.10.2012 r. do 30.09.2013

- Zasady obowiązujące doktorantów, którzy rozpoczęli studia od 1.10.2013 r. do 30.09.2014 r
- Zasady obowiązujące doktorantów, którzy rozpoczęli studia od 1.10.2014 r .

Od 1 października 2014 roku obowiązuje uchwała Rady Wydziału z dnia 24 czerwca 2014 roku W sprawie programu, planowanych efektów kształcenia, zasad odbywania studiów i warunków rekrutacji na studia doktoranckie. Określono w nim, że Wydział prowadzi czteroletnie stacjonarne Studia Doktoranckie w zakresie:

- obszarów wiedzy: nauki przyrodnicze,
- dziedziny: nauki o Ziemi,
- dyscypliny: geografia,
- specjalności: geografia fizyczna, geografia społeczno-ekonomiczna, geografia regionalna, geoinformatyka i kartografia, gospodarka przestrzenna, ochrona i kształtowanie środowiska, studia regionalne.

Studium Doktoranckie ma powołanego Kierownika oraz Radę Studium Doktoranckiego, którą tworzy trzech profesorów tytularnych, trzech doktorów habilitowanych i przedstawiciel doktorantów w Komisji Rekrutacyjnej.

Szczegółowe zasady rekrutacji na Studia Doktoranckie na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW podane są na tablicy ogłoszeń Studiów Doktoranckich WGSR UW oraz na stronie internetowej: <http://ww.wgsr.uw.edu.pl/doktorant>. O przyjęcie na studia mogą ubiegać się absolwenci szkół wyższych, którzy uzyskali tytuł magistra lub równorzędny (ograniczenia - § 2 ust.2 Regulamin Studiów Doktoranckich UW). Rejestracji należy dokonywać elektronicznie z wykorzystaniem systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK) Uniwersytetu Warszawskiego. W postępowaniu rekrutacyjnym uwzględnia się: oceną projektu badawczego, ocenę rozmowy kwalifikacyjnej, ocenę aktywności naukowej, średnią ze studiów pierwszego i drugiego stopnia, biegłą znajomość języków obcych. Kandydaci przyjmowani są według liczby uzyskanych punktów.

Projekt badawczy o objętości 2 stron ma zawierać sformułowanie problemu badawczego i wstępnych hipotez; zwięźle wprowadzenie teoretyczne z odniesieniami do literatury przedmiotu; proponowane metody badań. Przedmiotem oceny jest: jasność sposobu sformułowania zakresu przedmiotowego badań (cel, zakres badania i postawione hipotezy); uzasadnienie problemu badania i jego osadzenie w dotychczasowym dorobku naukowym w danej dziedzinie badań; oryginalność problematyki i metodologii badań; poprawność proponowanych metod badań. Przygotowane materiały stanowią pierwszy krok do sformułowania problemu pracy doktorskiej oraz określenia specjalizacji i opiekuna naukowego.

W programie studiów doktoranckich umieszczono zajęcia obowiązkowe, fakultatywne i praktyki zawodowe. Jego realizacja ma za zadanie przygotowanie do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym. Indywidualną pracę naukową doktoranci prowadzą pod kierunkiem opiekuna (promotora), jej efektem ma być rozprawa doktorska. Ponadto doktoranci są zobowiązani do realizacji programu studiów, który ma zapewnić osiągnięcie przez doktoranta zdefiniowanych efektów kształcenia. Zgodnie z regulaminem studiów efekty kształcenia doktorantów to osiągnięcie:

- 1) wiedzy na zawansowanym poziomie, o charakterze podstawowym dla dziedziny związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych, obejmujących najnowsze osiągnięcia nauki, oraz o charakterze szczegółowym, odpowiadające obszarowi prowadzonych badań naukowych, obejmujących najnowsze osiągnięcia nauki;
- 2) umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzonych badań naukowych;
- 3) kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego;
- 4) umiejętności zawodowych związanych z metodyką i techniką prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym z wykorzystaniem nowych technologii w kształceniu studentów.

Studia doktoranckie stwarzają też warunki do współpracy naukowej w zespołach badawczych, przygotowania recenzowanych publikacji naukowych, uczestniczenia w życiu środowiska naukowego, przygotowania do egzaminów doktorskich. Planowaniem, ocenianiem i modyfikowaniem programu kształcenia zajmuje się Rada Studiów Doktoranckich.

Otwarcie przewodu doktorskiego może nastąpić najwcześniej po zaliczeniu I roku studiów, na podstawie wniosku doktoranta do Rady Wydziału popartego rozwiniętą informacją opiekuna naukowego (w której przedstawia on koncepcję rozprawy, stopień jej zaawansowania, ocenę prezentacji na forum właściwej jednostki organizacyjnej Wydziału, plan dalszych badań doktoranta, jego publikacje i udział w konferencjach).

Ramowy plan studiów doktoranckich wynika z Rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. „W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych” (Dz.U.11.196.1169 z późn. zmianami) oraz Rozporządzeniu MNiSW z dnia 5 października 2011 r. „W sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich” (Dz.U.11.225.1351), które określają czas studiów na 8 semestrów i stosowną liczbę punktów ECTS. Program studiów oraz określone efekty kształcenia pozwalają uczestnikom na zdobycie podstawowej wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych ze studiami doktoranckimi.

Na pierwszych dwóch latach realizowane są przedmioty wprowadzające i przygotowujące do samodzielnych badań naukowych i dydaktyki. Temu celowi służą wykłady i ćwiczenia z logiki, statystyki, a przede wszystkim z metodologii badań geograficznych oraz z metodyki zajęć dydaktycznych właściwych dla kształcenia geograficznego. Wykład z metodologii i współczesnych kierunków badań geograficznych I prowadzony jest przez pięciu profesorów, o dużych osiągnięciach naukowych i dydaktycznych, reprezentujących różne specjalności geograficzne. Jego celem jest przekazanie doktorantom wiedzy na temat różnorodności geografii jako dyscypliny naukowej, o historii rozwoju geografii w Polsce, najważniejszych podstawach metodycznych oraz o najnowszych trendach w rozwoju geografii. Następnie, drugą część tego przedmiotu (Metodologia i współczesne kierunki badań geograficznych II) prowadzi kilkanaście osób reprezentujących różne specjalności geograficzne. Są to młodszy pracownicy Wydziału, przeważnie adiunkci, w wielu przypadkach absolwenci Studiów Doktoranckich, którzy dzielą się doświadczeniami z okresu przygotowywania rozprawy doktorskiej, rozwijania kontaktów naukowych krajowych i zagranicznych oraz kształtowania kariery naukowej po doktoracie, w zgodzie ze współczesnymi kierunkami badań geograficznych. Doktoranci mają do wyboru przedmioty fakultatywne, zgodne z podejmowanym kierunkiem badań lub dydaktyką szkoły wyższej. Na trzecim i czwartym roku doktoranci mają zajęcia seminaryjne i praktyki zawodowe. Jest to okres właściwy do przygotowania rozprawy doktorskiej. Fundusze na badania pochodzą z projektów, badań statutowych dla młodych naukowców i grantów promotora. Prace doktorskie wykonywane są pod opieką samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych – profesorów tytularnych oraz doktorów habilitowanych zatrudnionych w większości na Wydziale. Każdy z tych pracowników dysponuje weryfikowalnym i odpowiednim dla swojej pozycji dorobkiem naukowym. Zajęcia na studiach doktoranckich prowadzą doświadczeni nauczyciele akademicy o różnym stażu naukowym: 6 profesorów tytularnych, 6 doktorów habilitowanych i 9 doktorów. W zdecydowanej większości reprezentują dziedzinę nauki o Ziemi i dyscyplinę geografia. Tylko jeden profesor reprezentuje dziedzinę nauk ekonomicznych i dyscyplinę - ekonomia. Wśród kadry geograficznej znajdują się osoby o różnych specjalnościach: od geografii fizycznej, przez kartografię, ekologię do geografii społeczno-ekonomicznej i planowania przestrzennego.

Dokumentacja związana z programem studiów zawiera pełny opis studiów doktoranckich. Podano dyscyplinę naukową, program, wymagania wstępne, liczbę punktów ECTS przyporządkowaną programowi, zasady i formy odbywania praktyk zawodowych, sposób dokonywania oceny realizacji programu oraz prowadzenia badań naukowych przez doktorantów

Realizacja programów studiów doktoranckich oferowanych przez Wydział umożliwia ich uczestnikom osiągnięcie wiedzy na zaawansowanym poziomie z dziedzin związanych z obszarem prowadzenia badań naukowych obejmujących najnowsze osiągnięcia nauki, umiejętności związane z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych oraz kompetencje społeczne odnoszące się do działalności naukowo-badawczej i społecznej.

Przyjęte zasady studiów doktoranckich jednoznacznie określają wymagania stawiane doktorantom konieczne do zaliczenia roku studiów, otwarcia przewodu doktorskiego oraz warunków jego zakończenia. Każdemu doktorantowi Wydział zapewnia pokój, biurko i dostęp do komputera. W miarę możliwości Wydział wspiera działalność naukową doktorantów poprzez fundusz – Działalności Statutowej Młodych. Wszyscy doktoranci czynnie uczestniczą w pracach naukowych prowadzonych przez jednostki organizacyjne, do których są przypisani; są do tego zobowiązani regulaminem studiów (w składanych corocznie sprawozdaniach muszą wykazać ten typ działalności). W każdym zakładzie doktoranci mają możliwość konsultacji z opiekunami, a uczestnictwa w zebraniach naukowych.

Efekty kształcenia zdefiniowano w sposób staranny i przemyślany. Są przejrzyste, a ich analiza pozwala sobie wyrobić obraz studiów oraz wysokich kompetencji absolwenta. Należy stwierdzić, że zdefiniowane efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach doktoranckich, obejmują odpowiedni zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Do realizacji założonych efektów kształcenia, w tym zdobycia przez doktoranta wysokich kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych właściwie dobrano zestawy odpowiednich przedmiotów.

Doktoranci uczestniczą w badaniach naukowych organizowanych w ramach grantów własnych i zespołowych w tworzeniu raportów i ekspertyz na zamówienie władz państwowych i samorządowych biorą udział doktoranci. Dwóch doktorantów to beneficjenci „Diamentowych Grantów” – jeden z zakresu geografii regionalnej, drugi – geoinformatyki.

Zgodnie z przyjętą procedurą Rada Studium Doktoranckiego przynajmniej raz do roku ocenia realizację programu studiów doktoranckich w celu weryfikacji uzyskiwanych na nich efektów kształcenia. Analizowane są: opinie wykładowców i promotorów, opinie doktorantów wyrażane w ankietach. Zdawalność egzaminów, terminowość przygotowania prac doktorskich, uzyskiwane przez doktorantów doświadczenia badawcze i dydaktyczne. Uzyskane wnioski są wykorzystywane do korygowania sposobów realizacji programu, a zwłaszcza sugerowaniu zmian w sylabusach zajęć, metodach prowadzenia zajęć oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez doktorantów.

Efekty kształcenia odnoszące się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz możliwości ich osiągnięcia są uzyskiwane poprzez zapewnienie dostępu do licznej wysoko wykwalifikowanej kadry samodzielnych nauczycieli akademickich, utrzymanie szerokiego spektrum tematyki badań naukowych prowadzonych na Wydziale, zapewnienie praktyk dydaktycznych, włączanie doktorantów w rozbudowaną sieć kontaktów międzynarodowych i krajowych poprzez uczestnictwo w konferencjach, kongresach, a także włączanie doktorantów do projektów badawczych oraz zachęcanie ich do samodzielnego ubiegania się o środki na badania.

Na Studiach Doktoranckich stosuje się spójny opis celów i efektów kształcenia. Określone efekty kształcenia odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Doktoranci mają możliwość prowadzenia samodzielnych badań naukowych uzyskując wsparcie finansowe z dotacji celowej (DSM). Aktualne zasady studiów jednoznacznie określają zadania i obowiązki doktorantów oraz obowiązki ze strony pracowników Wydziału i Uczelni. Przyjęty regulamin studiów zmusza doktorantów do intensywnej pracy, tak aby studia zakończyć przygotowaniem rozprawy doktorskiej. Przedstawiciele doktorantów biorą udział w posiedzeniach Rady Wydziału oraz w przygotowywaniu i opiniowaniu programu studiów. Doktoranci, w ramach przyznanych funduszy, uczestniczą w konferencjach krajowych i międzynarodowych Mogą liczyć na wsparcie własnych

badan, głównie z funduszy zakładu w którym prowadzona jest rozprawa doktorska. W ostatnich latach tylko jedna osoba uczestniczyła w wymianie międzynarodowej. Część absolwentów studiów doktoranckich znajduje zatrudnienie na Wydziale.

Oferta dydaktyczna skierowana do uczestników studiów doktoranckich nie obejmuje lektoratów oraz zajęć z zakresu pozyskiwania środków na działalność naukową. Doktoranci mogą uczestniczyć w zajęciach płatnych z języka obcego jedynie w ramach oferty dla studiów I i II stopnia. Doktoranci oceniają ofertę dydaktyczną ogólnie pozytywnie, jednak wprowadzenie powyższych zajęć do oferty dydaktycznej wskazali jako bardzo korzystne (np. realizowane w formie jednorazowych szkoleń z zakresu pozyskiwania środków na działalność naukową, lektorat z języka angielskiego specjalistycznego lub seminarium w języku obcym). Ponadto doktoranci wykazali chęć korzystania z pomocy administracji w zakresie pozyskiwania środków finansowych na badania naukowe (komórki stworzonej w tym celu w Jednostce).

W opinii Doktorantów Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zasadniczo zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora, jednak wskazują na konieczność rozszerzenia oferty dydaktycznej oraz wsparcia administracyjnego w zakresie pozyskiwania środków na badania naukowe oraz włączenia bezpłatnego lektoratu do oferty dydaktycznej dla studiów III stopnia. Doktoranci obecni na spotkaniu z ZO (24 osoby) wyrazili pozytywną opinię o studiach doktoranckich. Podkreślali, że istnieje system oceny ankietowej, ale nie byli zapoznani z wynikami.

- 2) jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy,

Wydział w nawiązaniu do swojej misji i strategii, organizuje studia podyplomowe. Studia podyplomowe są odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez absolwentów, pracodawców i studentów. Studia podyplomowe są włączone w ramy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Do tych wymogów nawiązuje program studiów, system weryfikacji efektów kształcenia i system punktów ECTS. Planowaniem, ocenianiem i modyfikacjami programu zajmuje się Komisja Studiów Podyplomowych kierowana przez prodziekana d/s Osobowych. Tworzenie programu studiów podyplomowych określone zostało w Uchwale nr 563 Senatu UW z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących projektowania planów i programów studiów podyplomowych.

Studia podyplomowe na Wydziale:

- *Studia Podyplomowe dla Nauczycieli Geografii* (zmiana nazwy *Studium Podyplomowe Geografii dla Nauczycieli*) powołane na posiedzeniu Rady Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych w dniu 21 maja 1985 r. ;
- *Rozwój w dobie globalizacji - Global Development* - powołane Uchwałą nr 105 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 maja 2006 r.;
- *Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody, połączone z edukacją regionalną i samorządową* – powołane Postanowieniem nr 4 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 1 czerwca 2010 r.;
- *Geoinformatyka w ochronie środowiska i planowaniu przestrzennym oraz Przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania środowiskiem* (zmiana: gospodarki przestrzennej) -zawieszona - Senat Uczelni powołał Uchwałą Nr 103 z dnia 22 maja 2013 r.

Studia podyplomowe prowadzone są w Uczelni na podstawie *Regulaminu Studiów Podyplomowych w Uniwersytecie Warszawskim* (tekst jednolity: Obwieszczenie nr 5 Rektora UW z

dnia 28 września 2011 r.). Programy kształcenia studiów podyplomowych przyjmowane są przez Radę Wydziału.

Studia Podyplomowe Geoinformatyka w ochronie środowiska i planowaniu przestrzennym umożliwiają poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu obsługi narzędzi geoinformatycznych. Celem studiów jest uzyskanie kompleksowej wiedzy dotyczącej metod pozyskania, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych geoinformatycznych w ochronie środowiska oraz planowaniu przestrzennym, w tym integracja danych rastrowych oraz wektorowych, pozyskanych z materiałów kartograficznych, naziemnych, lotniczych i satelitarnych. Studia trwają dwa semestry, przeznaczone są dla absolwentów: geografii, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej oraz geodezji, kartografii. Program był przygotowywany pod kątem wspierania awansu zawodowego słuchaczy. Program był ustalany wspólnie ze współpracującą firmą ESRI Polska Sp. z o.o., która jest jednym z liderów we wdrażaniu technologii geoinformatycznych w Polsce. Przedstawiciele tej firmy uczestniczą w procesie dydaktycznym, koncentrując się na praktycznych i aplikacyjnych elementach zajęć. Kadre dydaktyczną tworzą pracownicy naukowcy Zakładu Geoinformatyki, Kartografii i Teledetekcji. Jest ona uzupełniana pracownikami Zakładu Hydrologii oraz Zakładu Geoekologii. Integralną częścią kadry prowadzącej zajęcia są praktycy firmy ESRI Polska Sp. z o.o. pracujący w Zespole Edukacji ESRI Polska W trakcie i po zakończeniu Studiów udostępniane są ankiety ewaluacyjne programu i jakości prowadzonych zajęć. Studenci tych studiów oraz przedstawiciele firmy ESRI Polska bardzo pozytywnie wypowiadają się o prowadzonych zajęciach oraz o podjętej współpracy.

Studia Podyplomowe Geografii dla Nauczycieli, z programem obejmującym 17 przedmiotów. Celem studiów jest przygotowanie do nauczania przedmiotu geografia w szkołach ponadpodstawowych (rozporządzenie MENiS z 7 września 2004). Studia zostały przygotowane zgodnie z KRK. Kadre dydaktyczną stanowią pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału, uzupełnioną specjalistami z dziedziny astronomii i ekonomii. Są to najlepsi specjaliści z danej dziedziny, posiadający jednocześnie bogate doświadczenie w zakresie dydaktyki szkolnej, autorzy programów nauczania dla szkół, szkolnych podręczników, zestawów ćwiczeń. Efekty kształcenia określane są przez prowadzących zajęcia, uwzględniane są także zainteresowania i postulaty kadry zarówno akademickiej, jak i praktyków wdrażających i realizujących duże projekty gospodarcze.

Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody, połączone z edukacją regionalną i samorządową Trzon kadry dydaktycznej Studiów Kwalifikacyjnych w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody stanowili pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału. Kadra jest uzupełniona specjalistami z dziedziny astronomii i ekonomii. W ramach ścieżek specjalizacyjnych odbyły się spotkania z ekspertami zewnętrznymi. Do prowadzenia zajęć wyznaczani byli najlepsi specjaliści z danej dziedziny (m.in. doradca Prezydenta RP), posiadający jednocześnie bogate doświadczenie w zakresie dydaktyki szkolnej (autorzy programów nauczania dla szkół, szkolnych podręczników, zestawów ćwiczeń). Większość prowadzących zajęcia uczy/uczyła w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody, połączone z edukacją regionalną i samorządową. Przeznaczone dla absolwentów niegeograficznych kierunków studiów magisterskich. Celem studiów jest uzyskanie kwalifikacji do nauczania geografii w szkołach ponadpodstawowych oraz przyrody w szkołach ponadgimnazjalnych, także przygotowanie nauczycieli do partycypacji w życiu społeczności lokalnej i regionalnej (rozporządzenie MENiS z 7 września 2004). Studia trwają trzy semestry, podstawowej warstwie przedmiotów obejmowały zajęcia z zakresu: metodyki badań geograficznych, podstaw geografii fizycznej, podstaw geografii społeczno-gospodarczej, geografii regionalnej świata, podstaw merytorycznych nauczania przyrody, kompetencji informatycznych nauczyciela, kompetencji dydaktycznych nauczyciela geografii i przyrody. Po pierwszym semestrze zajęć słuchacze dokonywali wyboru ścieżki specjalizacyjnej; do wyboru mieli edukację regionalną lub edukację samorządową.

Studia podyplomowe Rozwój w dobie globalizacji – Global Development, są to jedne z najdłużej trwających na Uniwersytecie Warszawskim (pierwotnie jako studium afrykanistyczne, później jako studium wiedzy o krajach rozwijających się). Celem studiów jest przedstawienie przemian społecznych, politycznych i gospodarczych w skali globalnej i wyćwiczenie umiejętności interpretowania mechanizmów rządzących rozwojem. W jego prowadzeniu uczestniczyli interesariusze zewnętrzni: Ministerstwo Spraw Zagranicznych - Departament Współpracy Rozwojowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych- Departament Współpracy Międzynarodowej i Funduszy Europejskich, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Polska Akcja Humanitarna, inne organizacje pozarządowe. W roku akademickim 2014/2015 opisywane studia ulegną daleko idącym modyfikacjom w wymiarze programowym i organizacyjnym (stąd została wstrzymana rekrutacja we wrześniu 2014 r.). Kadre dydaktyczną tworzą geografowie, politolodzy, socjolodzy, prawnicy, antropolodzy i specjaliści od PR, w sumie około 30 wykładowców (w tym 1/3 z tytułem profesora), w tym uznanych specjalistów w danej dziedzinie, nie tylko pracujący na UW, ale też na innych uczelniach wyższych, w ministerstwach i w organizacjach międzynarodowych, w tym wieloletni pracownik FAO.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na poszczególnych studiach podyplomowych oraz baza dydaktyczna wykorzystywana do ich prowadzenia została opisana na stronie 27 i 28 Raportu Samooceny. Z analizy dorobku naukowego wynika, że dobór osób prowadzących zajęcia został dokonany prawidłowo, co zapewnia gwarancję osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Są to nauczyciele akademicy o dużym doświadczeniu naukowym, zawodowym i dydaktycznym. Wydział posiada bazę dydaktyczną, na którą składają się: pomieszczenia dydaktyczne (sale seminaryjne, pracownie komputerowe, kartograficzną i geochemiczną) z odpowiednim wyposażeniem audiowizualnym, komputerowym, oprogramowaniem specjalistycznym ArcGis – legalnie udostępnianym uczestnikom studiów podyplomowych w zakresie geoinformatyki.

W celu dokonania analizy i oceny efektów kształcenia Wydziałowa Komisja Studiów Podyplomowych przynajmniej raz w roku ocenia realizację programu poszczególnych studiów podyplomowych w celu weryfikacji uzyskiwanych na nich efektów kształcenia. Do tej oceny wykorzystuje się opinie wykładowców promotorów oraz uczestników - wyrażone w ankietach, analizy przebiegu realizacji programu studiów, zdawalności egzaminów, ocen prac dyplomowych i terminowości ukończenia studiów. Uwzględnia się też uwagi pracodawców i innych interesariuszy zewnętrznych. Wnioski te służą korygowaniu sposobów realizacji programu, a zwłaszcza sugerowaniu zmian w sylabusach zajęć, metodach prowadzenia zajęć oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez słuchaczy. Korekty w programie studiów wprowadzają wykładowcy na wniosek właściwego Kierownika Studiów Podyplomowych i Komisji Studiów Podyplomowych.

Aktualnie realizowane studia podyplomowe mają określone efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Opisy zakładanych efektów kształcenia na poszczególnych studiach podyplomowych znajdują się w załącznikach do zarządzeń Rektora UW. W zakresie wiedzy i umiejętności określono po kilkanaście efektów kształcenia, a w zakresie kompetencji społecznych po kilka. Zdefiniowane efekty zawierają właściwy dla prowadzonych studiów zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty kształcenia są przejrzyste, zdefiniowano je w sposób staranny i dobrze przemyślane.

Prowadzenie studiów podyplomowych oraz ich kontynuacja w znacznej mierze zależy od dokładnie monitorowanej zmienności otoczenia społeczno-gospodarczego wraz z jego określonymi tendencjami. Udana kombinacja z kształceniem bazowym w większości przypadków daje „zielone światło” na rynku pracy absolwentom studiów podyplomowych. Wydział organizując studia opiera się zarówno na zapisach strategii i przyjętej misji jak i na tradycji od lat funkcjonujących kierunków pogłębiania wiedzy przez słuchaczy. Zespół Oceniający spotkał się w trakcie wizytacji jednostki

zarówno ze słuchaczami, jak i z kierownikami studiów. Głównym elementem kształcenia podkreślanym przez słuchaczy to możliwość poszerzania wiedzy i umiejętności oraz obsługi coraz bardziej zaawansowanej technologii narzędzi pracy. Także większa ilość godzin i dostępność do bazy materiałowej porównanej do innych uczelni czyni według słuchaczy Wydział przyjazny na kształcenie. Nie bez znaczenia pozostaje wysoki prestiż uczelni oraz przystępna cena.

Na szczególną uwagę zakresu stosowania dobrej praktyki zasługuje dobór kadry naukowo-dydaktycznej. Dla wymienionych kierunków w części procesu dydaktycznego uczestniczą praktycy posiadający ugruntowaną pozycję w środowisku pracy. Należą do nich:

- Praktycy firmy ESRI Polska Sp. Z o.o wdrażający i realizujący projekty gospodarcze.
- Autorzy programów nauczania, podręczników szkolnych i ćwiczeń.
- Pracownicy ministerstw i organizacji międzynarodowych (ambasadorzy, FAO).
- Specjaliści różnych dziedzin zbieżnych z kształceniem z jednoczesnym doświadczeniem z dydaktyki szkolnej.

Wdrożone procedury zgodne z WSZDJK także w zakresie współpracy firm udostępniających nowe pakiety informatyczne z bezpłatną usługą instalacyjną wpływają na dbałość w przepływie nowych technologii do treści kształcenia. Programy studiów są weryfikowane na bieżąco, które we właściwy sposób monitorują ich przydatność na rynku pracy. Za wzorzec współpracy Wydziału w ramach prowadzonych studiów podyplomowych w zakresie:

- opracowania programów studiów,
- prowadzenia zajęć dla studentów,
- promocji studiów w mediach branżowych.

stanowić może pismo z dnia 17 grudnia 2014 roku firmy ESRI Polska potwierdzające wpływ otoczenia na przyjęte efekty kształcenia absolwentów. Dbłość o właściwe kształcenie zgodne z praktycznymi wymaganiami otoczenia pracy swój przejaw znalazła w rozmowie z kierownikami studiów. Jednocześnie sami słuchacze przyjęte rozwiązania uznają za właściwe i pozytywnie wyrażają się na temat przydatności kształcenia. Opinie na temat jakości prowadzonych zajęć są uwzględniane i publikowane na stronie internetowej. Należy uznać, że kształcenie na studiach podyplomowych w zakresie zgodności z wymaganiami rynku pracy jest realizowane w pełni. Kontynuowane studia posiadają mechanizmy doskonalenia efektów kształcenia, kontroli oraz wdrożone dobre praktyki warte propagowania.

- 3) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia,

Zgodnie z procedurą określoną w WSZDJK proces planowania, monitorowania oraz aktualizacji programów i efektów kształcenia jest realizowany przez Kierownika studiów doktoranckich oraz Radę Studium Doktoranckiego. Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że Doktoranci nie byli włączeni w proces określania efektów kształcenia, jednak mają możliwość na bieżąco zgłaszania uwag do Kierownika studiów doktoranckich, co doktoranci uważają za wystarczające rozwiązanie w tym zakresie.

Zespół Wizytujący dokonał wnikliwej analizy dotyczącej organizacji oraz prowadzenia studiów podyplomowych. Wynika z niej nie tylko troska o właściwy poziom przekazywanej wiedzy ale także stałe zainteresowanie kształceniem podyplomowym. Na uwagę zasługuje częsta zmiana cykli studiów jako reakcja na zmienne potrzeby rynku pracy. Powyższe działania wspierają poszukiwania nowych metod dydaktycznych. W tym zakresie na uwagę zasługują porozumienia dotyczące udostępniania przez firmy nowoczesnych narzędzi dydaktycznych jakimi są stale uaktualniane programy komputerowe. W większości przypadków mamy do czynienia z dobrze wyposażoną pracownią komputerową gdzie słuchacze mając do dyspozycji oddzielne stanowisko mają szanse na realizację założeń kształcenia. Zainstalowane oprogramowania światowych liderów na potrzeby

zajęć uzupełniają legalne możliwości instalacji ich na domowych komputerach słuchaczy. Takie rozwiązanie w zdecydowany sposób należy uznać jako innowacyjną formę kształcenia. Do dobrych praktyk niezbyt często stosowanych w innych uczelniach, a mających wpływ na proces i efekt kształcenia, mają tzw. Wykłady prozono. W ocenianej jednostce są nimi osoby o ugruntowanej pozycji zawodowej również poza granicami kraju. Bieżące zderzenie teorii z pozycją aktualnej potrzeby rynkowej tworzy atmosferę właściwej wiedzy i umiejętności niezbędnej do prawidłowego wykonywania zadań zawodowych. Za właściwą formę Zespół Oceniający uznaje prowadzenie części zajęć w języku angielskim ze wspomagającą rolą anglojęzycznej literatury. Ankiety ewaluacyjne głównie programu jak i jakości prowadzonych wykładów są dobrą ścieżką oceny treści dydaktycznych. Dają dodatkową możliwość prowadzenia niezbędnych zmian które jak stwierdzili słuchacze, są uwzględniane na bieżąco. Wydział prowadzi uregulowany i sformalizowany udział otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie określania efektów kształcenia. W stopniu pełnym umożliwia on zarówno osiągnięcie jak i weryfikację a także ocenę jakości prowadzonych studiów.

- 4) jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta i słuchacza, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia,

Program studiów doktoranckich został opracowany prawidłowo. Sposoby realizacji umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia właściwych dla określonych dziedzin nauk o Ziemi z obszaru nauk przyrodniczych. Zgodnie z § 4.1. Rozporządzenia MNiSW „W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych” (Dz.U.11.196.1169 z późn. zmianami) z dnia 1 września 2011 r. wprowadzono na studiach doktoranckich z geografii system punktów ECTS. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów doktoranckich wynosi 45. Punktacja odpowiadająca nakładowi pracy doktoranta adekwatnemu do osiągniętych celów kształcenia określona zgodnie z § 5 Uchwały nr 175 Senatu UW z dnia 22 stycznia 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów kształcenia i planów studiów doktoranckich odpowiada wytycznym określonym w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r.

Program studiów doktoranckich określa nakład pracy doktoranta, wyrażony w punktach ECTS, w tym nakład pracy związany z realizacją poszczególnych przedmiotów. Doktorant w ciągu studiów ma uzyskać 45 punktów ECTS, w tym 13 za zajęcia fakultatywne, 2 za metodykę zajęć dydaktycznych właściwych dla kształcenia geograficznego, zgodnie z programem opracowanym przez jednostkę, 15 punktów za zajęcia rozwijające umiejętności dydaktyczne lub zawodowe. Punkty ECTS zostały przypisane wszystkim realizowanym przedmiotom. Przy określaniu ich liczby dla poszczególnych przedmiotów przyjęto, że jeden ECTS odpowiada 25-30 godz. pracy doktoranta. W tym wymiarze mieszczą się różne zajęcia z udziałem nauczycieli akademickich oraz czas poświęcony na samodzielną pracę doktoranta, w tym przygotowanie się do zajęć oraz do kolokwium i egzaminów. Wyliczenia punktów można uznać za prawidłowe, uwzględniające nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Program studiów oraz określone efekty kształcenia pozwalają uczestnikom na zdobycie podstawowej wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych ze studiami doktoranckimi. Regulamin studiów precyzyjnie określa warunki zaliczenia roku oraz podejmowane starań o stypendium i otwarcie przewodu doktorskiego. W przypadku niespełnienia jednego z pięciu warunków istnieje możliwość warunkowego uzyskania wpisu na kolejny rok. W przypadku nie spełnienia więcej niż jednego z wymagań przewidzianych programem studiów Kierownik Studiów Doktoranckich skreśla uczestnika z listy uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich. Przyjęte wymogi „administracyjnie” zmuszają doktorantów do terminowego wywiązywania się z poszczególnych zadań. Biorąc pod uwagę czteroletni okres studiów doktoranckich, zakończonych rozprawą doktorską, wymagania te – określone już w czasie przyjęcia na studia - są mobilizujące

doktorantów do wyteżonej pracy. W tym układzie system nie sprzyja indywidualizowaniu procesu kształcenia na studiach doktoranckich poprzez wymianę międzyuczelnianą i międzynarodową.

WSZDK określa procedurę przyznawania punktów ECTS poszczególnym przedmiotom lub modułom na studiach III stopnia. Punkty ECTS przyznawane są przez Kierownika Studium Doktoranckiego. Ponadto zgodnie z tą procedurą Kierownik i Rada Studium Doktoranckiego co 3 lata zobowiązani są do dokonania oceny zgodności systemu punktów ECTS z nakładami pracy wymaganymi do uzyskania efektów kształcenia przewidzianych programem tych studiów. Doktoranci nie są włączeni w proces określania i oceny punktów ECTS w ramach określonej procedury WSZDK. Mają oni jednak możliwość zgłaszania uwag bezpośrednio do Kierownika studiów doktoranckich, co uważają za wystarczające rozwiązanie.

Studia podyplomowe są włączone w ramy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Do tych wymogów nawiązuje program studiów, system weryfikacji efektów kształcenia i system punktów ECTS, zgodnie z obowiązującymi zasadami na Uczelni i Wydziale. Jego efektywność jest trudna do oceny, głównie z uwagi na krótki czas studiów. System ten funkcjonuje formalnie poprawnie, w rzeczywistości jego możliwości nie są w pełni wykorzystane.

- 5) jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny - zwłaszcza dla studentów, doktorantów i słuchaczy - system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Ogólne zasady oceniania studentów są ujęte w Szczegółowych zasadach studiowania na WGRS oraz w WSZiDK. Dokumenty te precyzują wszystkie kwestie, które dokumenty ogólnouczelniane oddają w gestię władz wydziałów. Te same dokumenty podają też kryteria, które powinny spełniać prace dyplomowe. Warto dodać, że obecnie przyjęte kryteria są owocem ogólnowydziałowej dyskusji na temat pożądanego kształtu pracy dyplomowej. Zasady oceniania studentów w trakcie poszczególnych zajęć są zapisane w sylabusach tych zajęć, dostępnych w systemie USOS, i są przedstawiane w trakcie pierwszych zajęć z każdego przedmiotu. WSZDK określa zasady oceniania doktorantów, uwzględniające konieczność publikowania i konsekwentnego stosowania kryteriów, przepisów i procedur. Monitorowanie procesu i zasad oceniania prowadzi Rada Studium Doktoranckiego oraz Kierownik studiów doktoranckich, który po zakończeniu roku akademickiego sporządza zestawienie dotyczące liczby doktorantów, którzy nie zaliczyli poszczególnych przedmiotów i innych wymaganych zajęć, nie zaliczyli etapu studiów, zostali skreśleni ze studiów oraz nie ukończyli studiów w terminie. Zestawienie i analiza są przedmiotem merytorycznej oceny i stanowią wraz z nią element corocznych sprawozdań dotyczących przebiegu studiów, w tym jakości kształcenia, składanych Radzie Wydziału.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w Raporcie samooceny ocena postępów doktoranta odbywa się corocznie. Kolejne lata studiów są zaliczane na podstawie: 1) sprawozdania zawierającego informacje o postępach w realizacji pracy doktorskiej, studiach literaturowych, publikacjach, konferencjach oraz prowadzonych zajęciach dydaktycznych wraz z opinią opiekuna, 2) prezentacji stopnia zaawansowania pracy doktorskiej przed Radą Studiów Doktoranckich WGRS, 3) wpisanych do indeksu zaliczeń i zdanych egzaminów, 4) dodatkowych kryteriów na II lub III roku (publikacje, udział w konferencjach z referatem, zdane egzaminy z języka obcego i przedmiotu do wyboru), 5) odbytych praktyk zawodowych pod opieką i w obecności opiekuna naukowego albo promotora lub doświadczonego nauczyciela akademickiego, w formie prowadzenia lub uczestniczenia w prowadzeniu 10 godzin zajęć dydaktycznych rocznie (Uchwała RW z dnia 24 czerwca 2014 w sprawie programu, planowanych efektów kształcenia, zasad odbywania studiów i warunków rekrutacji na studia).

Praktyka zawodowa realizowana przez doktoranta oceniana jest poprzez ankietyzację studentów, w której oceniają oni przedmiot oraz prowadzącego, jego przygotowanie do prowadzenia zajęć,

relacje ze studentami itp. Ankiety nie są jednak obowiązkowe, dlatego nie wszyscy doktoranci zostają ocenieni. Obecnie w Jednostce nie są prowadzone hospitacje, a ich zasady i formularze są w trakcie opracowywania. Rekomendowane jest, aby doktoranci zostali włączeni do prac nad określaniem tych zasad. Doktoranci, ze względu na brak doświadczenia w prowadzeniu zajęć oraz problemy z jego nabyciem przy niskim pensum (10h rocznie), wyrazili podczas spotkania z ZO chęć corocznego podlegania życzliwym hospitacjom, które byłyby wskazówkami i informacją zwrotną do doskonalenia warsztatu prowadzącego.

Źródłem informacji zwrotnej dla doktoranta nt. oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia jest bieżąca opinia opiekuna naukowego, zaliczenie kierownika studiów doktoranckich sprawozdania semestralnego oraz ocena wystąpienia przed Radą Studiów Doktoranckich. Pośrednio funkcję tę pełnią także otrzymywane stypendia dla doktorantów, które przyznane są najlepszym spośród nich. Kryteria przyznawania stypendiów są jednak określone bardzo ogólnie. Większość zasad przyznawania określa jedynie, że stypendia będą przyznawane najlepszym uczestnikom studiów doktoranckich na podstawie oceny postępów w pracy doktorskiej (0-10 punktów) oraz publikacji (0-10 punktów). Inne obszary (jak np. dydaktyka, zrealizowane przedmioty, działalność organizacyjna) nie są uwzględniane. Jako szczegółowe kryteria zasad przyznawania wielu stypendiów określone jest, że przy rozpatrywaniu wniosku, ocena za postępy w realizacji pracy doktorskiej może stanowić 50% ogólnej punktacji i zawiera się w przedziale od 0 do 10 punktów, zgodnie z punktacją uzyskaną przez uczestnika studiów doktoranckich na corocznym przeglądzie przed Radą Studium Doktoranckiego w roku akademickim poprzedzającym rok złożenia wniosku. Natomiast ocena za publikacje może stanowić 50% ogólnej punktacji. Za publikacje wnioskodawca może uzyskać od 0 do 10 punktów. Za każdą publikację umieszczoną w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej (ISI) przyznaje się 5 punktów, za publikacje w *Miscellanea Geographica* – po 3 punkty, za publikację w czasopiśmie z listy B MNiSZW – po 2 punkty, za inne recenzowane publikacje – po 1 punkcie. [na podstawie „Szczegółowego trybu rozpatrywania wniosków o stypendium doktoranckie na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW”]. Finalna ocena jest jednak arbitralnie, subiektywnie przypisaną oceną osoby oceniającej wniosek w skali 0-10, powinna natomiast stanowić obiektywny wynik matematycznej formuły na podstawie twardych danych. Ocena ta powinna ponadto uwzględniać także inne aspekty studiów doktoranckich, przede wszystkim ocenę działalności dydaktycznej doktoranta, ocenę realizacji przedmiotów oraz jego aktywność organizacyjną, co potwierdzili doktoranci podczas spotkania z ZO. Informacje nt. oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia zamieszczone są na stronach internetowych Uczelni, Wydziału oraz Samorządu.

System umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia oraz dostęp do informacji na jego temat został w głównej mierze oceniony przez Doktorantów pozytywnie.

Podczas Studiów Podyplomowych z najważniejszych przedmiotów zdają egzaminy, pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem. W przypadku niektórych przedmiotów do ostatecznej oceny wliczone są również oceny za prace wykonane indywidualnie: prezentacje, referaty, ćwiczenia, konspekty, badania ankietowe. Na niektórych studiach podyplomowych słuchacz przygotowuje pracę dyplomową pisaną pod opieką promotora i ocenianą przez recenzenta

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia na studiach doktoranckich przygotowuje do prowadzenia badań naukowych, umożliwia zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz stwarza warunki do uzyskania stopnia naukowego doktora. Jego realizacja umożliwia osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia właściwych dla określonych dziedzin nauk o Ziemi z obszaru nauk przyrodniczych i częściowo z nauk społecznych. Studia doktoranckie

przygotowują do pracy o charakterze badawczym, pozwalają na zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań w placówkach naukowych w tym umiejętności pozyskiwania środków niezbędnych do ich prowadzenia, do pracy w szkołach wyższych, jednostkach naukowo-badawczych, samorządach lokalnych, jednostkach administracji państwowej. Wydział zapewnia doktorantom warunki do prowadzenia badań indywidualnych oraz do pracy w zakładowych zespołach badawczych. Kadra naukowa prowadząca zajęcia dydaktyczne oraz sprawująca opiekę naukową nad doktorantami ma wysokie i odpowiednie, udokumentowane dorobkiem naukowym, kwalifikacje umożliwiające osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia.

- 2) Wydział ma dobrze rozbudowany system kształcenia podyplomowego. Przyjęte programy zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na studiach podyplomowych. Ich zakres dostosowywany do wymogów rynku pracy oraz jest konsultowany z interesariuszami zewnętrznymi, przede wszystkim z pracodawcami, co umożliwia nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Realizację zakładanych efektów kształcenia umożliwia wsparcie merytoryczne i praktyczne pracodawców, np. poprzez udostępnienie zaawansowanych programów komputerowych. Dobór kadry prowadzącej zajęcia na studiach podyplomowych jest właściwy i zapewnia wysoką jakość kształcenia, w tym podnoszenie kwalifikacji, nabycie uprawnień do wykonywania zawodu, nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Należy uznać, że kształcenie na studiach podyplomowych w zakresie zgodności z wymaganiami rynku pracy jest realizowane w pełni. Kontynuowane studia posiadają mechanizmy doskonalenia efektów kształcenia, kontroli oraz wdrożone dobre praktyki warte propagowania.
- 3) Wydział posiada uregulowany i sformalizowany udział otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie określania efektów kształcenia. W stopniu pełnym umożliwia on, zarówno osiągnięcie założonych efektów kształcenia, jak i ich weryfikację, a także ocenę jakości prowadzonych studiów.
- 4) System ECTS dla realizacji studiów doktoranckich i podyplomowych został opracowany zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Jest poprawny, wyliczenia punktów prawidłowe, uwzględniające nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. System nie jest jeszcze w pełni wykorzystany do indywidualizacji procesu kształcenia na studiach doktoranckich, na co wskazuje brak wymiany międzyuczelnianej i międzynarodowej.
- 5) Jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- 1) Jednostka zapewnia kadrę stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników,

Kadrę naukowo-dydaktyczną Wydziału stanowi 99 nauczycieli akademickich; w tym 8 profesorów, 20 doktorów habilitowanych, 66 doktorów oraz 5 pozostałych. Ponadto kadrę wspiera 11 nauczycieli akademickich dla których Jednostka jest dodatkowym miejscem pracy; w tym 5 profesorów i 5 doktorów.

Według danych samooceny w latach 2008-2013 nastąpił na Wydziale spadek zatrudnienia w grupie nauczycieli akademickich. Umożliwiło to poprawę sytuacji finansowej Wydziału. Z drugiej strony jednak, postępująca redukcja zatrudnienia oznaczała równoczesny spadek potencjału

naukowego. W analizowanym okresie zmniejszył się udział pracowników z tytułem profesora (emerytury) i jest to zmiana wyraźnie niekorzystna. Władze Wydziału w pełni zdają sobie sprawę z konieczności decyzji zmieniających liczbę zatrudnionych. Konsekwencją zmian kadrowych jest znaczne zwiększenie grupy młodych nauczycieli akademickich. Nowi pracownicy to głównie absolwenci uczelni. Sytuacja ta może wywołać pewne negatywne skutki. Wychowanek uczelni jest często skłonny do konserwacji starych typów myślenia, tradycyjnego podejście do rozwiązywanych problemów.

Ogólna liczba pracowników w ciągu ostatnich 5 lat zmniejszyła się o 7 osób zatrudnionych w podstawowym miejscu pracy i 11 osób zatrudnionych w dodatkowym miejscu pracy. Największe zmiany nastąpiły w grupie profesorów (przejścia na emeryturę) oraz w grupie doktorów, z których część osób uzyskało stopień doktora habilitowanego. W grupie magistrów zatrudnienie zwiększyło się o 1 osobę, z 4 do 5 asystentów. Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale wyraźnie ogranicza zatrudnianie na etacie dydaktycznym - stanowisku starszego wykładowcy. Według Raportu Samooceny, nauczyciele akademicy Wydziału stanowią około 3% pracowników naukowo-dydaktycznych UW. W tej grupie znajdują się również wybitni specjaliści, prowadzący intensywne badania naukowe i publikujący w dobrych czasopismach. W stosunku do roku 2008 obserwuje się wzrost liczby doktorów habilitowanych. Zmniejszyła się w tym okresie liczba osób zatrudnionych na Wydziale jako dodatkowe miejsce pracy (z 20,7% do 11,1% zatrudnionych). Liczba studentów stacjonarnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie – około 800 studentów, a na niestacjonarnych ok. 190 osób. Liczba nauczycieli akademickich (99) w stosunku do liczby studentów (ok. 990) jest wysoka, co daje średnią około 10 studentów przypadających na jednego nauczyciela akademickiego. Po doliczeniu pracowników w dodatkowym miejscu pracy stosunek ten zmienia się jak 1: 9. Na Wydziale studiuje 45 doktorantów, ich liczba zdecydowanie zwiększyła się od roku akademickiego 2012/2013. Obecnie przyjmowanych jest 16-17 osób na I rok studiów stacjonarnych. Studia niestacjonarne nie miały ostatnio naboru.

Sytuacja dotycząca stanu i rozwoju kadry została realnie przedstawiona a raporcie samooceny. Zwrócono w nim na powstanie tzw. luki pokoleniowej wynikającej ze znacznego opóźnienia awansu naukowego, co obecnie skutkuje mniejszą liczbą profesorów, a także na dużą liczbę starszych wykładowców. Od 2010 roku następuje systematyczna poprawa sytuacji kadrowej Wydziału, między innymi poprzez wzrost liczby habilitacji (12 w latach 2010-2014). Kadra naukowo-dydaktyczna jest okresowo oceniana. Zasady i kryteria oceny nauczycieli akademickich uaktualniane są corocznie w oparciu o nadrzędny zapis Statutu Uniwersytetu Warszawskiego. Oceny nauczyciela akademickiego dokonuje właściwa komisja wydziałowa. Ocena profesorów tytularnych przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz na cztery lata, natomiast doktorów habilitowanych i doktorów - nie rzadziej niż raz na dwa lata, a także w procedurze przedłużenia okresu zatrudnienia lub też na wniosek zainteresowanego. Kryteriami oceny są osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, postępy w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, uczestnictwo w pracach organizacyjnych na rzecz Uniwersytetu, a w przypadku nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowisku profesora - również kształcenie kadry naukowej. Przy dokonywaniu oceny nauczyciela akademickiego dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych uwzględnia się ocenę przedstawioną przez studentów i doktorantów po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Władze Wydziału podejmują różne działania w celu zdynamizowania (przyspieszenia) rozwoju naukowego pracowników, między innymi poprzez poprawę struktury publikacji. W tym celu przygotowana została Wydziałowa Karta Oceny Pracownika Naukowo-Dydaktycznego, zaakceptowana przez Radę Wydziału. Jest ona wypełniana, wraz z kartą ogólnouniwersytecką, przy okresowej ocenie pracowników. Położono w niej nacisk na wszystkie formy aktywności, ze szczególnym uwypukleniem osiągnięć publikacyjnych – ilość i jakość prac naukowych (osiągnięcia naukowe, dydaktyka, działalność organizacyjna, inne ważne osiągnięcia). Karta ta ma zachęcać pracowników do działalności naukowej, dydaktycznej i społeczno-organizacyjnej w celu poprawy

osiągnięć własnych i Wydziału, a także równomiernego rozłożenia obowiązków między pracowników naukowo-dydaktycznych. Rada Wydziału zaakceptowała zasady awansu zawodowego na stanowiska adiunkta i profesora UW. Opracowane zasady pozwalają pracownikom na jednoznaczne odniesienie własnych osiągnięć do przyjętych wymogów, które dobrze korespondują z wymaganiami z dalszym awansem do tytułu profesora. Działalność naukowa i dydaktyczna każdego pracownika naukowo-dydaktycznego Wydziału podlega ciągłej ocenie, której celem jest poprawa jej efektywności i skuteczności. Ocena uwzględnia także opinie bezpośredniego przełożonego oraz kierownika jednostki organizacyjnej.

Ocena jakości kadry odbywa się również poprzez ankietowe badanie opinii studentów i doktorantów. Z informacji przekazanych przez Jednostkę zasady i formularze hospitacji są w trakcie przygotowywania. W opinii doktorantów Jednostka zapewnia kadrę stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz stwarza możliwości do rozwoju kwalifikacji naukowych i dydaktycznych.

Zatrudnianie nauczycieli akademickich oraz przy awansach naukowych, po wejściu w życie znowelizowanej Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. nr 164 poz. 1365 z dnia 27.07.2005, z późn. zm.) odbywa się tylko na drodze otwartych konkursów, w których bierze się pod uwagę dorobek naukowy – liczbę i jakość publikacji oraz doświadczenie dydaktyczne i opinie przełożonych. W ocenie uwzględnia się również wyniki ankiet studenckich oraz zainteresowania i perspektywę rozwoju kariery naukowej kandydata. Wymagania stawiane pracownikom przy ich awansie na kolejne stopnie naukowe są gwarantem wysokiej jakości badań i dydaktyki prowadzonej przez zatrudnianych pracowników. Warunki zatrudniania, tryb postępowania konkursowego, ocena pracowników i kompetencje komisji wydziałowej i uniwersyteckiej zastały określone w (§ 89-99) Statucie Uniwersytetu Warszawskiego (Monitor Uniwersytetu Warszawskiego nr 3A z 20 marca 2012).

Nauczyciele akademicki prowadzą badania naukowe oraz zajęcia dydaktyczne. Dla oceny dydaktycznej stanu kadrowego podstawowe znaczenie ma spełnienie wymagań tzw. minimum kadrowego dla realizowanych kierunków kształcenia. Wydział prowadzi studia z geografii i gospodarki przestrzennej na I i II stopniu kształcenia. Minimum kadrowe na kierunku geografia tworzy zespół 26 pracowników, w tym, 3 profesorów, 10 doktorów habilitowanych i 13 doktorów. Są to specjaliści z dziedziny nauki o Ziemi, dyscyplina - geografia, specjalność - geografia fizyczna lub społeczno-ekonomiczna. Minimum kadrowe dla gospodarki przestrzennej tworzy 21 nauczycieli akademickich, w tym 3 profesorów, 4 doktorów habilitowanych oraz 14 doktorów. W przeważającej części reprezentują z dziedzinę nauki o Ziemi, dyscyplinę - geografia, specjalność - geografia fizyczna lub społeczno-ekonomiczna. Inne obszary badań reprezentuje 4 nauczycieli akademickich: nauki społeczne, specjalność - socjologia i nauki polityczne, nauki ekonomiczne – ekonomia oraz nauki techniczne – architektura. Z uwagi na znaczną liczbę pracowników, Wydział ma stabilne minimum kadrowe, a liczba studentów przypadająca na jednego pracownika jest mała, co zapewnia dobre warunki kształcenia. Kadra nauczycieli akademickich dobrze reprezentuje obszary wiedzy i dyscypliny naukowe zgodne z realizowanymi kierunkami kształcenia

Nauczyciele akademicki prowadzą zajęcia zgodnie ze specjalnością i realizowanymi badaniami. Na Wydziale funkcjonuje procedura obsady zajęć dydaktycznych na studiach I, II stopnia. Z dużym wyprzedzeniem, w marcu prodziekan ds. studenckich przedstawia katedrom i zakładom zapotrzebowanie na prowadzenie zajęć w następnym roku akademickim. Wspomniane jednostki zgłaszają propozycje obsady zajęć, uwzględniając specjalizację (kompetencje), prowadzone badania, liczbę grup oraz obciążenie poszczególnych pracowników. W efekcie, zajęcia prowadzą osoby, których badania są ściśle powiązane z tematyką studiów oraz prowadzonymi przedmiotami. Proces doboru prowadzących zajęcia dydaktyczne zapewnia spójność realizowanych przez kadrę naukowo-dydaktyczną badań z zakładanymi efektami kształcenia.

Procedurę doboru prowadzących zajęcia ogólnowydziałowe i specjalizacyjne należy ocenić bardzo dobrze, a posiadane zasoby kadrowe służą realizacji zakładanych celów strategicznych Wydziału. Procedury stosowane do zapewnienia jakości kształcenia przedstawione zostały w załączniku 2b. *Polityka jakości*, w którym zaprezentowano *Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia* na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych. Dokument ten został opracowany przez Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia na podstawie wytycznych Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (określonych w zarządzeniu nr 76 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego) oraz innych aktów prawnych (szczegółowych zasad Studiowania). Idea jakości kształcenia bardzo mocno nawiązuje do *Misji Strategii Rozwoju Wydziału*. Przegląd i ewentualne modyfikacje są dokonywane nie rzadziej niż co dwa lata.

W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia realizowana jest ankietowa ocena zajęć dydaktycznych dokonywana na końcu semestru przez studentów uczestniczących w kursach prowadzonych przez pracownika. Ocenie podlegają wszystkie osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne. Kwestionariusze ankiety są udostępniane studentom, słuchaczom studiów podyplomowych i doktorantom za pośrednictwem indywidualnych kont po zalogowaniu w systemie USOS. Uzyskano duży zwrot wypełnionych ankiet. Wyniki ankiet nauczyciele uznali za przydatne do ewentualnej korekty w prowadzonych zajęciach lub w ich obsadzie. Część nauczycieli akademickich przeprowadza na zakończenie zajęć własną ankietę.

Wdrożony *Wewnętrzny System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia* zawiera procedurę przeprowadzenia hospitacji zajęć, która jest realizowana w odniesieniu do słuchaczy studiów doktoranckich, natomiast nie objęła jeszcze nauczycieli akademickich. Hospitacje powinny zostać udokumentowane przy pomocy wydziałowej karty hospitacji i każdorazowo omówione z hospitowanym (brak udokumentowanych hospitacji).

Nauczyciele zebrani na spotkaniu z Zespołem Oceniającym w liczbie ok. 60 osób zwracali uwagę na fakt, że na wykłady przychodzi ok. 30% studentów, a zwrot ankiet utrzymuje się na poziomie 70-80%. Studenci dokładnie znają konsekwencje, czyli wpływ ankiet na prowadzących. Mimo ewentualnych ułomności system ankietyzacji działa i przynosi pożądane efekty zmierzające do poprawy jakości kształcenia. Dla najlepszych nauczycieli przyznawane są nagrody za bardzo wysokie oceny wynikające z wypełnianych ankiet. Nauczyciele podkreślali, że do tej pory hospitacje nie miały formalnej dokumentacji. Podkreślali także, że głównym celem prowadzonej na Wydziale polityki kadrowej jest dbałość o rozwój kwalifikacji naukowych i kompetencji dydaktycznych kadry. Jednakże na obecnym etapie kształtowania warunków kształcenia konieczny jest powrót do dyskusji czym ma być uniwersytet. Zebrani wskazywali, że uniwersytet ma rozwijać sprawność intelektualną, uczyć samodzielnego myślenia i uczenia oraz rozwiązywania problemów. Doktoranci uczestniczą w ocenie jakości kształcenia także przez udział w ankietowej ewaluacji zajęć dydaktycznych oraz studiów III stopnia. Zwracają uwagę, że nie znają wyników ankiety, zatem trudno oceniać jaki wpływ miała ich ocena na ewentualne dokonywane zmiany programowe i organizacyjne. Byli także hospitowani na własnych zajęciach, zgodnie z przyjętą procedurą prowadzenia wspólnych, z opiekunem naukowym (promotorem) 10 godzin zajęć. Warunki oceny postępów są jednoznacznie określone w regulaminie studiów, zarówno w odniesieniu do pracy naukowej jak i dydaktycznej. Dorobek ten stanowi podstawę corocznej oceny i umożliwia staranie się o stypendium, a po spełnieniu określonych warunków o wszczęcie przewodu doktorskiego.

Pracownicy, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne są dobrani w sposób prawidłowy, zarówno pod kątem posiadanej wiedzy, jak również sposobu prowadzenia zajęć. Ich zdaniem głównym wyznacznikiem doboru osób do konkretnych przedmiotów jest obszar zainteresowań. Dodatkowym atutem jest fakt, iż w opinii studentów nauczyciele akademicy są bardzo dobrymi dydaktykami, którzy opowiadają o praktycznych rozwiązaniach i bazują na w ich ocenie rozwiązaniach technologicznych. Pracownicy naukowcy bardzo często angażują studentów do

pisania wspólnych artykułów i prowadzenia badań naukowych oraz bardzo często organizują różnego rodzaju wyjazdy terenowe, aby zwiększyć umiejętności oraz kompetencje społeczne.

Tabela VI.3. samooceny wskazuje na to, że współpraca międzynarodowa obejmuje zagadnienia związane z organizacją nauki oraz z dydaktyką. Goście zagraniczni z reguły uczestniczą w spotkaniach z pracownikami i studentami, w tym prowadzą wykłady, konwersatoria i seminaria; uczestniczą w seminariach instytutowych i zebraniach zakładowych; w wypadku nawet krótkotrwałego pobytu podejmowane są starania zorganizowania przynajmniej jednego spotkania tego typu.

Tabela ta wskazuje na bardzo rozwinięty system kontaktów międzynarodowych. Mimo tego, że dane w niej zawarte są trudne do interpretacji, ponieważ do jednej tabeli trafiły bardzo różnorodne i nieporównywalne formy współpracy, faktem jest, że międzynarodowa współpraca dydaktyczna i naukowa to silna strona tego Wydziału. Stwierdzenie to wzmacniają dane załącznika nr 10, gdzie podano listę wykładowców zagranicznych. Jest tam wyliczone ponad 50 wykładów, co jest liczbą, którą Władze Wydziału mogą się rzeczywiście poszczycić.

W podsumowaniu należy podkreślić, że kwalifikacje naukowe, dydaktyczne oraz praktyczne kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia ze studentami i sprawującej opiekę naukową nad doktorantami stoją na bardzo wysokim poziomie. Kadra naukowa jest emocjonalnie związana z Wydziałem, co jest niezwykle korzystne dla rozwoju pracownika i jednostki. Obsada zajęć dydaktycznych nie budzi zastrzeżeń, gdyż oparta jest w głównej mierze na dorobku naukowym pracownika i reprezentowanej specjalności dydaktycznej. Relacje między liczbą studentów i nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces kształcenia są bardzo dobre. Stosowane są przyjęte procedury oceny i awansowania pracowników, do czego wykorzystywane są również opinie studentów i doktorantów. Jednostka zapewnia kadrę stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz stwarza możliwości do rozwoju kwalifikacji naukowych i dydaktycznych.

- 2) jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia,

Wydział zlokalizowany jest w centrum Warszawy, w odbudowanym po zniszczeniach wojennych Pałacu Uruskich–Czetwertyńskich przy Krakowskim Przedmieściu 30. Ponadto wynajmuje pomieszczenia dla dwóch zakładów w Oficy Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich przy Krakowskim Przedmieściu 32 oraz dla części Instytutu Studiów Regionalnych i Globalnych w budynku przy ulicy Karowej 20. Obecnie trwa remont głównego budynku, pierwszy od czasu eksploatacji (możliwy po uregulowaniu spraw własnościowych). Obejmuje: osuszenie fundamentów, elewację i dach budynku oraz ciągi komunikacyjne. Jednocześnie następuje modernizacja sprzętu i wyposażenia sal dydaktycznych oraz niewielkie zwiększenie powierzchni dla magistrantów i doktorantów. Warunki do pracy nauczycieli akademickich nie są najlepsze, głównie z uwagi na małe powierzchnie pokoi, w których pracuje po kilka osób.

Pomieszczenia dydaktyczne Wydziału tworzą 4 sale wykładowe o liczbie miejsc 120, 80, 70 i 48 oraz 10 sal ćwiczeniowych o liczbie miejsc od 20 do 36. Sale wykładowe i ćwiczeniowe znajdują się w starych historycznych budynkach, głównie w Pałacu Czetwertyńskich. Wyposażone są w stacjonarne, a mniejsze sale w przenośne, rzutniki multimedialne, które są w standardowym użyciu. Nie ma dobrych tablic, co wskazuje na odejście od tradycyjnych wykładów i wykorzystywanie obrazów z rzutnika multimedialnego. Mimo korzystnych zmian, zauważa się niedoinwestowanie sal dydaktycznych.

Wydział dysponuje trzema pracownikami specjalistycznymi: sedymentologiczną, geochemii krajobrazu oraz teledetekcyjną, w których znajduje się po 12 stanowisk umożliwiających wykonywanie zadań praktycznych. Ponadto w głównym budynku znajdują się trzy pracownie

komputerowe, dobrze wyposażone (dwie na 16 stanowisk, jedna na 15). Uzpełnienie bazy dydaktycznej stanowią 2 sale ćwiczeniowe i laboratorium w stacji terenowej w Murzynie koło Płocka. Jest to miejsce odbywania zajęć praktycznych, głównie praktyk przedmiotowych.

Obecna baza dydaktyczna zapewnia realizację kształcenia na poziomie uniwersyteckim. Nie ma nowoczesnych laboratoriów. W ostatnich latach przygotowano zostało laboratorium do badań hydrochemicznych oraz sedymentologicznych. Są one, wraz z pracownią teledetekcji, miejscami kształcenia specjalistycznego. Prezentowane komisji oceniającej zasoby Wydziału wskazują jednoznacznie na brak nowoczesnych, własnych pracowni i laboratoriów z zaawansowaną aparaturą z geomorfologii, meteorologii, hydrologii, hydrochemii, gleboznawstwa, a nawet dydaktyki, która zapewniałaby specjalistyczne kształcenie. Możliwe jest ono w stacji terenowej w Murzynie, z wykorzystaniem zaplecza do badań meteorologicznych i hydrologicznych, a także na stacji meteorologicznej istniejącej na terenie Uniwersytetu. Należy podkreślić, że mimo ograniczonych powierzchni pomieszczeń, Wydział zapewnia bazę dydaktyczną i naukową do prowadzenia kształcenia i realizacji zakładanych jego efektów. Interesariusze zewnętrzni wspomagają Władze Wydziału w staraniach o poprawę warunków pracy, a także bezpłatnie przekazują publikacje i oprogramowanie do wykorzystania przez pracowników i studentów.

Ważne znaczenie w kształceniu studentów i doktorantów spełnia własna Biblioteka, która wchodzi w skład zintegrowanego systemu informacyjno-bibliotecznego Uniwersytetu Warszawskiego. W 2012 r. Biblioteka uruchomiła moduł udostępniania w systemie VTLS, a w lutym 2013 r. przystąpiła do Systemu Wypożyczeń Międzywydziałowych. Biblioteka ma bogaty księgozbiór podręczników i czasopism, jest łatwo dostępna oraz jest wyposażona w komputery do przeglądania katalogów i czasopism w formie elektronicznej. Księgozbiór Biblioteki Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych zawiera ok. 314 tys. woluminów, w tym: książki 135 tys. i czasopisma 45 tys. woluminów oraz zbiory specjalne 135 jednostek ewidencyjnych (w tym. 127 tys. jednostek kartograficznych – z dużym zbiorem atlasów). Są to książki polskie i zagraniczne, łącznie z najważniejszymi podręcznikami potrzebnymi do studiowania geografii i gospodarki przestrzennej. Lokalizacja biblioteki, struktura księgozbioru i poziom obsługi decyduje o tym, że studenci i pracownicy korzystają przede wszystkim z biblioteki wydziałowej. W roku 2013 z czytelni korzystało ponad 4700 czytelników. Udostępniono ok. 5000 vol. książek, 800 vol. czasopism oraz ponad 2000 zbiorów specjalnych. Zbiory biblioteczne są systematycznie uzupełniane, jednocześnie dostosowywane do potrzeb kształcenia na studiach I, II i III stopnia oraz na studiach podyplomowych.

Dla pracowników, studentów i doktorantów dostępna jest czytelnia ogólna (2 pokoje) oraz czytelnia kartograficzna. Czytelnia ogólna otwarta jest w dni robocze od godziny 9 do 18 oraz w dwie soboty w miesiącu od 9.30 do 14, natomiast czytelnia kartograficzna tylko w dni robocze. Do księgozbioru podręcznego czytelni (książki, czasopisma i atlasy) – użytkownicy posiadają wolny dostęp. Z przyjętego regulaminu wynika, że do czytelni można jednorazowo zamówić 3 woluminy (książek, roczników czasopism, prac doktorskich) plus 3 egzemplarze prac magisterskich. Prawo do wypożyczania książek na zewnątrz mają: pracownicy, studenci i doktoranci Wydziału.

Władze Wydziału czynią starania o pozyskanie nowych pomieszczeń z ich przeznaczeniem na potrzeby badawcze i dydaktyczne. Pewnie pomieszczenia już uzyskano w czasie prowadzonego remontu. Zgodnie z podjętymi ustaleniami, Wydział ma uzyskać pewne pomieszczenia po ich zwolnieniu przez inne jednostki Uniwersytetu.

Obecnie na wizytowanym Wydziale prowadzone są prace budowlane, które zdaniem Władz Wydziału poprawią standard nauczania. Zgodnie z planami po ukończeniu całego procesu pomieszczenia będą wyposażone we wszystkie niezbędne instalacje: zasilające, przeciwpożarowe, ochrony i monitoringu, systemy czujników gazu i zabezpieczeń przeciwwłamaniowych, infrastrukturę teleinformatyczną oraz instalacje wentylacyjne.

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że na obecną chwilę ciężko ocenić dostosowanie pomieszczeń do wymagań Wydziału, ponieważ jest to okres remontu. Doktoranci mogą korzystać z infrastruktury dydaktycznej dostępnej w Jednostce oraz z infrastruktury na zewnątrz w ramach nawiązywanych współpracy. W opinii doktorantów dostęp do laboratoriów, aparatury oraz potrzebnej infrastruktury dydaktycznej jest wystarczający.

3) polityka finansowa jednostki zapewnia stabilność jej rozwoju.

Zgodnie ze Statutem UW (§ 43, p.7) Dziekan *kieruje gospodarką wydziału w ramach zasobów i środków finansowych znajdujących się w dyspozycji wydziału*. Dysponentem dotacji budżetowej są władze dziekańskie. Środki finansowe będące do dyspozycji Wydziału, obok dotacji z budżetu państwa na finansowanie działalności statutowej i badań młodej kadry, pochodzą z różnych rodzajów działalności: przychodów własnych za świadczone usługi edukacyjne i z działalności naukowo-badawczej oraz środków pozyskanych na realizację projektów badawczych tzw. grantów. Wydział nie dysponuje pełną autonomią finansową. Dotacja dydaktyczna jest dzielona według algorytmu wewnętrznego stanowiącego odzwierciedlenie algorytmu ministerialnego, po uprzednim odcięciu kwot na fundusz remontowy, rezerwę oraz jednostki międzywydziałowe i administrację centralną. Z tych środków realizowane są remonty infrastruktury, wyposażenie sal dydaktycznych oraz wspomagana jest działalność samorządu studenckiego i pokrywane są koszty ćwiczeń terenowych studentów. Środki przeznaczone na działalność statutową są dzielone algorytmu przyjętego przez Radę Wydziału. Ich podział następuje po odliczeniu od przyznanej kwoty symbolicznych funduszy (po 3-4 tys.) na: Wydawnictwo, Bibliotekę i trzy instytuty. Z funduszu ogólnego tworzona jest względnie wysoka rezerwa dziekana (ok. 40%), która jest wykorzystywana na wspieranie strategicznych działań naukowych. Pozostała kwota jest dzielona na poszczególne jednostki Wydziału – z uwzględnieniem osiągniętych efektów publikacyjnych. Podziału dokonuje się według stanu kadry w katedrach i zakładach (50%) oraz osiągnięć naukowych, czyli liczby uzyskanych punktów przez poszczególne jednostki (50%). Jest to system motywacyjny, zachęcający do publikowania w dobrych czasopismach, a jednocześnie zapewniający fundusze słabszym jednostkom na prowadzenie badań naukowych i możliwość przygotowywania publikacji. Podział funduszy na badania młodej kadry jest dokonywany w systemie konkursowym. Pracownicy składają wniosku (granty wewnętrzne) na pokrycie projektowanych badań naukowych związanych z wykonywaniem pracy doktorskiej lub innych prac naukowych.

W roku 2013 dotacja na badania statutowe stanowiła tylko 20,44% , dotacja tzw. młodej kadry 3,85%. Łącznie obie dotacje stanowiły 24,3% funduszy pozyskanych przez Wydział. Pozostała część funduszy pozyskana została przez pracowników Wydziału, które pochodziły z 12 grantów NCN, MNiSW, Polsko-Norweskiej Współpracy Badawczej, Europejskiej Agencji Kosmicznej oraz prac zleconych. Uzyskane finansowanie wskazuje na intensywne starania Władz Wydziału i jego pracowników o pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych.

Należy podkreślić, że w latach 2008-2014 polityka finansowa prowadzona przez Władze Wydziału była dość rygorystyczna, co zaowocowało oddłużeniem jednostki i zrównoważeniem przychodów i wydatków, a także podjęciem remontu budynku.

W ostatnich latach ujednolicony został system przyznawania stypendium doktorantom oraz ewentualnych wynagrodzeń za prowadzone zajęcia dydaktyczne. Stypendia przyznawane są doktorantom II, III i IV roku studiów, na zasadzie konkursowej uwzględniającej osiągnięcia dydaktyczne i badawcze. Liczbę stypendiów określa Dziekan, zgodnie z posiadanymi środkami finansowymi. Nagrodami Dziekana wyróżniani są pracownicy, którzy w ocenie zajęć wykonywanej przez studentów, osiągnęli najlepsze wyniki, a także nauczyciele akademicy osiągający w danym roku najlepsze wyniki publikacyjne.

Zgodnie z informacją Władz dziekańskich, uzyskane w ostatnich latach fundusze umożliwiły poprawę sytuacji finansowej Wydziału. Przyjęty system finansowania prac ma charakter motywacyjny, a w polityce finansowej Wydziału widoczne są aspekty projakościowe. Reasumując polityka finansowa Jednostki zapewnia realizację jej celów strategicznych i pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i stabilny rozwój.

Władze Wydziału czynią starania o konsolidację Wydziału, o pozyskanie funduszy na dalszy remont, a także o uzyskanie nowych pomieszczeń dydaktycznych i badawczych. Zastosowane w ostatnich latach działania oszczędnościowe spowodowały oddłużenie Wydziału, co powinno skutkować dobrą realizacją przyjętej strategii rozwoju. **Uwzględnia ona działania projakościowe w dydaktyce i badaniach naukowych, a jednocześnie zmusza do efektywnego wykorzystania czasu na badania naukowe.** Warunki ich prowadzenie nie są komfortowe, gdyż w małych pokojach pracuje po kilka osób. Jednakże nie każdy rodzaj działalności wymaga pracy przy biurku. Pracownicy uzyskują wsparcie finansowe do korzystania z konferencji naukowych oraz z wyjazdów do innych ośrodków, a ich sukcesy są zauważane i nagradzane. Położenie Wydziału w centrum Warszawy, aktywność, zaangażowanie pracowników, doktorantów i studentów sprawia, że mimo pewnych ograniczeń są odpowiednie warunki do studiowania na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

1) Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Kadra Wydziału reprezentuje wysoki poziom naukowy. Jej skład i struktura są dostosowane do prowadzonej działalności dydaktycznej i naukowej. Dobór nauczycieli akademickich do realizacji procesu dydaktycznego nie budzi zastrzeżeń, oparty jest w głównej mierze na dorobku naukowym pracownika, jest prawidłowy i umożliwia uzyskanie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Prowadzona na Wydziale polityka kadrowa spełnia potrzeby wynikające z realizacji zadań dydaktycznych i badań naukowych. Specjalności naukowe kadry odpowiadają prowadzonym kierunkom studiów i poziomom kształcenia.
- 2). Baza dydaktyczna mieści się w historycznych budynkach, a długo nieuregulowany stan prawny utrudniał jej remont i modernizację. Wielkość i liczba sal dydaktycznych jest ograniczona, z trudem mieści aktualną liczbę pracowników, studentów I, II i III stopnia oraz studiów podyplomowych. Na Wydziale nie ma nowoczesnej aparatury badawczej. Sprzęt zainstalowany w laboratoriach pozwala na kształcenie studentów w zakresie podstawowych metod analitycznych z zakresu geografii fizycznej. Zdecydowanie lepiej wygląda wyposażenie pracowni komputerowych, które umożliwiają stosowanie zaawansowanych współczesnych programów. Sprzyja temu dobra współpraca z ESRI, która umożliwia korzystanie pracownikom i studentom z najnowszych metod badawczych stosowanych w zakresie Geograficznych Systemów Informatycznych. Istotną rolę w kształceniu studentów i doktorantów oraz w badaniach naukowych odgrywa dobrze wyposażona w czasopisma i podręczniki oraz mapy i atlasy Wydziałowa Biblioteka. Część zajęć dydaktycznych, zwłaszcza na studiach podyplomowych, prowadzona jest w instytucjach zewnętrznych współpracujących z Wydziałem.
- 3). Polityka finansowa Wydziału ukierunkowana była w ostatnich latach na zrównoważenie kosztów i przychodów. Podjęte działania przyniosły pozytywny wynik, co umożliwia zachowanie stabilności finansowej. Władze Wydziału promują działalność naukową i dydaktyczną na każdym poziomie kształcenia. W gospodarowaniu finansami stosują działania projakościowe, zmierzające do podniesienia rangi publikacji i pozycji naukowej Wydziału. Na podkreślenie zasługuje pozyskiwanie przez Wydział znaczących środków pozabudżetowych na badania naukowe, a także na szeroką współpracę z jednostkami centralnymi. Pozyskiwane środki wydatkowane są właściwie i zapewniają realizację jego celów strategicznych i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

Wydział posiada długoletnie doświadczenie w łączeniu wysokiej jakości badań naukowych z procesem dydaktycznym. Zakres badań i profil kształcenia ma charakter wieloobszarowy. Badania obejmują m.in. problematykę ekologii krajobrazu, przeobrażeń środowiska przyrodniczego, w tym współczesnych procesów morfodynamicznych w różnych obszarach świata (m.in. pustynnych i peryglacjalnych) oraz zastosowania teledetekcji w studiach nad antropogenicznymi zmianami środowiska przyrodniczego, modelowania procesów hydrologicznych, uwarunkowań zmian globalnych klimatu i bioklimatologii, procesów urbanizacji, organizacji przestrzennej struktur społeczno-ekonomicznych oraz interakcji człowiek-środowisko w skali lokalnej, regionalnej i globalnej, studiów porównawczych nad czynnikami rozwoju w szczególności w wybranych obszarach Ameryki Łacińskiej, na Bliskim Wschodzie oraz regionie Azji i Pacyfiku, a także problematykę dotyczącą metodologii i metodyki kartografii tematycznej, zasad redakcji map, tworzenia map cyfrowych.

Badania z zakresu nauk geograficznych, można zlokalizować w obszarze nauk przyrodniczych, dziedzinie: nauki o Ziemi; dyscypliny: geografia i geologia. Część prowadzonych przez Wydział badań można również zlokalizować w dziedzinie nauk biologicznych dyscyplinie ekologia i ochrona środowiska, w obszarze nauk społecznych w dziedzinie ekonomia, dyscyplina ekonomia, a także w dziedzinie nauk społecznych dyscyplinie nauki o polityce oraz w obszarze nauk technicznych w dziedzinie geodezja i kartografia, architektura i urbanistyka. Jak stwierdzono w Raporcie samooceny ponad 50% kadry akademickiej w ocenianej jednostce mieści się w zakresie zainteresowań badawczych w obszarze nauk społecznych, zajmując się geografiami społeczno-ekonomiczną, a ich awanse naukowe w Centralnej Komisji są zatwierdzane w sekcji nauk ekonomicznych.

Po reorganizacji Wydziału (w 2006 r.), której celem było dostosowanie do zaistniałych zmian wewnętrznych i uwarunkowań zewnętrznych, obecnie strukturę Wydziału tworzą 3 instytuty, tj.: Instytut Geografii Fizycznej obejmujący Zakład Hydrologii, Klimatologii, Geomorfologii i Geoekologii oraz Mazowiecki Ośrodek Geograficzny; Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, w skład którego wchodzi Zakład Geografii Miast i Organizacji Przestrzennej, Zakład Geografii Turystyki i Rekreacji oraz Zakład Rozwoju i Polityki Lokalnej; Instytut Studiów Regionalnych i Globalnych z Zakładem Geografii Regionalnej Świata, Zakładem Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych, Zakładem Geografii Rozwoju i Planowania Przestrzennego. Inne jednostki tworzące strukturę Wydziału to: Zakład Geoinformatyki, Kartografii i Teledetekcji oraz Pracownia Systemów Informacji Przestrzennej. Jednostki te prowadzą szeroko zakrojoną działalność naukowo-badawczą i dydaktyczną, a prowadzone przez nie badania naukowe nawiązują do zainteresowań pracowników poszczególnych Instytutów/Zakładów i ich specjalności naukowych.

Wydział posiada pełne uprawnienia akademickie. Wymiernym efektem działalności naukowo-badawczej są publikacje naukowe, których wykaz za lata 2009-2014 został udostępniony Zespołowi oceniającemu podczas wizytacji. Na podstawie przedstawionej dokumentacji ustalono, iż na Wydziale w latach 2009-2014 łącznie opublikowano 1113 pozycji. Liczba publikacji stanowiących dorobek kadry nauczycieli akademickich Wydziału wskazuje na dużą aktywność publikacyjną pracowników. Dorobek kadry nauczającej jest znaczący jakościowo i duży ilościowo. Wśród

wykazanych pozycji są prace opublikowane w wiodących czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej (JCR) – niektóre za 35 punktów, jednak udział tych prac w ogólnej liczbie publikacji jest niewielki (3,3 % - łącznie 38 pozycji). Poza tym na liście publikacji za lata 2009-2012 są prace w czasopismach z bazy ERIH wymienione w części C wykazu MNiSZW (2) oraz w innych czasopismach wymienionych w części B wykazu ministra (393 pozycje), monografie naukowe w języku angielskim i francuskim (12), monografie naukowe w języku polskim (52), monografie w języku angielskim i ukraińskim (1), monografie wieloautorskie, w których autorami rozdziałów są pracownicy Wydziału (w tym 53 rozdziały w języku angielskim, francuskim, hiszpańskim i słowackim) i monografie redagowane przez pracowników jednostki (łącznie z monografiami wieloautorskimi 161 pozycji) oraz rozdziały w monografiach naukowych w języku polskim (204). W roku 2013 pracownicy Wydziału opublikowali 29 pozycji książkowych (w trzech byli redaktorami) oraz byli autorami lub współautorami rozdziałów w 88 monografiach naukowych również obcojęzycznych, autorami 3 Map Hydrograficznych Polski w skali 1:50 000 (arkusz Warszawa-Zachód, Warszawa-Wschód oraz arkusz Wołomin) oraz komentarzy do tych map, a także autorami 126 artykułów w czasopismach naukowych krajowych i zagranicznych. Pracownicy Wydziału są również autorami nowatorskich metod, np. eksperymentalnych badań nad erozją gleb w krajobrazie młodoglacjalnym, czy zastosowania specjalistycznej aparatury (chropowatościomierza Handysurf E-35B) do analizy mikrorzeźby wietrzeniowej. Należy zaznaczyć, iż większość prac publikowanych przez pracowników naukowych Wydziału jest obcojęzycznych. Ponadto na szczególne wyróżnienie zasługują publikacje zwarte (monografie i książki) wydawane za granicą (m.in. w Nowym Jorku) oraz w PWN, czy Wydawnictwach Uniwersytetu Warszawskiego. Wśród nich są prace zawierające wyniki badań realizowanych w ramach współpracy Wydziału z naukowymi ośrodkami zagranicznymi. Ważną rolę w badaniach Wydziału odgrywa również Mazowiecki Ośrodek Geograficzny w Murzynowie koło Płocka, w którym prowadzone są stacjonarne pomiary i badania meteorologiczne, hydrologiczne i geochemiczne oraz prace z zakresu geomorfologii i geoekologii, a także badania nad przeszłością tych terenów i tożsamością kulturową mieszkańców Mazowsza. Badania naukowe finansowane są ze środków budżetowych oraz z grantów i projektów badawczych. W latach 2007-14 Wydział otrzymał na drodze konkursów ponad 50 grantów i projektów, w tym projekty promotorskie (3), zagraniczne i międzynarodowe (8) do zrealizowania w latach 2014 - 2016, w tym siedem do 2013 r., (zostało zakończonych), finansowane z funduszy krajowych (MNiSW, NCN, NCBiR i innych) oraz współfinansowane z UE i innych środków zagranicznych.

Zestaw publikacji z ostatnich pięciu lat wskazuje na ciągły progres procesu wydawania prac naukowych i należy przypuszczać, iż po zakończeniu wszystkich realizowanych grantów i projektów badawczych znacząco wzrośnie udział publikacji najwyższej cenionych, tj. publikacji z tzw. listy filadelfijskiej. Część zadań badawczych jest realizowana od wielu lat, a wyniki są mierzone w liczbie i jakości publikacji.

Nauczanie na prowadzonych przez Wydział kierunkach studiów na wszystkich poziomach kształcenia jest realizowane z uwzględnieniem aktualnych trendów w nauce światowej i zgodnie z najnowszym stanem wiedzy, a także z aktualnym nurtem nauczania. Przeporządkowanie realizowanych na Wydziale tematów badawczych do prowadzonych kierunków studiów jest trudne ze względu na spójność tematyczną i interdyscyplinarny charakter tych badań.

Analiza tematów badawczych oraz opracowanych na ich podstawie publikacji pozwala stwierdzić, że pracownicy Wydziału prowadzą badania podstawowe i aplikacyjne, podejmują aktualne problemy badawcze oraz tematy pozwalające na rozwiązanie problemów związanych m.in. z przekształcaniem środowiska przyrodniczego i jego ochroną, monitorowaniem środowiska, zrównoważonym rozwojem turystyki, a także zrównoważonym rozwojem obszarów wiejskich w Andach o wysokim poziomie ubóstwa czy polityką mieszkaniową wybranych obszarów metropolitarnych Europy, rozwojem w dobie globalizacji i kształtowaniem współczesnej

przestrzeni miejskiej. Można jednak zauważyć zróżnicowanie w aktywności poszczególnych jednostek organizacyjnych i zespołów naukowych w pozyskiwaniu środków na badania.

Wysoka jakość badań naukowych jest możliwa dzięki zaangażowanej i licznej kadrze naukowej, a także dobrej bazie lokalowej i zapleczu aparaturowemu. Wyniki zespołowych i indywidualnych badań osiągniętych podczas realizacji grantów i projektów badawczych mają bezpośredni wpływ na rozwój naukowy jednostki i proces dydaktyczny - poprzez wzbogacanie treści merytorycznej prowadzonych zajęć. Wysokiej jakości kształcenia sprzyjają również organizowane przez poszczególne Instytuty/Zakłady cykliczne sympozja i międzynarodowe konferencje/kongresy, seminaria, spotkania dyskusyjne, a także międzynarodowe warsztaty geomorfologiczne i geograficzne organizowane w różnych regionach świata, ostatnio m.in. w Boliwii, Peru, Chile czy Azji. Warto też podkreślić, iż Wydział uczestniczył w konsorcjum 7 ośrodków geograficznych oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego, przygotowujących w Polsce Konferencję Regionalną Międzynarodowej Unii Geograficznej w 2014 r.

Poza tym kadra Wydziału uczestniczy w licznych międzynarodowych i krajowych konferencjach i sympozjach organizowanych przez inne jednostki naukowe.

O wysokim prestiżu Wydziału świadczy udział pracowników w międzynarodowych gremiach naukowych takich jak: Międzynarodowej Unii Geograficznej, Międzynarodowej Asocjacji Ekologii Krajobrazu, Narodowego Komitetu Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej, Europejskiego Stowarzyszenia Badań Miejskich, Europejskiego Stowarzyszenia Laboratoriów Teledetekcji, Europejskiej Rady Badań Społecznych Ameryki Łacińskiej, Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauk Hydrologicznych.

Studenci oraz doktoranci są włączani w badania naukowe prowadzone przez pracowników Instytutów/Zakładów Wydziału, w tym w projekty badawcze prowadzone w kraju i za granicą. Na podkreślenie zasługuje duża aktywność badawcza członków Studenckich Kół Naukowych. Obecnie na Wydziale działają: Koło Naukowe Studentów Geografii (powstało w 1995 r., wcześniej od 1920 r. działało jako sekcja Koła Przyrodników), Koło Naukowe Geoinformatyki i Teledetekcji, Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej „SPATIUM”, Koło Naukowe Geografii Politycznej i Geopolityki „POLIGEOS” i „EGEA” – Europejskie Stowarzyszenie Studentów Geografii i Młodych Geografów, które powstało z inicjatywy członków Koła Naukowego Studentów Geografii, a jego podstawową działalnością są kongresy i organizowanie wymian studenckich. Do głównych przedsięwzięć działających na Wydziale Kół Naukowych należy realizowanie projektów badawczych mających na celu wykorzystanie zdobytej wiedzy teoretycznej w praktyczny sposób, głównie poprzez organizowanie wyjazdów terenowych, warsztatów i konferencji naukowych. Działalność w ramach Kół Naukowych pomaga studentom rozwijać ich własną działalność naukową – projektować badania od strony merytorycznej i logistycznej, pozyskiwać środki na ich realizację, a wreszcie poprowadzić dany projekt, opracować i przedstawić wyniki (w formie prezentacji w czasie różnego rodzaju spotkań lub w formie publikacji). Członkowie Kół pod opieką nauczycieli akademickich uczestniczą także w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych oraz sami organizują takie konferencje. Na szczególne wyróżnienie zasługuje działalność Koła Naukowego Geoinformatyki i Teledetekcji, których członkowie uczestniczą w realizacji licznych projektów naukowych, prowadzą terenowe pomiary teledetekcyjne, a w efekcie uzyskują umiejętności praktyczne. Ponadto typowymi rodzajami aktywności Kół Naukowych są cykliczne wydarzenia (kameralne lub terenowe) stanowiące swego rodzaju wizytówki poszczególnych Kół. Oprócz tych „rutynowych” działań każde z Kół często podejmuje wyzwania nietypowe, będące odpowiedzią na bieżące wydarzenia i zapotrzebowania. Opiekę merytoryczną nad Kołami sprawują nauczyciele akademicy o dużej wiedzy i zdolnościach interpersonalnych. Efektem działalności badawczej studentów (w latach 2010 – 2014) jest 35 artykułów naukowych wydanych z udziałem pracowników Wydziału oraz 19 opublikowanych samodzielnie (niektóre z nich są pokłosiem prac magisterskich). Prace te są publikowane w wydawnictwach uniwersyteckich Wydziału (m.in. w

czasopiśmie *Miscellanea Geographica*) lub innych o zasięgu ogólnopolskim bądź regionalnym, a także w renomowanych czasopismach polskich i zagranicznych. Działalność Kół Naukowych jest dofinansowywana z budżetu centralnego (Radę Konsultacyjną ds. Studenckiego Ruchu Naukowego przy Rektorze UW) na drodze konkursu, którego podstawą jest skuteczność w realizacji projektów. Oceniając działalność Kół Naukowych należy podkreślić, iż studencki ruch naukowy jest bardzo aktywny i prężny i zasługuje na ocenę wyróżniającą.

Pracownicy naukowcy Uniwersytetu Warszawskiego w pełni współpracują ze studentami przy badaniach naukowych. Studenci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań w pięciu kołach naukowych. W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA z przedstawicielami kół naukowych stwierdzono, że bardzo często się zdarza, że prowadzący zajęcia, proponują studentom współdziałać w pisaniu artykułów naukowych oraz przy prowadzeniu badań. W trakcie spotkania zauważono, że jest to bardzo dobry sposób na rozwój swoich zainteresowań i zademonstrowanie na czym polega praca naukowa. Studenci podkreślają, że najczęstszą formą prac naukowych są wspólne projekty badawcze, których wyniki prezentowane są zarówno na szczeblu regionalnym, ogólnopolskim, jak i międzynarodowym. W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci zwrócili uwagę na fakt, że nauczyciele akademicki bardzo często organizują różnego rodzaju wyjazdy terenowe, aby studenci mogli rozwinąć swoje umiejętności i kompetencje społeczne.

Bardzo istotną kwestią jest fakt, że studenci wizytowanego Wydziału Uniwersytetu Warszawskiego mogą liczyć na wsparcie kadry dydaktycznej już na samym początku swojej kariery naukowej. Pracownicy naukowcy najczęściej pomagają studentom podczas godzin ich konsultacji. Dodatkowo warto podkreślić, że studenci mają możliwość wykorzystywania laboratoriów wizytowanej jednostki do celów badawczych.

W ocenie doktorantów Jednostka stwarza im odpowiednie warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Doktoranci ocenili pozytywnie dostępność infrastruktury badawczej, w szczególności wsparcie w tym zakresie promotorów oraz innych pracowników naukowych Jednostki, jednak wskazali na trudności z pozyskiwaniem zewnętrznych środków finansowych na projekty badawcze w ramach realizowanych przez nich dziedzin. Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że w 2014 roku w krajowych projektach naukowych i grantach wzięło udział 19 doktorantów natomiast w międzynarodowych projektach naukowych wzięło udział 13 doktorantów. W roku 2013 liczby te wynosiły odpowiednio 19 (krajowe) i 17 (międzynarodowe), natomiast w 2012 – odpowiednio 14 i 5.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Działalność naukowa Wydziału, potwierdzona licznymi publikacjami, obejmuje tematykę prac badawczych ściśle powiązaną z kształceniem na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów. Znacząca jest również liczba projektów finansowanych przez MNiSW, NCN, NCBiR i UE oraz udział doktorantów i studentów, w tym członków Kół Naukowych w badaniach prowadzonych przez Wydział. Doktoranci są angażowani do zespołów badawczych, zarówno w ramach macierzystego Instytutu, jak i do projektów międzynarodowych, uczestniczą w międzynarodowych i krajowych konferencjach, a ich badania naukowe realizowane są na wysokim poziomie o czym świadczą publikacje w znaczących czasopismach. Doktoranci Wydziału są również laureatami konkursu „Diamentowy Grant” MNiSZW (2 osoby). Wizytowana jednostka w pełni spełnia oczekiwania studentów i doktorantów w zakresie możliwości udziału w badaniach naukowych, mogą oni swobodnie wykorzystywać infrastrukturę dydaktyczną oraz mogą liczyć na wsparcie kadry naukowej.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1. Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych

Wydział uczestnicząc w programach międzynarodowych, realizowanych z zagranicznymi ośrodkami akademickimi zapewnia studentom, doktorantom i pracownikom udział w tych badaniach i wymianę doświadczeń. Według danych samooceny (tab. VI.2.) liczba studentów biorących udział w wymianie Erasmus (bez E. Mundus) w latach 2011- 2014 wynosi: 88 osób wyjeżdżających i 23 osoby przejeżdżające. W przypadku doktorantów liczby te są skrajnie małe: 1 osoba wyjeżdżająca i 2 osoby przyjeżdżające. Liczba pracowników wyjeżdżających 51. Z powodu wad zbierania danych liczba pracowników może być większa.

Dysproporcja w liczbie wyjeżdżających i małej liczbie przyjeżdżających rzuca się w oczy. Na ogół jest odwrotnie. Ogólnie liczba wyjeżdżających nie jest mała ale biorąc po uwagę ogromną liczbę kontaktów z zagranicznymi uczelniami i instytutami badawczymi (tab. VI.3.) wydawałoby się, że oferty dla studentów mogłyby być o wiele szersze. Patrząc na dane zamieszczone tabeli VI.4 na str 32 Raportu samooceny nie można nie zauważyć zupełnej pasywności doktorantów w wymianie Erasmus. Podczas wizytacji stwierdzono, że doktoranci zainteresowani są raczej uczestnictwem w praktykach zagranicznych.

W samoocenie znajdują się następujące stwierdzenia: „W ramach programu Erasmus rok akademicki 2013/2014 przyniósł 143 rejestracje na zajęcia oferowane na WGSR, podczas gdy rok 2012/2013 blisko 3 razy mniej – zaledwie 51. W tym czasie wyjechało odpowiednio za granicę z programu Erasmus 26 i 17 studentów Wydziału, czyli w br. akademickim o ponad 50% więcej. Osobną kategorię studentów-cudzoziemców stanowią doktoranci. Niektórzy z nich odbywają pełne studia doktoranckie na WGSR (w roku akademickim 2013/2014 4 osoby, pochodzące z Iraku i Iranu), natomiast inni przyjeżdżają na roczne staże odbywane pod opieką wybranego opiekuna naukowego. Wydział gości także cudzoziemców na stażach typu post-doc (w roku akademickim 2013/2014 były to 4 osoby z Nepalu, Iraku i Jemenu) oraz w ramach Staff Mobility (w roku akademickim 2013/2014 2 osoby z Malezji i Kosowa)”.

Informacja na temat współpracy międzynarodowej, z uwzględnieniem wpływu jej czynników na proces dydaktyczny, w tym formułowanie i realizację programów kształcenia i jego efektów

Tabela VI.3. samooceny wskazuje na bardzo rozwinięty system kontaktów międzynarodowych. Tabela dotyczy głównie pojedynczych wyjazdów pracowników naukowych i sporadycznie doktorantów, biorących na ogół udział w pracach terenowych. W tabeli brakuje danych dotyczących czasu pobytu zagranicą, ani danych co do dwustronności takiej współpracy – jeśli taka jest.

Sumując obszar powyższego rozdziału samooceny autorzy piszą: „... należy zauważyć, że o ile internacjonalizacja WGSR w zakresie współpracy naukowej i organizacyjnej z ośrodkami zagranicznymi jest intensywna i na wysokim poziomie, o tyle do roku 2012/2013 wymiana zagraniczna studentów była zaniedbana. Niemniej od jesieni 2012 roku władze WGSR z sukcesem wdrażają program umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego na Wydziale.”.

Jest to rzeczywiście widoczne na podstawie danych zawartych w samoocenie. Niestety współpraca międzynarodowa nie owocuje jeszcze w dostatecznej liczby prac naukowych publikowanych w wysoko notowanych czasopismach (JCR).

Najwyżej za odpowiednią można uważać liczbę studentów biorących udział w wymianie Erasmus. Rozmowy przeprowadzone w Biurze Wymiany Międzynarodowej wykazały, że problemy związane z tą działalnością są znane osobom odpowiedzialnym za organizację wymiany i już w ostatnich dwóch latach zaszła zmiany, które są dostrzegalne.

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że najważniejszym powodem ograniczającym wyjazdów jest specyfika kierunków na Wydziale. Bardzo duża liczba studentów wiąże swoją przyszłość z pracą za granicą, a wymiany międzynarodowe pomagają w nauce języka obcego. Studenci, którzy zdecydowali się na wyjazd za granicę w ramach programów wymiany uzgadniają z Dziekanem i koordynatorem programu Erasmus zakres przedmiotów, które będą uznane w ramach systemu punktacji ECTS. Zgodnie z informacją przekazaną przez przedstawicieli studentów podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, studenci bardzo doceniają wsparcie Uczelni w organizacji wymian.

Dostęp doktorantów do programów międzynarodowych jest zapewniany w Uczelni poprzez działalność m.in. Biura Współpracy z Zagranicą, Biura Obsługi Badań, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji Biura Krajowego Programu Erasmus Mundus oraz działalność Koordynatora Programu MOST na UW. Informacje na temat programów międzynarodowych znajdują się na stronach internetowych tych jednostek oraz dodatkowo przesyłane są doktorantom drogą elektroniczną przez pracowników administracyjnych Uczelni i Jednostki. Dostęp do informacji nt. programów międzynarodowych oraz ich dostępności została przez doktorantów oceniona pozytywnie.

- 2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia,

Wydział przykłada dużą wagę i dostrzega potrzebę internacjonalizacji procesu kształcenia, czego wyrazem jest możliwość ukończenia przez cudzoziemców anglojęzycznych studiów magisterskich w zakresie geoinformatyki oraz planowanie uruchomienia w 2016 r. geoinformatyki w języku angielskim jako odrębnego kierunku. Zajęcia prowadzone są nie tylko przez pracowników Instytutu, ale także przez zagranicznych specjalistów.

Do działań Jednostki mających na celu internacjonalizację procesu kształcenia należą m.in. umożliwienie uczestnictwa doktorantów w konferencjach międzynarodowych, programach międzynarodowych, publikowania w języku angielskim, nawiązywanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Jednostka nie zapewnia jednak doktorantom uczestnictwa w lektoratach.

Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że w latach 2012-2014 ukazało się 37 publikacji międzynarodowych z udziałem doktorantów, 8 doktorantów wzięło udział w programach międzynarodowych oraz uczestniczyli oni w 88 konferencjach międzynarodowych.

Nauczanie w języku angielskim

a) Przedmioty angielskojęzyczne

Liczba przedmiotów angielskojęzycznych do br. akademickiego była mała. Od roku 2013/14 liczba przedmiotów została zwiększona. Nauczanie odbywa się w dwóch blokach. Jeden z dowolną (małą) liczbą studentów, a drugi z minimum 8 studentów. Obydwa oczywiście zapewniają odpowiednią ilość punktów ECTS. Pierwszy blok to raczej sytuacja przejściowa, mająca na celu pokazanie możliwości studiów dla obcokrajowców. Pełny zestaw podręczników nie stoi jeszcze do dyspozycji studentów.

W końcu roku akademickiego bloki angielskojęzyczne podlegają corocznej ewaluacji z punktu widzenia jakości kształcenia i rentowności ekonomicznej, co pozwala wprowadzać przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego konieczne zmiany.

b) Zajęcia dydaktyczne w językach obcych

Oferta dydaktyczna WGSR w językach obcych jest dostępna dla wszystkich cudzoziemców przyjeżdżających na UW, gdyż regularnie wysyłana jest do Biura Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Warszawskiego i indywidualnie do wszystkich koordynatorów programu Erasmus na Uczelni.

Wydział oferuje zindywidualizowane podejście do studentów zagranicznych w postaci indywidualnej opieki merytorycznej, indywidualnego ustalania programu studiów oraz umożliwienia konsultacji z pracownikami naukowymi zgodnie z zainteresowaniami studenta.

c) *Studia dla cudzoziemców w języku obcym*

Od roku akademickiego 2013/2014 Wydział zapewnia cudzoziemcom możliwość ukończenia studiów magisterskich w zakresie geoinformatyki w języku angielskim (wszystkie przedmioty kursu realizowane są dla nich w tym języku) i uzyskanie dyplomu magisterskiego w języku angielskim.

W opinii doktorantów proces internacjonalizacji jest realizowany w sposób zadowalający jednak uważają oni, że powinien on zostać wparty włączeniem lektoratów do oferty dydaktycznej studiów doktoranckich, w szczególności w zakresie warsztatów z języka angielskiego specjalistycznego skierowanych tylko do doktorantów oraz typowanego w formie ankiety innego języka nowożytnego. Wynika to z faktu, że obecnie doktoranci mogą skorzystać jedynie z płatnej oferty skierowanej do studentów I i II stopnia.

Podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci podkreślili, że Uczelnia stara się zapewnić wysoki stopień internacjonalizacji procesu kształcenia m. in. poprzez organizację różnego rodzaju konferencji międzynarodowych, warsztatów oraz szkoleń. Bardzo często studenci sami decydują się zorganizować różnego rodzaju przedsięwzięcia. Ich zdaniem jest to odpowiedni sposób na pozyskiwanie nowych doświadczeń. Dodatkowym atutem jest fakt, że studenci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w języku angielskim. Studenci w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA podkreślali, że jest to dla nich bardzo dobra okazja, aby zdobyć umiejętność posługiwania się specjalistycznym słownictwem.

3) jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, Wydział bardzo intensywnie współpracuje zarówno z zagranicznymi jak i krajowymi ośrodkami naukowymi, a formy współpracy z tymi jednostkami są bardzo różnorodne. Poza realizacją wspólnych tematów badawczych, współpraca obejmuje zagadnienia związane z organizacją nauki oraz z dydaktyką. Warto również zwrócić uwagę, iż z racji specyfiki studiów geograficznych, a w szczególności specyfiki Instytutu Studiów Regionalnych i Globalnych praktycznie każdy pracownik Instytutu jest zaangażowany w przynajmniej jeden bardziej lub mniej sformalizowany projekt naukowy z udziałem cudzoziemców. Współpraca z zagranicznymi ośrodkami akademickimi przekłada się bezpośrednio na działalność naukowo-badawczą, a także na poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych i osiąganie właściwych efektów kształcenia. Nabyta przez pracowników w ramach wymiany międzynarodowej wiedza i zdobyte doświadczenie jest przekazywana studentom podczas zajęć dydaktycznych. Umożliwia ona wprowadzenie do treści zajęć dydaktycznych nowych zagadnień ściśle powiązanych z prowadzonymi w kraju i zagranicą badaniami naukowymi pracowników uczestniczących w wymianie (np. Erasmus) lub realizujących własne projekty badawcze. Badania naukowe mają szczególnie duży wpływ na tematykę proponowanych prac dyplomowych – studenci mogą zaznajomić się z najnowszymi osiągnięciami naukowymi na danym polu badań, w tym z zagraniczną literaturą przedmiotu. W podobny sposób pracownicy naukowcy wyjeżdżający za granicę wpływają na treści seminariów magisterskich i doktoranckich oraz przedmiotów specjalistycznych. Z Raportu samooceny wynika, iż od roku 2012 sześciu pracowników Wydziału brało udział w projekcie „Nowoczesny Uniwersytet” finansowanym ze środków UE, w ramach którego odbyli staż w zagranicznej placówce naukowej [Uniwersytet w Zurychu (Szwajcaria), City University London (W. Brytania), Sorbona (Francja), Karoly Robert

College (Węgry), Université Paris 7 Denis Diderot (Francja), Politechnika Katalońska (Hiszpania)], zapoznając się z organizacją i funkcjonowaniem tych placówek, także w sferze dydaktyki (obserwacje i wnioski z części wizyt były przedstawiane w czasie seminariów dla pracowników).

Zakres współpracy z ośrodkami akademickimi w Polsce oraz polskimi instytucjami jest bardzo szeroki i przynosi efekty zarówno w działalności naukowej jak i dydaktycznej, a w szczególności w realizacji wspólnych projektów naukowych oraz konferencji, seminariów, warsztatów, letnich szkół, wykładów dla studentów, czy wymianie doświadczeń. Kadra Wydziału bierze udział w pracach zespołów eksperckich i doradczych różnych stowarzyszeń i instytucji naukowych - pracownicy są m.in. ekspertami i konsultantami w zakresie klimatologii, hydrologii, gleboznawstwa, ochrony środowiska, planowania przestrzennego, polityki społecznej, opiniują projekty badawcze. Ponadto Wydział ma duży wkład w rozwój kadry naukowej innych jednostek geograficznych w Polsce (Kielce i Słupsk).

Doktoranci mają możliwość nawiązywania współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi w ramach nawiązanych przez Uczelnię umów oraz w ramach realizowanych programów międzynarodowych. Doktoranci wskazali także na przypadki nawiązania współpracy w celu skorzystania z infrastruktury badawczej innych ośrodków akademickich.

Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że w ramach współpracy z ośrodkami akademickimi w ciągu ostatnich 3 lat doktoranci uczestniczyli w konferencjach 247 razy, w tym 88 razy w konferencjach międzynarodowych, a także 87 doktorantów uczestniczyło w projektach naukowych i grantach w tym 35 w projektach międzynarodowych.

4)jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia.

Aktywnością związaną ze wspieraniem koneksji nauka-otoczenie społeczno-gospodarcze jest czynny udział pracowników Wydziału w licznych forach, konferencjach itp. w roli prelegentów (prowadzą otwarte wykłady), ekspertów i doradców, których beneficjentami są różne instytucje, przedsiębiorstwa, parki narodowe, szkoły, organizacje rządowe i pozarządowe. Innowacyjne badania naukowe prowadzone przez pracowników Wydziału pomagają rozwiązywać problemy regionu i wzmacniają jego konkurencyjność.

Współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmuje wiele obszarów przypisanych do kierunków kształcenia. Dotyczy ona:

- klimatologii,
- hydrologii,
- gleboznawstwa,
- ochrony środowiska,
- planowania przestrzennego,
- polityki społecznej.

Ujawnia się ona zarówno w działalności eksperckiej pracowników naukowo-dydaktycznych notujących na swoim koncie udokumentowane wdrożenia oraz w szeroko ujętej współpracy jednostki. Po stronie sformalizowanej w zakresie zawartych i realizowanych umów wydział wymienia 18 jednostek. Do ważniejszych należą m.in.:

- ESRI Polska Sp. Z o.o.,
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki,
- Kampinoski i Tatrzański Park Narodowy,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Konsorcja
- Stowarzyszenia i Gminy.

Wśród dokumentów potwierdzających współpracę jednostki z otoczeniem znalazły się tematy – zagadnienia podejmowane przez studentów w postaci prac magisterskich. Ważnym a zarazem praktycznym elementem prac jest możliwość realizacyjna także z powodu ścisłego usytuowania ich w środowisku lokalnym. Powyższe wiązanie nauki z jednostkami jakimi są odbiorcy prac owocuje w postaci wzajemnej roli konsultacyjnej także dotyczącej programów kształcenia, jak i jej jakości. Na uwagę zasługuje wydawnictwo - Wkład Geografów Uniwersytetu Warszawskiego w Badania Środowiska Przyrodniczego i Społeczno-ekonomicznego Miasta Warszawy i Województwa Mazowieckiego 2003-2013. Podejmowana problematyka dotycząca planowania przestrzennego i zarządzania, zmian struktury gospodarczej, procesów rewitalizacji czy wreszcie promocji miast jest stale aktualna dla poziomu wszystkich szczebli samorządu lokalnego. Również rozwój turystyki w ujęciu globalnym oraz „agro” stanowi zakres zainteresowania społecznego. Obszar badawczy odnoszący się do skonkretyzowanej tematyki leżącej u podstaw wiązania osiągniętych efektów kształcenia przez realizację zadań znajduje swoje miejsce w wydawnictwie pod nazwą Kalejdoskop GIS. Materiał ten powstający przy wydatnym współuczestnictwie Wydziału, ukazuje projekty i przedsięwzięcia realizowane na terenie kraju. Wymienione elementy zasługują na miano dobrej praktyki wiązania nauki w rozwiązywanie niektórych zagadnień w administracji i zarządzaniu środowiskiem, planowaniu przestrzennym oraz w zarządzaniu kryzysowym. Dzięki nawiązywanej współpracy studenci także rozwijający swoje zainteresowania w kołach naukowych mają zapewnione miejsca odbywania praktyk oraz staży zawodowych. W zakresie współpracy szczególnie rozwoju oraz kontekstu nowoczesnych technologii jednostka zgłosiła przystąpienie do Grupy Założycielskiej Polskiej Platformy Technologii Kosmicznej. Taki sposób współpracy daje możliwości pro rozwojowe w nowych technologiach informatycznych szczególnie dla dynamicznie rozwijającej się dziedziny teledetekcji środowiska. W sferze podejmowanych elementów współpracy środowiska ludzkiego z nauką pozostaje także działalność ekspercka części pracowników w sprawach sądowych obecnych dla współczesnego rozwiązywania licznych sporów a z naukowego punktu widzenia zapewne pouczających. Funkcje uzupełniające w zakresie współpracy z otoczeniem pełni Biuro Karier szczególnie w kształtowaniu umiejętności pozwalających na konkurowanie absolwentom na wymagającym rynku pracy. Do elementów działań należą w szczególności:

- spotkania z rynkiem pracy,
- Targi Pracy „Jobbing” ,
- współpraca z Klubem Absolwentów,
- dostarczanie studentom informacji o rynku pracy.

Nie bez znaczenia pozostaje prowadzona przez Wydział popularyzacja nauki wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz osób starszych w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Oceniając wpływ na jakość kształcenia w ramach współpracy z otoczeniem nie wolno zapominać o grupie pracowników czynnie biorących udział w pracach organizacji kształtujących tematykę środowiska i bezpieczeństwa na szczeblu regionalnym a także centralnym (np. uczestnictwo w opracowaniu „Programu bezpieczeństwa powodziowego Wisły Środkowej” czy udział w pracach Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Komisjach Ochrony Środowiska Senatu Rzeczypospolitej Polskiej). W analizie SWOT po słabej stronie Wydział wymienia elementy, które należą do obszaru naprawczego. Taka definicja daje nadzieję na zrozumienie rosnącej roli wiązania losu jednostki ze środowiskiem pracy. Zespół Oceniający rekomenduje opracowanie harmonogramu dochodzenia do założonych celów z jednoczesnym rozpisaniem czasu-okresu oraz osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów.

Na podstawie analizy dokumentów oraz przeprowadzonych rozmów w trakcie wizytacji należy stwierdzić, że zakres współpracy jednostki z otoczeniem gospodarczym i jej wpływ na osiągnięte efekty kształcenia jest realizowany w stopniu pełnym.

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW jest rozpoznawalnym ośrodkiem naukowo-badawczym nie tylko w regionie ale i w Polsce oraz na arenie międzynarodowej. Świadczy o tym duża liczba kontaktów naukowych, prowadzonych prac badawczych i jednostek współpracujących.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wyjazdy zagraniczne odbywają się zgodnie z obowiązującą na Wydziale procedurą i mają charakter szkoleniowy, dydaktyczny i naukowy. Wydział zapewnia doktorantom i studentom udział w międzynarodowych programach i warsztatach, a także udział w wymianie międzynarodowej w ramach programu ERASMUS oraz wymiany bilateralnej pomiędzy uczelniami z całego świata. Niezbędne informacje na ten temat są dla uczestników studiów doktoranckich i studentów łatwo dostępne. Studenci Wydziału często biorą udział w programach wymiany międzynarodowej. W opinii doktorantów Jednostka zapewnia udział doktorantów programach międzynarodowych
- 2) Działania podejmowane przez Wydział na rzecz internacjonalizacji procesu kształcenia należy ocenić wysoko. Doktoranci i studenci mają możliwość uczestniczenia w wykładach prowadzonych w języku angielskim i hiszpańskim. Internacjonalizacja WGSR w zakresie współpracy naukowej i organizacyjnej z ośrodkami zagranicznymi jest na wysokim poziomie, natomiast wymiana zagraniczna studentów do roku 2011/2012 była na stosunkowo niskim poziomie – działania związane z poprawą umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego na Wydziale rozpoczęte w roku 2012-2013 są już widoczne (w roku 2014/15 wyjechało za granicę o 50% więcej studentów). Należy także podkreślić, iż WGSR zapewnia cudzoziemcom możliwość ukończenia studiów magisterskich w zakresie specjalności geoinformatyka w języku angielskim i planuje uruchomienie geoinformatyki w języku angielskim jako odrębnego kierunku studiów. Władze wizytowanej jednostki oraz Uniwersytetu Warszawskiego w pełni wspierają proces internacjonalizacji. Podejmowane przez Jednostkę działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia zostały przez doktorantów ocenione pozytywnie, poza brakiem w ofercie dydaktycznej bezpłatnego lektoratu skierowanego do doktorantów.
- 3) Szeroka i intensywnie rozwijana współpraca Wydziału z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowymi przekłada się bezpośrednio na działalność naukowo-badawczą, jak i poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych. Doktoranci ocenili pozytywnie możliwość uczestniczenia we współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi oraz możliwość nawiązywania takiej współpracy.
- 4) Jednostka ma rozległe i aktywne relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ściśle współpracuje z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji zarówno na płaszczyźnie dydaktycznej, naukowej, jak i gospodarczej, co w istotnym stopniu wpływa na osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Zakres współpracy jednostki z otoczeniem gospodarczym i jej wpływ na osiągnięte efekty kształcenia jest realizowany w stopniu pełnym.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1) Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych,

W wizytowanej jednostce studenci mają dowolność przy wyborze seminariów oraz tematów prac dyplomowych. Podejmując decyzję o ich wyborze głównymi kryteriami są zainteresowania lub wybór konkretnego nauczyciela akademickiego, który je prowadzi. Pozytywnym aspektem jest fakt, że w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci nie zgłaszali uwag zakresie

liczebności grup. Najczęstszym sposobem zapisów są listy indywidualne w formie papierowej. Cała procedura dyplomowania została opisana w rozdziale VII Regulaminu studiów Uniwersytetu Warszawskiego. Zgodnie z Regulaminem studiów doktoranckich na UW Program kształcenia na studiach doktoranckich obejmuje: indywidualną pracę naukową prowadzoną pod kierunkiem opiekuna naukowego albo promotora przy ewentualnym współudziale promotora pomocniczego; realizację programu studiów rozumianego jako proces kształcenia prowadzący do osiągnięcia przez doktoranta zdefiniowanych efektów kształcenia.

Z informacji przekazanych przez Jednostkę Doktoranci są włączani we współpracę i wspierani w prowadzonych badaniach naukowych i publikacjach przez kadrę naukową Jednostki w szczególności przez opiekunów naukowych. Doktoranci mają także możliwość uczestniczenia w konferencjach oraz otrzymują wsparcie opiekunów naukowych w pisanych publikacjach. Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że w ramach współpracy z ośrodkami akademickimi w ciągu ostatnich 3 lat doktoranci uczestniczyli w konferencjach 247 razy, w tym 88 razy w konferencjach międzynarodowych, a także 87 doktorantów uczestniczyło w projektach naukowych i grantach w tym 35 w projektach międzynarodowych. Doktoranci posiadają swobodny dostęp do baz danych, biblioteki oraz infrastruktury badawczej.

Podczas spotkania ZO z doktorantami wyrazili oni pozytywną opinię nt. systemu opieki naukowej. W ramach systemu opieki dydaktycznej Doktoranci mają dostęp do aktualnych planów i programów studiów, sylabusów, rozkładów zajęć za pomocą przede wszystkim stron internetowych Uczelni i Jednostki oraz systemu informatycznego USOSweb. Prowadzący zajęcia dydaktyczne na studiach III stopnia są dostępni na konsultacjach. Jednostka umożliwia indywidualizację procesu kształcenia poprzez wybór przedmiotów spoza oferty Jednostki. Doktoranci Jednostki są zobowiązani do realizacji 10h praktyki w ciągu roku akademickiego.

Program studiów obejmuje zajęcia z zakresu przygotowania do działalności badawczo-naukowej oraz do prowadzenia dydaktyki, poprzez realizację takich kursów jak: Metodologia i współczesne kierunki badań geograficznych, Metodyka zajęć dydaktycznych właściwych dla kształcenia geograficznego. Program studiów nie obejmuje jednak lektoratów oraz zajęć z zakresu pozyskiwania środków na działalność naukową. Doktoranci mogą uczestniczyć w zajęciach płatnych z języka obcego jedynie w ramach oferty dla studiów I i II stopnia. Doktoranci oceniają ofertę dydaktyczną ogólnie pozytywnie, jednak wprowadzenie powyższych zajęć do oferty dydaktycznej wskazali jako bardzo korzystne (np. realizowane w formie jednorazowych szkoleń z zakresu pozyskiwania środków na działalność naukową).

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że nauczyciele akademicy zawsze przestrzegają wyznaczonych godzin konsultacji. Dodatkowo bardzo często można ich zastać w innym terminie. Sposobem na poprawę komunikacji jest pozostawienie przez część nauczycieli akademickich prywatnych adresów e-mail oraz numerów telefonów.

Na wizytowanym Wydziale studenci mają możliwość korzystania z indywidualnego programu nauczania oraz indywidualnej organizacji studiów. Podstawę prawną do tego rodzaju organizacji stanowi § 2 Regulaminu studiów UW. Najczęściej z takiej formy kształcenia korzystają osoby wybitnie uzdolnione oraz osoby w trudnych sytuacjach życiowych. Zdaniem studentów takie formy realizacji procesu kształcenia umożliwiają im dostosowanie całego programu do ich indywidualnych zainteresowań.

Studenci w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA wielokrotnie podkreślali, że zarówno Władze Uniwersytetu i Wydziału oraz opiekunowie lat są dla nich dostępni. Rektor i Dziekan do spraw studenckich mają wyznaczone godziny konsultacji, w trakcie których studenci mogą zapytać o najbardziej problematyczne kwestie. Osoby pełniące funkcję opiekuna roku w wizytowanej jednostce bardzo często organizują spotkania, które mają na celu usprawnienie komunikacji pomiędzy Władzami wizytowanej jednostki oraz studentami.

W wizytowanej jednostce bardzo dobrze funkcjonuje Regulamin pomocy materialnej, który jest zgodny z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z wymaganiami Ustawy o szkolnictwie wyższym studenci stanowią większą część składu Komisji Stypendialnej. Decyzje wydawane są z poszanowaniem Kodeksu postępowania administracyjnego, a od nich przysługuje odwołanie do Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Warto zwrócić uwagę, że w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci zaznaczyli, że **zdarzają się sytuacje bardzo dużych opóźnień w związku z wypłacaniem stypendiów, co często powoduje problematyczne kwestie dotyczące utrzymania się w Warszawie.**

System opieki materialnej doktorantów zapewnia możliwość ubiegania się doktorantów na zasadach konkursowych o wsparcie materialne w postaci: stypendium doktoranckiego, zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych, stypendium z funduszu pomocy materialnej, stypendia RP dla doktorantów, DSM – dotacja celowa MNiSW na prowadzenie badań naukowych. Z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że w roku 2014 stypendium doktoranckie zostało przyznane 15 doktorantom, w 2013 – 17, a w 2012 – 11. Stypendium projakościowe przyznano w 2014 – 13 doktorantom, w 2013 i 2012 – 10. Stypendium to może, jednak zostać przyznane 30% najlepszych doktorantów, dlatego w kontekście liczby doktorantów w tych latach mogłoby ono zostać przyznane: w 2014 – 14, w 2013- 13, 2012 – 11. Stypendia dla najlepszych doktorantów w latach 2012-2013 zostało przyznanych 15 stypendiów (na dzień wizytacji nie było jeszcze decyzji nt. przyznanych stypendiów na rok 2014). Pozostałych stypendiów z FPM, w tym stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych, zostało łącznie w latach 2012-2014 przyznanych 8. Dodatkowo doktoranci mogą ubiegać się o środki finansowe na badania naukowe z działalności statutowej Jednostki oraz o dotacje celowe MNiSW na prowadzenie badań naukowych (DSM). W roku 2014 zostało przyznanych 20 dotacji DSM, w roku 2013 dotacja ta została przyznana 18 doktorantom, natomiast w 2012 – 13 doktorantom. Dokumentacja dotycząca stypendiów znajduje się na stronach internetowych Uczelni i Jednostki, gdzie określone są rodzaje świadczeń, zasady i kryteria przyznawania stypendiów, terminy i wysokość świadczeń. Z analizy tej dokumentacji wynika jednak, że jest ona dość ogólna, w szczególności w zakresie kryteriów oceny wniosków stypendialnych. Większość zasad przyznawania określa jedynie, że stypendia będą przyznawane najlepszym uczestnikom studiów doktoranckich na podstawie oceny postępów w pracy doktorskiej (0-10 punktów) oraz publikacji (0-10 punktów). Inne obszary (jak np. dydaktyka) nie są uwzględniane. Jako szczegółowe kryteria określone jest, że przy rozpatrywaniu wniosku, ocena za postępy w realizacji pracy doktorskiej może stanowić 50% ogólnej punktacji i zawiera się w przedziale od 0 do 10 punktów, zgodnie z punktacją uzyskaną przez uczestnika studiów doktoranckich na corocznym przeglądzie przed Radą Studium Doktoranckiego w roku akademickim poprzedzającym rok złożenia wniosku. Natomiast ocena za publikacje może stanowić 50% ogólnej punktacji. Za publikacje wnioskodawca może uzyskać od 0 do 10 punktów. Za każdą publikację umieszczoną w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej (ISI) przyznaje się 5 punktów, za publikacje w *Miscellanea Geographica* – po 3 punkty, za publikację w czasopiśmie z listy B MNiSZW – po 2 punkty, za inne recenzowane publikacje – po 1 punkcie [na podstawie „Szczegółowego trybu rozpatrywania wniosków o stypendium doktoranckie na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW”]. Finalna ocena jest jednak arbitralnie, subiektywnie przypisaną oceną w skali 0-10, powinna natomiast stanowić obiektywny wynik matematycznej formuły na podstawie twardych danych. Ocena powinna także uwzględniać także inne aspekty studiów doktoranckich, przede wszystkim ocenę działalności dydaktycznej doktoranta, ocenę realizacji przedmiotów oraz jego aktywność organizacyjną.

Doktoranci niepełnosprawni mogą korzystać ze wsparcia Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, które skierowane jest do osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności - mających problemy z poruszaniem się, niedowidzących lub niewidomych, niedosłyszących lub głuchych. Doktoranci

mogą skorzystać m.in. z transportu oraz pomocy asystenckiej dla osób, które mają problem z poruszaniem, materiałów dydaktycznych zapisanych brajlem lub drukiem powiększonym, Akademickiej Biblioteki Cyfrowej, usług tłumacza migowego, wypożyczalni elektronicznego sprzętu przenośnego, w której dostępne są m.in. powiększalniki przenośne, dyktafony, notebooki i przenośne skanery, centrum komputerowego. Dodatkowo Studenci studiów III stopnia mogą ubiegać się o wsparcie z Funduszu Pomocy Materialnej. Świadczenia są przyznawane na rok akademicki i wypłacane przez dziesięć miesięcy.

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA studenci stwierdzili, że bardzo ważną rolę w procesie kształcenia odgrywa Biuro karier UW. W ich ocenie dzięki dużej aktywności biura można znaleźć w łatwy sposób szeroką ofertę praktyk oraz pracy, różnego rodzaju kursy i szkolenie oraz w przypadku potrzeby skonsultować się z doradcą zawodowym. Zdaniem studentów jest to bardzo pomocne, ponieważ większość młodych osób decyduje podjąć się aktywność zawodowej jeszcze w trakcie procesu kształcenia.

- 2) jednostka ma efektywny system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych,

Na Uniwersytecie Warszawskim system rozpatrywania skarg funkcjonuje na kilku płaszczyznach. W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że najlepszym sposobem jest pomoc opiekuna poszczególnego rocznika. Jest to osoba, do której najczęściej zwracają się studenci. Wynika to z faktu, że większość uwag rozwiązywana jest za pomocą dyskusji oraz wzajemnego porozumienia. Studenci w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA potwierdzili, że opiekunowie wspierają ich zarówno w rozwiązywaniu konfliktów między sobą, jak również w sytuacjach, gdy jedną ze stron są pracownicy Uniwersytetu. Dodatkowo studenci wyrazili opinię, że większość sytuacji rozwiązywana jest na tym etapie. W przypadku nie znalezienia rozwiązania kolejnym elementem jest rozmowa z Dziekanem ds. studenckich. Na tym etapie najczęściej rozpatrywane są trudniejsze sytuacje. Zdaniem studentów w przypadku zwrócenia się z prośbą o pomoc sprawy są rozpatrywane bardzo szybko i indywidualnie. Studenci mają również możliwość skorzystania z pomocy Rektora ds. studenckich.

W przypadku trudniejszych i bardziej kontrowersyjnych kwestii sprawa jest kierowana w celu rozpatrzenia do właściwej komisji. Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym, w sprawach dyscyplinarnych studentów orzekają: komisja dyscyplinarna oraz odwoławcza komisja dyscyplinarna, powołane na okres kadencji spośród nauczycieli akademickich i studentów uczelni, w trybie określonym w statucie. Powołany został także Rzecznik Dyscyplinarny ds. Doktorantów i Studentów, który przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

Zdaniem studentów przedstawiony powyżej schemat postępowania w przypadku złożenia skargi jest skuteczny. Najczęściej konflikty są rozwiązywane w sposób polubowny w trakcie rozmowy z opiekunem roku. W niektórych przypadkach rozmowy prowadzone są w obecności Dziekana ds. studenckich.

W razie powstania na Uniwersytecie sporu zbiorowego dotyczącego interesów studentów Przewodniczący Samorządu Studentów może prowadzić negocjacje z Rektorem w celu rozwiązania konfliktu.

Jednostka nie posiada również sformalizowanego systemu rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych z udziałem doktorantów. Skargi oraz informacje w tym zakresie doktoranci mogą zgłaszać do Kierownika studiów doktoranckich, opiekuna naukowego oraz Dziekana. Z informacji przekazanych przez Kierownika studiów doktoranckich wynika, że w ciągu ostatnich lat nie wystąpiły sytuacje konfliktowe z udziałem doktorantów, co potwierdzili także doktoranci podczas spotkania z ZO. W opinii doktorantów obecne rozwiązania w postaci zgłaszania uwag do Kierownika studiów doktoranckich, Dziekana oraz opiekuna naukowego są wystarczające.

- 3) jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.

Na Uniwersytecie Warszawskim bardzo dobrze funkcjonuje zarówno ogólnouczelniany, jak i Wydziałowy Samorząd Studentów. Zdaniem studentów wynika to z bardzo dobrego przygotowania samych członków oraz wsparcia ze strony Władz Uczelni oraz Wydziału. W trakcie rozmowy z Zespołem oceniającym PKA członkowie Samorządu wyrazili opinię, że głównym celem ich pracy jest wsparcie oraz reprezentowanie pozostałych studentów. Najczęstszymi wydarzeniami, które realizowane są przez Wydziałowy Samorząd Studentów są wydarzenia kulturalne, akcje charytatywne, realizacje projektów badawczych oraz szkolenia. Członkowie Samorządu Wydziałowego w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA stwierdzili, że Władze wizytowanej jednostki zapewniają im niezbędne wsparcie do prawidłowego prowadzenia działalności. Na działalność studencką Senat Akademicki przeznacza budżet, który jest rozdzielany przez odpowiedzialny za to organ Samorządu.

Zgodnie z Regulaminem Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego, Samorząd tworzą wszyscy doktoranci Uniwersytetu Warszawskiego i są oni reprezentowani poprzez organy określone w Regulaminie Samorządu Doktorantów UW. Do organów tych należy m.in. Wydziałowa Rada Doktorantów działająca w Jednostce. Doktoranci Jednostki uczestniczą w gremiach Uczelnianych i Wydziałowych, do których należą Rada Wydziału, Komisja stypendialna, Komisja Dydaktyczna, Komisja ds. jakości kształcenia, Komisja Wyborcza. Przedstawiciel doktorantów Jednostki nie jest członkiem Rady Studiów Doktoranckich, dlatego sugerowane jest jego włączenie w prace tego gremium.

W opinii przedstawicieli doktorantów Jednostka zapewnia im wystarczające możliwości prowadzenia działalności, a także ocenili pozytywnie współpracę z Jednostką. Samorząd wydziałowy podejmuje jednak niewiele inicjatyw, a jego działania nie są wspierane żadnym stałym budżetem. Działalność kulturową i społeczną dla doktorantów Wydziału zapewnia przede wszystkim ogólnouczelniany samorząd doktorantów, którego działania wspierane są na poziomie uczelnianym.

Na wizytowanym Wydziale istnieje pięć kół naukowych, które realizują przedsięwzięcia pozwalające na poszerzenie wiedzy kierunkowej, rozwijanie umiejętności oraz nawiązywanie kontaktów. Najczęstszymi przedsięwzięciami realizowanymi przez studentów są szkolenia zwiększające umiejętności praktyczne oraz organizacja konferencji. Zdaniem studentów działalność w kołach naukowych skupiona jest na rozwijaniu, propagowaniu i stosowaniu wiedzy teoretycznej w praktyce oraz prezentacji własnych zainteresowań.

Z przedstawionych dokumentów wynika, że wizytowana jednostka spełnia wymóg art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który określa minimalną reprezentację studentów i doktorantów w organach kolegialnych. Z protokołów posiedzeń tych organów wynika również, że przedstawiciele studentów aktywnie angażują się w ich prace.

Przedstawiciele Samorządu Studentów stwierdzili, że wiedzą o szkoleniach organizowanych przez Parlament Studentów RP i jeżeli jest taka możliwość to chętnie korzystają z wiedzy i doświadczenia osób reprezentujących ogół studentów. Dodatkowo Wydziałowy Samorząd Studentów organizuje własne szkolenia, podczas których jego przedstawiciele omawiają również innego rodzaju tematykę.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Uniwersytet Warszawski ma w pełni wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Zastrzeżenia dotyczą jedynie kryteria przyznawania stypendiów dla doktorantów oraz ich obiektywności – powinny zostać zastąpione formułą matematyczną. Studenci bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat relacji z kadrą dydaktyczną. Ponadto mają zapewniony bardzo dobrze rozwinięty system pomocy materialnej. Bardzo dużym atutem jest szczególne zwrócenie uwagi na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.**
- 2) Wizytowana jednostka ma w stopniu pełnym rozbudowany tradycyjny system rozpatrywania skarg studentów i doktorantów. Działa on na kilku płaszczyznach, a studenci i doktoranci znają i w pełni akceptują obowiązujący system rozpatrywania skarg.**
- 3) Samorząd studentów w pełni realizuje wyznaczone przez Regulamin Samorządu Studentów cele i zadania. Działalność samorządu jest właściwie wspierana przez Jednostkę, a Władze Wydziału i Uczelni, podejmują działania mające na celu włączanie przedstawicieli studentów doktorantów, w odpowiedniej liczbie, do prac organów kolegialnych. Dodatkowo studenci są bardzo zaangażowani w prace Parlamentu Studentów RP.**

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Obowiązujący w Uniwersytecie Warszawskim system aktów prawnych regulujących funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (zwanego dalej WSZJK lub Systemem) należy podzielić na przepisy bezpośrednio odnoszące się do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz o charakterze ogólnouczelnianym, regulującym kwestie związane z odpowiedzialnością organów, procesem kształcenia na studiach I, II, i III stopnia oraz studiach podyplomowych, określające przebieg i zasady rekrutacji, weryfikacji efektów kształcenia, w tym procesu dyplomowania, oceny nauczycieli akademickich, a także funkcjonowanie Biura Karier UW.

Dokumentami normującymi proces zapewnienia jakości kształcenia są: Strategia Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2014-2018 (przyjęta Uchwałą nr 248 Senatu UW z dnia 25 czerwca 2014 r.), zawierająca następujące cele: osiągnięcie wysokiej sprawności organizacyjnej, lepsze wykorzystanie potencjału ludzkiego i pogłębienie więzi z Uczelnią; poprawa jakości kształcenia i poszerzenie oferty kształcenia w Uniwersytecie Warszawskim; tworzenie korzystnych relacji z otoczeniem zewnętrznym oraz wzmocnienie pozycji i wizerunku Uniwersytetu; zapewnienie materialnych warunków rozwoju oraz misja i strategia rozwoju Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych (zatwierdzona na lata 2012-2016 Uchwałą Rady Wydziału nr 83/2012 z dnia 25 września 2012 r.), określająca m.in. misję (którą jest harmonijne łączenie badań naukowych i dydaktyki, dążąc do osiągnięcia czołowej pozycji w kraju; zapewnienie dostępu do wiedzy i nauczania tym, którzy mają do tego prawo; kształtowanie elit intelektualnych kraju; synteza wartości uniwersalnych i lokalnych), strategię i deklarowane strategiczne kierunki rozwoju (w zakresie kształcenia i wychowywania z zachowaniem troski o doskonalenie jakości kształcenia; intensyfikacji badań naukowych; rozwoju relacji z podmiotami zewnętrznymi czy poprawy infrastruktury i funkcjonowania Wydziału).

W obowiązującym Statucie Uczelni (w § 115) określono, iż „na Uniwersytecie działa system zapewnienia jakości kształcenia”. Zgodnie z powyższym przepisem wewnętrzny system zapewnienia jakości został wprowadzony Uchwałą nr 240 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 20 czerwca 2007 r., następnie w związku z reorganizacją Systemu Rektor Uczelni wydał Zarządzenie nr 56 z dnia 3 października 2012 r. w sprawie *Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim*, a następnie Zarządzenie nr 76 z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie *systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach oraz w*

innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia na Uniwersytecie Warszawskim, wraz ze wskazówkami i propozycjami rozwiązań dotyczącymi systemu zapewniania i doskonalenia jakości na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów.

Struktura odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim przebiega w dwóch płaszczyznach - na poziomie Uczelni oraz jednostki organizacyjnej. W Zarządzeniu nr 56 z dnia 3 października 2012 r. Rektor UW zatwierdził zasady tworzenia, skład, tryb powoływania oraz zakres i formy działania Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz zespołów zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujących na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia, natomiast w Zarządzeniu nr 76 z dnia 4 grudnia 2012 r. Rektor określił, iż w ramach WSZiDJK na Uniwersytecie Warszawskim na każdym wydziale i w każdej jednostce organizacyjnej prowadzącej studia powstaje odpowiednio wydziałowy lub jednostkowy system zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia zwany systemem jakości, który działa na podstawie uchwały rady wydziału lub rady innej jednostki, zawierającej opis systemu i konieczne regulacje. Określone również zostały zasady dotyczące regulacji Systemu na wydziałach i innych jednostkach organizacyjnych, a także wytyczne w zakresie rozwiązań dotyczących zapewniania jakości kształcenia w systemach wydziałowych.

Powołanie Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) na kadencję 2012-2016 nastąpiło na podstawie Zarządzenia nr 69 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 12 listopada 2012 r. (w sprawie zmiany Zarządzenia nr 63 Rektora UW z dnia 19 października 2012 r.). Zgodnie z § 2 ust. 2 Zarządzenia Rektora nr 56 z dnia 3 października 2012 r. zadaniem Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest szczególna dbałość o wypełnienie misji i strategii Uniwersytetu w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Jednocześnie zgodnie z § 6 powyższego Zarządzenia. Uczelniany Zespół podejmuje działania na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Rektorowi wnioski i projekty dotyczące: polityki, określającej cele i strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW, zgodnej ze strategią Uniwersytetu; ogólnouczelnianych procedur zapewniania jakości kształcenia; zasad tworzenia systemów zapewniania jakości kształcenia na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych UW, kształcących studentów.

W celu realizacji wymienionych zadań Uczelniany Zespół opracowuje formularz sprawozdania z oceny własnej dla jednostek organizacyjnych UW, wskazując w nim termin sprawozdania oraz zakres ewaluacji. W wyniku analizy sprawozdań formułowane są przez Uczelniany Zespół propozycje działań na rzecz jakości kształcenia, które powinny być podejmowane zarówno na poziomie jednostek organizacyjnych, jak i centralnym.

Na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia wprowadzony został Uchwałą Rady Wydziału z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie *zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego*. W powyższej Uchwale określono zasady i procedury kontroli jakości procesu dydaktycznego, które obejmowały: projektowanie dydaktyki; realizację programów nauczania; ocenianie studentów i doktorantów oraz realizację wniosków w zakresie wymienionych wcześniej spraw. Wprowadzenie powyższych zasad i procedur miało służyć zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, które realizowane jest poprzez: przegląd organizacji studiów i procesu kształcenia, w tym programów nauczania, planów studiów, obsady zajęć i treści sylabusów; okresową ocenę nauczycieli akademickich; prowadzenie wśród studentów badań ankietowych w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych, a także analiza wyników tych badań; hospitację zajęć dydaktycznych prowadzonych na Wydział (przez Dziekana oraz bezpośrednich przełożonych osób prowadzących zajęcia) oraz ustalenie i przestrzeganie przejrzystego i spójnego systemu oceniania studentów i doktorantów. W powyższym dokumencie przyjęto również, iż w procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczą; dziekan i prodziekani

oraz kierownicy jednostek organizacyjnych Wydziału, nauczyciele akademicy, pracownicy administracyjni, studenci i doktoranci oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (ostatnie powołanie - na kadencję 2012-2016 – nastąpiło na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu w dniu 25 września 2012 roku zgodnie z § 9 i 10 Zarządzenia nr 56 Rektora w dziewięcioosobowym składzie, tj. pięciu nauczycieli akademickich oraz po dwóch przedstawicieli studentów i doktorantów wskazanych odpowiednio przez Samorzędy Studentów i Doktorantów). Zgodnie z § 11 powyższego Zarządzenia Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia powinien podejmować działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w jednostce. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Dziekanowi Wydziału wnioski i projekty dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na wydziale, a także sporządza - zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu - sprawozdania z oceny własnej, stanowiące wynik ewaluacji jakości kształcenia na wydziale, które przekazuje Dziekanowi. Sprawozdanie, o którym mowa powyżej, w szczególności przedstawia mocne i słabe strony Wydziału oraz plany i kalendarium działań w celu wyeliminowania zjawisk niepożądanych, korekty niedostatków oraz doskonalenia jakości kształcenia.

Zarządzenie nr 76 Rektora z dnia 4 grudnia 2012 r. stanowi, iż system jakości powinien uwzględniać rozwiązania dotyczące zapewniania jakości kształcenia w zakresie: zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów; oceniania studentów i doktorantów; zapewnienia jakości kadry dydaktycznej; monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do Internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa); gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia w jednostce z wykorzystaniem m.in. USOS; publikowania informacji na temat kształcenia w jednostce.

W celu doskonalenia wydziałowego Systemu Rada Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych przyjęła w dniu 18 czerwca 2013 r. Uchwałę Nr 70/2013 w sprawie zatwierdzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Zmieniony WSZiDJK opracowany został przez Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia określonymi w Zarządzeniu nr 76 Rektora oraz z innymi obowiązującymi w Uczelni i na Wydziale aktami prawnymi (m.in. Szczegółowymi Zasadami Studiowania na WGiSR UW zatwierdzonymi przez Radę ocenianej Jednostki na posiedzeniu w dniu 19 czerwca 2012 r.). Obecnie system obejmuje następujące obszary: zatwierdzania, monitorowanie i okresowy przegląd programów nauczania i ich efektów; zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych uwzględniające konieczność publikowania i konsekwentnego stosowania kryteriów, przepisów i procedur; zasady dyplomowania; zasady zapewniania jakości kadry dydaktycznej gwarantujące prowadzenie zajęć przez kompetentną i wykwalifikowaną kadrę; zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki; gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia, a także zasady publikowania informacji na temat kształcenia. W ramach powyższych obszarów ustalono procedury, w tym również dotyczącą hospitacji zajęć dydaktycznych i wykorzystywania ich wyników w odniesieniu do osiągania zakładanych efektów kształcenia. **Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika jednak, że hospitacje nie były dotychczas na Wydziale przeprowadzane** (dotyczy to zarówno studiów I i II stopnia, doktoranckich, jak i podyplomowych). Brak jest tym samym stosownej dokumentacji w powyższym zakresie. W dniu 9 grudnia 2014 r. odbyło się jednak posiedzenie Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia poświęcone sprawom związanym z przeprowadzeniem hospitacji, podczas którego ustalono, że w celu realizacji wytycznych wynikających z WSZJK Zespół zwróci się do Komisji Dydaktycznej z wnioskiem o rozpatrzenie możliwości rozszerzenia warunków koniecznych do przeprowadzenia hospitacji, natomiast w dniu 26 listopada 2014 r. Dziekan WGiSR Zarządzeniem nr 4 zatwierdził termin hospitacji na studiach I i II od dnia 1 grudnia 2014 r. do 27 stycznia 2015 r.

Elementem służącym realizacji celów określonych wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale są badania wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych w formie anonimowych ankiet dotyczących oceny wszystkich zajęć dydaktycznych po ich zakończeniu (*Procedura przeprowadzania badań ankietowych i ich dalszego wykorzystywania*). Głównym celem ankiet jest zebranie i przekazanie informacji i opinii, które wykorzystywane są w podniesieniu jakości zajęć dydaktycznych, w tym ich organizacji i sposobu prowadzenia. Ankiety pomocne są również podczas oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego przy okresowej ocenie pracowników. Wyniki ankiet udostępniane są dziekanowi, kierownikom zakładów/katedr, jak również ocenianym nauczycielom akademickim, ponadto odpowiednio: Komisji Dydaktycznej, Kierownikom: Studium Doktoranckiego oraz Studiów Podyplomowych, a także przedstawicielom samorządu studentów i doktorantów. Ewaluacja za pomocą badań ankietowych realizowana była na Wydział od roku akademickiego 2008/2009 przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia, natomiast w roku akademickim 2012/2013 Wydział wprowadził własny, znacznie rozszerzony system ankietyzacji.

Na Wydziale powołano także na kadencję 2012-2016 przez Radę Wydział na posiedzeniu w dniu 25 września 2012 r. następujące komisje, m.in.: wspomnianą wcześniej Komisję Dydaktyczną, Rady Programowe kierunków studiów prowadzonych w Jednostce, Komisję Oceniającą i Komisję Pracowniczą, ponadto Radę Studium Doktoranckiego. Konieczność funkcjonowania na Wydziale powyższych gremiów wynika z § 17 obowiązującego Regulaminu Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych zatwierdzonego Zarządzeniem nr 15 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 13 marca 2013 r.

Na Wydział powołany został również Zespół Doradców Zewnętrznych – ciało pracodawców konsultujące programy kształcenia, dokonujące oceny kształcenia na Wydziale w kontekście potrzeb rynku pracy, rozpatrujące możliwości poszerzenia oferty staży zawodowych oraz oferty studiów podyplomowych w zakresie rzeczywistych potrzeb. Dotychczas odbyło się jedno spotkanie Zespołu – w dniu 12 września 2013 r., z którego została sporządzona notatka.

Podczas wizytacji zapoznano się ponadto z dokumentacją będącą przedmiotem obrad wymienionych wyżej: Rady Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych, Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, Komisji Dydaktycznej, Rady Studiów Doktoranckich. Posiedzenia powyższych ciał kolegialnych poświęcone są zagadnieniom związanym z jakością kształcenia, mają harmonogram swoich działań i są protokołowane.

Informacje związane z WSZJK na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW dostępne są na stronie internetowej Wydziału w zakładce jakość kształcenia (<http://www.wgsr.uw.edu.pl/wydzial/jakosc-ksztalcenia>). Można tam znaleźć m.in. wydziałowe procedury związane z Systemem, sprawozdania z oceny własnej Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, Raport oceniający wprowadzanie i funkcjonowanie WSZDK oraz zatwierdzony formularz hospitacji.

Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych, jaki nakłada znowelizowana ustawa o szkolnictwie wyższym, realizowany jest na szczeblu Uczelni. Podczas wizytacji przedstawiono Raport pn. *Monitorowanie losów absolwentów Uczelni Wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych* opracowany przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu systemowego „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych (Warszawa, 2014), uwzględniający dane dotyczące absolwentów Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW.

Podczas wizytacji przedstawiono ponadto następującą dokumentację związaną z działaniami podejmowanymi w zakresie realizacji wytycznych wynikających z Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia:

- Analiza dotycząca studiowania na WGSR UW;
- Analiza i ocena efektów kształcenia w roku akademickim 2013/2014 – sprawozdania kilku wybranych jednostek organizacyjnych Wydziału;
- *Sprawozdanie Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia* – dotyczące oceny istniejących w roku akademickim 2013/2014 procedur, stopnia ich wprowadzania na Wydział oraz rekomendacji na przyszłość;
- wzory: *Formularz Hospitacji*, *Arkusze oceny okresowej nauczyciela akademickiego*, *Wydziałowa karta okresowej oceny pracownika naukowo-dydaktycznego* (projekt karty okresowej oceny pracowników dydaktycznych jest obecnie konsultowany);
- Raporty z ewaluacji projektu *Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody, połączone z edukacją regionalną i samorządową - marzec 2012* oraz *Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne w Zakresie Nauczania Geografii i Przyrody, połączone z edukacją regionalną i samorządową (II edycja) – lipiec 2012*.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Po zapoznaniu się z otrzymaną dokumentacją należy uznać, iż Wydział opracował strukturę systemu zapewnienia jakości kształcenia zgodną z systemem wewnętrznych przepisów prawnych obowiązujących w Uczelni, stwarzając tym samym możliwości do jego rozwoju i doskonalenia funkcjonowania.

W strategii i polityce jakości Wydziału zostały przyjęte cele jakościowe związane z dążeniem do wysokiego poziomu kształcenia.

Należy jednak stwierdzić, iż zakres, sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej gromadzenia i analizy danych są wprawdzie na etapie wdrażania i nie mają jeszcze charakteru kompleksowego (hospitacje), obserwuje się jednak działania sprzyjające poprawie w tym zakresie.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2. Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju		X			
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			

4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
7	system wsparcia studentów i doktorantów		X			
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego posiada daleko idące możliwości rozwoju. Przygotowana analiza SWOT precyzyjnie oddaje obecną sytuację Wydziału. Władze Wydziału uporały się z oddłużeniem Wydziału, a uporządkowanie spraw własnościowych pozwoliło na rozpoczęcie niezbędnych remontów budynku stanowiącego siedzibę Wydziału.

Jako mocną stroną Wydziału wymieniono przygotowanie nowych programów studiów I i II stopnia opartych na KRK, uzyskanie wysokiej oceny kształcenia na kierunku geografia w rankingach międzynarodowych, rozwijanie kształcenia w j. angielskim oraz opracowanie WSZiDJK, jest system prawidłowo skonstruowany, jednak wymaga dalszego doskonalenia. Ważnym sukcesem Wydziału jest postępujący wzrost liczby prac naukowych publikowanych w czasopiśmie wyróżnionych w JCR. Jako słaba strona postrzegana jest niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura dydaktyczna i badawcza, niski poziom sukcesu w pozyskiwaniu środków na badania, jak również zleceń z jednostek z otoczenia gospodarczego.

Władze prawidłowo oceniają zagrożenia wynikające z: kryzysu finansowego i związanego z tym niezadowalającego poziomu finansowania budżetowego, biurokratyzacji procedur, negatywnego wpływu komercjalizacji na realizację misji Uniwersytetu oraz niżu demograficznego.

Wśród szans pozwalających przezwyciężyć te zagrożenia dostrzega się: zwiększenie aktywności kadry w pozyskiwaniu środków na badania, rozwój współpracy z otoczeniem gospodarczym, wzrost zainteresowania obcokrajowców studiami na Wydziale oraz wdrażanie efektywnego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. Zdecydowana większość zagrożeń ma charakter administracyjno-ekonomiczny, często wynika z czynników niezależnych od Wydziału i dotyczy większości tego typu jednostek.

Osiągnięcie prawidłowego tempa rozwoju Wydziału i wzrostu jego pozycji w kraju i za granicą wymaga od Władz Wydziału podjęcie działań mających na celu doskonalenie funkcjonowania w zakresie:

- wprowadzenia mierników pozwalających na monitorowanie skuteczności przyjętej strategii,
- mobilizacji wszystkich pracowników do zwiększania aktywności naukowej,
- zapewnienia możliwości przeprowadzania studenckiej oceny zajęć prowadzonych przez doktorantów,

- wprowadzenia ankiety oceniającej jakość infrastruktury dydaktycznej i jej przydatność dla realizacji konkretnych przedmiotów i modułów,
- wprowadzenia hospitacji zajęć,
- unowocześnienia bazy dydaktycznej i badawczej,
- pełniejszego wykorzystanie systemu punktów ECTS do indywidualizacji kształcenia i intensyfikacji wymiany międzynarodowej,
- doprecyzowania i sformalizowania kryteriów przyznawania stypendiów dla doktorantów.

W odpowiedzi na raport z wizytacji przeprowadzonej w dniach 17-19 grudnia 2014 r. Prorektor do spraw studentów i jakości kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego przesłał następujące uwagi Władz Wydziału dotyczące Raportu z wizytacji:

Kryterium 1: W odniesieniu do tego kryteriów Władze Wydziału zwróciły uwagę na pewne trudności związane z precyzyjnym określeniem mierników, jednak równocześnie potrafiły wskazać kilka mierników, które jednoznacznie świadczą o prawidłowym rozwoju tej Jednostki i mogą być wykorzystane przez nowo powołanego koordynatora ds. strategii wydziałowej. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **nie stanowią przesłanki do zmiany oceny tego kryterium.**

Kryterium 2: Władze Wydziału szczegółowo doniosły się do drobnych zastrzeżeń dotyczących niedoskonałości WSZJK, szczególnie interesująca wyda je się propozycja powołanie zespołu studencko-doktoranckiego, którego zadaniem byłaby ocena infrastruktury. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **nie stanowią przesłanki do zmiany oceny tego kryterium.**

Kryterium 3. W odpowiedzi na to kryterium wyjaśniono wątpliwości dotyczące zasad przyznawania stypendiów, poinformowano o powołaniu przedstawiciela Doktorantów w skład Rady Studiów Doktoranckich na WGSR. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **nie stanowią przesłanki do zmiany oceny tego kryterium.**

Kryterium 4: Władze Wydziału wyrażają pogląd, że podjęte działania w celu mobilizacji pracowników do większości efekt wymości badawczej przynoszą odnowieni skutek dają szansę na poprawę oceny Wydziału w następnej ocenie parametrycznej. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **nie stanowią przesłanki do zmiany oceny tego kryterium.**

Kryterium 5. brak uwag

Kryterium 6: Władze Wydziału precyzyjnie przytoczyły bardzo pozytywne stwierdzenia zawarte w raporcie oraz przedstawiły dodatkowe wyjaśnienia dotyczące innych form wymiany międzynarodowej, które znacząco wpływają ocenę tego obszaru działalności Wydziału. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **stanowią przesłankę do zmiany oceny tego kryterium z „w pełni” na „wyróżniająco”**

Kryterium 7: Wyjaśniono przyczyny opóźnień wypłatach stypendiów oraz rozbieżności w wyliczeń liczby stypendiów z dotacji projakościowej. Wyjaśnienia przedstawione do tego kryterium **nie stanowią przesłanki do zmiany oceny tego kryterium.**

Kryterium 8: brak uwag.

Zmiany w tabeli nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
współpraca krajowa i międzynarodowa	X				

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

prof. dr hab. Krzysztof Pulikowski